

המפתח

לחיות באור הפרשה

עם תורה דעתיקה
סתימאה דעתיקה
לאתגליא לעתידי-לבא

יו"ט בעז"ה ע"י "מכון אור האורות"
רבינו נחמן מברסלב זיע"א

האורה

B48148@gmail.com

ל'לקוטי-מוהר"ן' על התורה ומועדיה

ג'ליון 66

חג השבועות תש"כ

חג השבועות | כלליות שלש רגלים | עשרת הדברות
מגלת רות | דוד המלך | אמירת תהלים | פרשת נשא

- עניני חגי השבועות, מעמד הריסיני ומתן-תורה -
מסדרים לפי סדר התורות והשיחות

חג השבועות

אלו התורות הקדושות מספר-הקדוש לקוטי-מוהר"ן
שנאמרו בחג השבועות (ועוד כמה השיכים לחג השבועות):

- א. ח"א ד - "אנכי ה' אלוקיך"
(שבועות תקס"א-תקס"ב, ביזלטיספאלעי)
- ב. ח"א יא - "אני ה' הוא שמי"
(שבועות תקס"ג - חל ביום רשבת)
- ג. ח"א יט - "תפלה להבקוק"
(שבועות תקס"ד - חל ביום דה)
- ד. ח"א כט - "האי גברא דאזל"
(שבועות תקס"ו - חל ביום רז)
- ה. ח"א נא - "אמר רבי עקיבא"
(ליל א' דשבועות תקס"ג - ונזר ונשנה אחר שבועות למוהרנ"ת ז"ל)
- ו. ח"א נו - "וביום הבפורים"
(שבועות תקס"ה - חל ביום בג)
- ז. ח"א סה - "ויאמר בעז אל רות"
(סיון תקס"ו - אחר פטירת בנו שלמה אפרים ז"ל)
- ח. ח"א סז - "ויבן ה' אלקים את הצלע"
(שבועות תקס"ז, ביזלטיספאלע אחר פטירת זוגתו ז"ל - חל ביום רשבת)
- ט. ח"א קצז - "לשוני-הרע של העולם"
(קדם שבועות תקס"ה)
- י. ח"ב ד - "ואת הערבים"
(שבועות תקס"ט - חל ביום אב)
- יא. ח"ב עב - "חיים נצחיים"
(שבת יתרו תק"ע - אחר סעודת שחרית)
- יב. בתורה 'תקעו-תוכחה' (לקוטי-מוהר"ן ח"ב ח) שנאמרה בראש-
השנה האחרון לחיי רבנו, מבאר שם גם מענין 'שבועות', והסביר
ר' אברהם בן ר' נחמן ז"ל: שהוא גם מפני שבשבועות האחרון לא
אמר רבנו תורה, ועל-כן כשאמר תורה בראש-השנה, הזכיר את
ענין שבועות, וכדי למלא את החסר (ועין גם בפרפראות-להקמה).
(שיח-שרפי-קדש ג'תקד)

- א. שיר ידידות של רבנו ז"ל
(בתחלת הספר) - משה עלה
למרום וענן לבושו. נמצא המקיב דבר עמו בכל פעם, ופרש
מן האשה.
- ב. ח"א א - ה'תורה' היא בחינת 'וי', כי "הלווחות ארפן
וי"ו ורחבן וי"ו" (בכא-בתרא יד.), זהו בחינת (שם עג.) "אלותא,
דהינו 'מקלות', דחקיק עלה א-הי"ה אשר א-הי"ה". הינו:
שהתורה שעוסקין - הוא בחינת 'מקלות' ו'שמות', שבזה
מכין ומכניעין ה'יצר-הרע', ומגרשין ה'שגעון' וה'רוח-שטות'.
- ג. ח"א ג - התקון שיוכל לשמע נגינה מכל אדם, הוא על-
ידי שילמד בלילה, 'תורה שבכל-פה', הינו 'גמרא' שהיא
בחינת 'לילה', כדאייתא במדרש (מדרש תהלים יט): "כשהיה
משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה, פשהיה לומד
תורה שבכתב היה יודע שהוא יום, וכשילמד תורה
שבכל-פה היה יודע שהוא לילה".
- ד. ח"א ז, ו - התורה נקראת אש, שמשם המלכות, כמו
שכתוב (ירמיה כג, כט): "הלוא כה דברי פאש", וכתוב (משלי ח,
טו): "בי מלכים ימלכו".
- ה. ח"א ד, ח - ה'תורה' נקראת 'חלב', כמו שכתוב (שיר-
השירים ד, יא): "דבש וחלב תחת לשונך".
- ו. ח"א ז, ג - העצות שמקבל מצדיקים הוא בחינת
נשואין וזווג. וכששמקבלין עצות מרשעים, הוא בחינת נשואין
בקלפה, "הנפש השיאני" (בראשית ג, יג), לשון 'נשואין'. עצות
הנפש' שקבלה, הוא בחינת 'נשואין', ועל-ידי נשואין הטיל

בה זקמא. ו"במעמד הר סיני פסקה זהמתן" (שבת קמז), כי שם קבלו "תרי"ג עטין דקדשה" (זהר יתרו פב); והיתה להם נשואין בקדשה. ובשביל זה "התורה מתיש כח" (סנהדרין כז); ונקראת 'תושיה', כי הם תרי"ג עטין, כמו שכתוב (משלי ח, יד): "לוי עצה ותושיה". ועצות הם במקום נשואין, בחינת זיווג המתיש כח.

וזה פרוש (בבא בתרא עד): "תא אחוי לך טורא דסיני [סחור לשמעאל אמר להבה בר בר תנח: בא ואראה לך את הר סיני], אזלי וחזאי דהדרן לה עקרבי [הלכתי וראיתי שסוכבים אותו עקרבים] וכו'. - "תא ואחוי לך טורא דסיני", שהוא בחינת עצות, כי שם קבלו 'תרי"ג עטין'. "חזאי דהדרן לה עקרבא", הינו שיש עצת נחש, עצת רשעים, שעל ידיהם אין יכולים לקבל עצת צדיקים זרע אמת וכו'.

ז. ח"א ז, בסוף - "מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין", כי 'מס' הוא בחינת השכחה, ועל זה אמרו רז"ל (תנינא ט): "אין דומה השונה פרקו מאה פעמים למאה פעמים ואחד", כי 'מס' בגימטריא מאה, ועד מאה שולט השר של שכחה, וזה שהמתיקו חז"ל: "מ"ם וסמ"ך", הינו 'מ"ס' שהוא בחינת השכחה, 'בנס היו עומדין', כי 'נס' הוא הפך השכחה, כי 'נסים' הם בחינת תפלה, בחינת אמונה, הפך השכחה.

ח. ח"א ת, ב'ח-ט-בסוף - עקר 'רוח-החיים' הוא ב'ה'תורה', כמו שכתוב (בראשית א, ב): "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", הוא ה'תורה', והצדיקים דבקים בתורה, ועליהן עקר ה'רוח-החיים' הוא אצלם. וזה בחינת (ברכות ג) "רוח צפונית המנשבת בכנור של דוד" - כי "כנור של דוד היה של המש נימין" (תקוני זוהר כו. כח. נא), "כנגד חמשה חמשי תורה", וכן (זהר צו לב. על ירמיה ב, ח): "ותפשי התורה, אליו דתפשין בכנורא". "חמש אני אית לראה" (חולין מז), כי 'רוח-החיים' הוא בה'ראה', ומשם המשכת הרוח של האנחה. ועליהן אית ל'ה חמש אני לראה, כנגד חמשה-חמשי-תורה, חמשה נימין דכנור דדוד, ששם הרוח-החיים.

וזה בחינת "וזקוף רמחא" (בבא בתרא עד) - 'רומח' הוא בחינת רוח מ"ם, בחינת (בראשית א, ב): "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", הינו התורה שנתנה לארבעים יום, ששם הרוח חיים, כלומר שהצדיק היה לו בחינת הרוח שמקבל מהתורה.

ועליהן במצרים, שהיה קדם קבלת-התורה, ולא היה להם מהיכן לקבל ה'רוח-החיים', נאמר בהם (שמות ו, ט): "מקצר רוח", שהוא הפך ארד-אפים, כי לא היה להם מאין לקבל ה'רוח-החיים', שהוא בחינת "ארד-אפים" (שמות לה, ז), "מאריך רוחה" (תרגום שם), בחינת ה'רוח-החיים' שממשיכין על-ידי אנחה, להשלים החסרון.

וזהו בחינת: "מלאפום, מלא פום" (ספר הנקוד' לרננו יוסף גיקטליא בעל שער-יאורה). כי 'מלאפום' הוא יו"ד וא"ו, בחינת יו"ד מיני דפיקין, כנגד יו"ד הדברות, והדפך הוא על-ידי הרוח. ועליהן הם עשוה מיני דפיקין, כנגד עשרת הדברות, כי הרוח שהוא הדפך, הוא בהתורה, והוא"ו הוא בחינת המשכת הרוח,

והינו "מלאפום, מלא פום", כי על-ידי המשכת הרוח נשלם החסרון.

וזהו שדקדק (תהלים פא, יא): "אנכי ה' אלקיך המעלה מארץ מצרים" - כי דיקא אחר 'ציאת-מצרים', שאז נתבטל בחינת "מקצר רוח", וקבלו ה'תורה' אשר שם ה'רוח' - אזי דיקא: "הרחב פיך ואמלאהו" - שנתמלא החסרון כנ"ל, שזהו בחינת "מלאפום - מלא פום", בחינת שלמות החסרון.

וזה בחינת (תהלים סח, יח): "רכב אלקים רבתיים אלפי שנאן", 'אלפי' בחינת (בראשית לו, ט): "אלופי עשו", ועל-ידי "רכב אלקים רבתיים", בחינת 'קבלת-התורה', שמשם מקבלין הרוח-החיים הרבנים דקדשה, על-ידי-זה: "אלפי שנאן", כמו שדרשו חז"ל (עבודה זרה ג): "אל תקרי שנאן, אלא שאינן", שעל-ידי 'קבלת-התורה' ששם הרוח דהרב דקדשה, נתבטלין ונכנעין 'אלופי עשו', ו'רכבי עשו', בחינת 'הרב דקלפה', בבחינת 'אלפי שאינן', ש'אלופי עשו' נתבטלין ואינן.

ט. ח"א י, ז-ח - התורה היא גם-כן בחינת ידיו ורגליו, כי יש בהתורה נגלה ונסתר. נגלה הוא בחינת 'ידים', כמו שכתוב (שיר-השירים ה, ד): "דודי שלח ידו מן החור". מן החור, הינו (שמות לב, טז): "חרות על הלחת", שהוא בנגלה. ונסתר הם בחינות 'רגליו', כמאמר חז"ל (ספח מט: על שיר-השירים ג, ב): "חמוקי ירכיב, מה ירך בסתר" וכו'. ובכליות התורה נקראת 'לב', שמתחלת בב' ומסימת בל', ששם משפן הרוח, דנשיב בשית פרקין דדרועין ושית פרקין דרגליו, הינו בנגלה ובנסתר.

וזה בחינת 'מרדכי ואסתר', שהיה להם הכח לבטל העבודת-אלילים של המן, ובשביל זה בימיהם קבלו ישראל התורה מחדש, כמאמר חז"ל (שבת פח. על אסתר ט, כז): "קימו וקבלו, קימו מה שקבלו כבר". 'קימו' בחינת 'רגליו', וקבלו בחינת 'ידיו', והוא בחינת התורה בעצמה. וזה בחינת 'מרדכי ואסתר', 'מרדכי', 'מר דרור' (חולין קלט: על שמות ל, כג). 'דרור' לשון 'חרות', בחינת 'ידים', בחינת "דודי שלח ידו מן החור", ו'אסתר' בחינת 'שוקין', 'מה ירך בסתר'.

וזה בחינות עמר שעורים. עמר זה בחינת 'מרדכי', עין מר, 'מר דרור', לשון 'חרות', בחינת "חרות על הלחת", כמו שאמרו (ערובין נד): "אל תקרי חרות אלא חרות", בחינת התורה בנגלה וכו'.

י. ח"א יג, ב - זה בחינות התגלות אורייתא דעתיקא סתימאה לעתיד-לבוא - כי עקר קבלת-התורה, על-ידי ה'שכל', שהוא משה-משיח'. ומי שיש לו בחינת משה-משיח', יוכל לקבל תורה, ויכול להמשיך הארת התורה ללמד שאר בני-אדם. כי התגלות התורה בא מיחודא דקדשא-בריה' הוא ושכינתה, כמו שכתוב (משלי א, ח): "שמע בני מוסר אביך" וכו', "אביך דא קדשא-בריה' הוא, ואמך דא בנסת-ישראל" (זהר יתרו פה. פתח ריג), ויחודם על-ידי העלאת נפשות ישראל בבחינת מיזוג-נקביו, והחכם יכול לקח הנפשות ולהעלותם בבחינת מיזוג נוקביו. ועל-ידי היחוד הזה נולד התורה.

יא. ח"א יג, ד - על-ידי המשכת התורה נמשך השגחה, פי התורה היא טנת "א וטעמים, נקודות, תגין, אותיות, שהם: תלת גונין דעינא ובת-עין. נמצא, כשחכם מביא תורה, מביא כח הראות של השגחת השם-יתברך עלינו, וכל-אחד כפי קרובו אל התורה, פן השגחת השם-יתברך עליו.

יב. ח"א יג, ה (ובהוספות מכתב-יד רבנו ז"ל בסוף הספר, השיך לתורה (ז) - יש ארבע חיות בבחינת נפש, וארבע חיות בתורה, נושאים הכסא אריה שור נשר אדם - בחינת תקונא דמרכבתא עלאה ומרכבתא תתאה (עין בפנים).

יג. ח"א יד, ג-ד-ה - אי-אפשר לקרב את הגרים עם בעלי-התשובה, ואי-אפשר לבוא להתעוררות התשובה, הן לרשעי-ישראל הן לגרים, אלא על-ידי התורה שמאירין להם אל מקום שהם שם. כמו שכתוב (משלי ה, טו): "פוצו מעינתיה חוצה", שצריך להשקות אותם שהם מבחוץ, להודיע להם "הדרך ילכו בה" (שמות יח, ט). פי התורה הם ששים רבוא אותיות, פנגד ששים רבוא נשמות, ויש לכל הנשמות שרש למעלה במחשבה דקדשא-בריה-הוא, פי ישראל עלו במחשבה תחלה (בראשית-רבה א, ד).

וכשנתעוררים הנשמות על-ידי אותיות התורה שהוציא מפיו ומתנוצצים זה לזה, זה בחינת 'זווג' שזה מקבל הארה מזה. ועל-ידי הזווג של התנוצצות הנשמות שבמחשבה נבראים נשמות גרים. גם הפושעי-ישראל יש לו אחיזה ושרש במחשבה עליונה, ועל-ידי ההתנוצצות, התנוצץ גם שרש נשמתו בין שאר השרשים, ומגיע הארה לזה הפושעי-ישראל משרש נשמתו, ועל-ידי הארה הזאת חוזר בתשובה.

וזה שאמרו חז"ל (נדרים פא): **"מפני מה תלמידי-חכמים אין בניהם תלמידי-חכמים, מפני שלא ברכו בתורה תחלה"**. שצריך כל אדם, ובפרט תלמידי-חכם, לברך ולהאיר בלמוד תורתו בשרש הנשמות, הינו במחשבה תחלה, פי שם שרשנו.

נמצא: כשמביא הארה וברכה לתוך תחלת המחשבה, ועל-ידו מתנוצצין ומתברכין הנשמות, נמצא כשממשיך נשמה לבנו - בודאי הוא ממשיך נשמה בהירה וזכה, ועל-ידי-זה גם בנו יהיה תלמידי-חכם.

אבל כשאין מאיר ומברך את התחלה על-ידי למודו - אז כשממשיך נשמה לבנו, הנשמה היא בבחינת (שיר-השירים ה, ב): "אני ישנה", ואינה מאירה - מפני זה לא יהיה בנו תלמיד-חכם. וזה: **"שלא ברכו בתורה תחלה"** - הינו שרש הנשמות, בבחינת: **"ישראל עלה במחשבה תחלה"**.

יד. ח"א טו, ד-ז - על-ידי תורה שבנגלה זוכה לתפלה, ועל-ידי תפלה במסירת-נפש שמבטל כל גשמיותו ואין גבול, זוכה לתורה שבנסתר, ויכול להשיג התורה שלעתידי שהיא אינה גבול ואין נתפסת בגבול. - פי תורה שבנגלה היא בחינת 'סיני', כמו שאמרו חז"ל (ברכות סד): **"סיני ועוקר הרים, סיני עדיף, פי הכל צריכין למרי חטיא"**; והתורה שבנגלה הפל צריכין לה, אבל התורה שבנסתר זעירין אנון דצריכין לה; ובחינת 'סיני' הוא בחינת 'שפלות', כמו שאמרו (סוטה ה): **"שהניח הקדוש-ברוך-הוא כל ההרים,**

ולא נתן התורה אלא על הר-סיני". ואמרו (שם ה): **"שתפלת השפל אין נמאסת, כמו שכתוב (תהלים נא, יט): לב נשבר" וכו'.**

וזהו פרוש: **"ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"** (שמות יט, ו). **"ממלכת" - זה בחינת תורה שבנגלה, פי בה מלכים ימלכו"** (משלי ה, טו), ו'מלכות' הוא בחינת נגלה, פי "אין מלך בלא עם", והפל צריכין למלה, פי "הפל צריכין למרי חטיא". ו'כהנים' - זו בחינת תפלה, בחינות 'אברהם', כמו שאמרו (נדרים לב): **"שאמר הקדוש-ברוך-הוא לאברהם (תהלים קי, ד): אתה כהן לעולם" וכו'.** ו'גוי קדוש' - זה בחינת 'בית-המקדש', בחינות תורה שבנסתר הנקרא 'קדש'.

טו. ח"א יט, ט - פנים בפנים דבר ה' עמכם" (נדרים ה, ד) - הינו על-ידי שיש עמכם דבור ה', הינו שלמות לשון-הקדש, על-ידי-זה מתנוצץ הפנים ומאירות כל-פה, עד שיוכל להתראות פנים בפנים.

טז. ח"א נא, ט - אנחנו נקראים "עם סגלה" (שמות יט, ה; נדרים ג, ו; ועוד) - כמו 'סגלה' שעושין לרפואה, אף-על-פי שאין הטבע מחיב שיהיה זה לרפואה, אף-על-פי-כן מסגל לרפואה, וזה למעלה מהטבע שאין השכל האנושי מבין - כמו-כן לקח אותנו השם-יתברך לעם סגלתו, אף-על-פי שאין השכל האנושי מבין, איך לקח עם מתוך עמים, כמו בשעת 'קריעת ים-סוף' שקטרג מדת-הדין: "הללו עובדי עכו"ם" וכו' (זהר תרומה קע); אף-על-פי-כן לקח אותנו לעם קדוש' - נמצא, שזה כמו סגלה, למעלה מהטבע, למעלה משכל אנושי, וזה בחינת 'מקיפין'.

ומי שזכה לאלו המקיפין, להוליד אותם ולהכניס אותם בפנים, נמצא שזכה להבין את ה'סגלה'. - בכך כל אחד ואחד לפי בחינתו יש לו פנימי ומקיף, וכל מה שחננו השם להבין ולחדש איזה דבר ולהכניס המקיף לפנים, בודאי הישר מחיב לגלות הסגלה לעם סגלה, ולהיטיב מטובו לאחרים.

יז. ח"א נא, ט-בסוף - [על הפיוט באקדמות: "לפומיה דעבידתא עבידו מטלתא"] - **"כל צדיק וצדיק נבוח מחפתו של חברו"** (בבא-בבא עה), פי מקיף של זה גדול ממקיף של זה, והשכל שהוא מקיף לזה הוא פנימי לזה. - וגם לעתיד שתמלא הארץ דעה, ויהיה נעשה מהשכל המקיף שכל פנימי, גם אז יהיו מקיפים אחרים, שכל אחד ישיג לפי מדרגתו ועבודתו ויגיעתו אשר יגע בזה העולם וכו'. וגם בין ישראל בעצמו, בודאי יהיה הפרש גדול בין כל צדיק וצדיק, מפל שפן בין צדיק לרשע, פי מה שיהיה מקיף לזה יהיה פנימי לזה.

וזהו: **"כל צדיק נבוח מחפתו"**, פי כשמגיע להשגה שלא ידע מזה מקדם, והוא אצל דבר חדש, אזי נתלהב ונבער מאור ההשגה הזאת שהיא נפלאה אצלו; אבל מי שכבר עבר בזאת ההשגה, והוא משיג עתה דברים נוראים וגדולים מזו ההשגה, אין לו שום התלהבות מזאת ההשגה. וזה: **"כל צדיק נבוח ונבער ונתלהב"** - מ'חפתו' של חברו, מהשגה שאצל חברו היא דבר פשוט, שאינה מבוערת

ומחממת אותו כלל, עד שצריך להתפסות ולחפות עצמו, והצדיק השני שלמטה ממנו נכזה ונבער ממנה. (עין בפנים נפלאות הדבר הזה).

יח. ח"א נב, ט"א - לבוא לעזות דקדשה, הוא על-ידי 'שמחה', בבחינת (תמיהה ח.י): **"כי חדות ה' היא מעוזכם"**, הינו על-ידי בחינת **"נעשה ונשמע"** (שמות כד, ז), שהוא בחינת השמחה, כמו שאמרו רז"ל (שבת פח.): **"בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, ירדו ששים רבוא מלאכים, ונתנו שני עטרות בראש כל אחד וכו', וכשחטאו נלקחו וכו', ועתיד הקדוש-ברוך-הוא להחזירם להם, שנאמר (ישעיה לה, י): ושמחת עולם על ראשם"**. נמצא: ש'נעשה ונשמע' הם בחינת 'שמחה'. ועקר שלמות השמחה הוא על-ידי 'יראה', שהיא בחינת 'נשמע'.

יט. ח"א נב, ט"א - **"נעשה ונשמע"** (שמות כד, ז) הוא בחינת **נסתרות ונגלות**, 'נעשה' הוא בחינת 'נגלות', המצוות שאפשר לכל-אחד לקיים לפי מדרגתו, ו'נשמע' היא בחינת 'נסתרות', מה שגבוה ונסתר ממנו, בחינת דבורי התורה שסביבות המצוה. שאין אנו יודעים העבודה שיש באלו הדבורים. - וזה בחינת 'תורה ותפלה'; 'נעשה' הוא בחינת 'תורה', ה'נגלות' שיודע לקיים. ו'נשמע' הוא בחינת 'תפלה', בחינת 'דבקות', בחינת 'נסתרות' וכו'.

וכן כל אדם לפי מדרגתו יש לו בחינת נעשה ונשמע, כי כשפא למדרגה גבוה מהראשונה, אזי נעשה מהנשמע שלו בחינת נעשה, ואזי יש לו בחינת נשמע אחרת, וכן מדרגא לדרגא. - וכן בכל עולם ועולם יש בחינת נעשה ונשמע, כי מה שהוא להעולם הזה בחינת 'נשמע', הוא לעולם הגלגלים בחינת 'נעשה', ויש להם בחינת 'נשמע' גבוה ממנו, וכן מעולם לעולם. - וכן במלאכים יש נעשה ונשמע, כמו שפיתוב (תהלים קג, כ): **"גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו", וכמו שאמרו רז"ל (שבת פח.): **"מי גלה רז זה לבני שמלאכי-השרת משתמשין בו"** וכו'.**

וצריך כל אדם שילך מדרגא לדרגא ומעולם לעולם, עד שיזכה בכל פעם לבחינת נעשה ונשמע גבוה יותר - שמבחינת 'נשמע' נסתר' תפלה, יהיה נעשה אצלו בכל פעם בחינת 'נעשה' נגלה' תורה. עד שיבוא בראשית נקודת הבריאה, תחלת האצילות, ובחינת 'נשמע' שיש שם, הוא "תורת ה'" באמת, כי אין גבוה משם, רק תורת ה' ממש. - ואחר-כך כשנכלל באין סוף, אזי הנעשה היא בחינת "תורת ה'" ממש, והנשמע הוא בחינת תפלה ה' ממש. - וזה בחינת "תורת ה' ותורתו" (עבודת-ה' יט. על הפסוק בתהלים א. ב) - מתחלה "תורת ה'", בחינת נסתר, ואחר-כך כשהוא במדרגה גבוהה ממנה, נעשה "תורתו", שנעשה מה'נשמע' נעשה'.

אך כשרוצים לצאת ממדרגת נעשה ונשמע זה, למדרגת נעשה ונשמע גבוה ממנה, צריך להיות ירידה קדם העליה, כי הירידה היא תכלית העליה וכו'. (עין בפנים באריכות).

כ. ח"א נב, נסוף - [על הפיוט באקדמות: 'לפומיה דעבידתא עבידן מטלתא'] - לעתיד-לבוא צער הבושה גדול מאד, ואפלו **"כל**

צדיק נכזה מחפתו של חברו, אוי לאותה בושה אוי לאותה כלמה" וכו' (בבא-בבא עה.). מפל-שכן איך יתבישו החוטאים רחמנא-לצלן. ואם הוא במדרגה שאין צריך להתביש משום אדם, יש להתביש מהקדוש-ברוך-הוא, כי הקדוש-ברוך-הוא מקיים כל התורה, ויבדאי שהקדוש-ברוך-הוא מקיים מצוות התורה ותפלה כמו שראוי להקדוש-ברוך-הוא, וכמה רחוק בין קיום התורה ותפלה שלו, לתורה ותפלה של השם-יתברך.

כא. ח"א נב, ח - כח המישוב והמסדר, מעכב המחין בעת מרוצתם ורדיפתם, **"בל יחרסו"** לעלות אל השם למעלה ממחצתם, כי המחין רודפין להשיג האור אינו-סוף, וזה הכח של השכל שהוא המישוב והמסדר, בחינת פתר, עומד בפניהם כמו מחצה ומעכב אותם מרדיפתם.

כב. ח"א נט, ד - עקר התקרבות ישראל לאביהם שבשמים, על-ידי 'תקון-הברית', בבחינת (שמות יט, ד): **"ואשא אתכם על פני נשרים ואבא אתכם אלי"**. 'נשרא' (תקוני-זהר נג.) זה 'תקון הכללי', על-ידי-זה דיקא, **"ואבא אתכם אלי"** - שנתקרבו אליו יתברך.

כג. ח"א ל, ה; ח"א קלה - עקר החיות הוא מאור-הפנים, בחינות (משלי טז, טו): **"באור פני מלך חיים"**. ועל-יבן צריכין להעלות את המלכות, בחינות חכמה ותהאה, אל אור-הפנים המאיר בשלש-רגלים, ועקר השמחה הוא מן המצוות, שעושין בכל השנה, שמתקבץ אל הלב, שהם השלש-רגלים. ועל-יבן הם ימי שמחה, כמו שפיתוב (דברים טז, יד): **"ושמחת בהגד"**.

[ב'לקוטי עצות' (מוערי-השם, שלש-רגלים ב): וזהו השמחה של יום-טוב. כי אז מתקבץ ומתעורר השמחה הקדושה הזאת של כל הנקודות-טובות של כל המצוות שעושין בכל השנה. וצריך כל אחד להתגבר מאד להמשיך על-עצמו השמחה הקדושה הזאת של המצוות, שהוא 'שמחת יום-טוב' - בכל השנה בלה. מפל-שכן וכל-שכן ביום-טוב קדש בעצמו - שאז חייבים לשמח מאד כמו שפיתוב: "ושמחת בהגד" - כי אז מתקבץ יחד השמחה של כל המצוות, אשר אין שעור וערך לשמחה הזאת, כאשר יבין כל אחד בלבד].

ואז מאיר ה'פנים' על-ידי ה'שמחה', בבחינות (משלי טו, יא): "לב שמח ייטב פנים". בשביל זה נצטוונו (שם שם, טז): **"שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך"**, בשביל לקבל אור-הפנים. - וזה (ספח כז): **"חייב אדם להקביל פני רבו ברגל"**, כדי לקבל אור-הפנים, ולהחיות את בחינות המלכות.

ולפעמים שנופל חסו-ושלום המלכות דקדשה, בחינות חכמה ותהאה, לגלות של ארבע מלכיות, כי המלכות הוא בחינות דל"ת, בגין דלית לה מנרמה כלום. וצריך לראות לחתכה ולהבדילה מבין הארבע גליות, ולהעלותה משם. - וזה (שמואל-ט טז, לג): "וישסף שמואל את אגג", כי אגג הוא כללות הארבע מלכיות דסטרוא-אחרא. וזה שפרש רש"י: "וישסף", "חתכו לד", שחתך והבדיל הדל"ת, המלכות דקדשה, מאגג שהוא כלליות ארבע מלכיות דסטרוא-אחרא, והעלה אותה בשלש-רגלים.

זוה: 'וּשְׁסָף, רַאשֵׁי־תְבוּת שְׁבוּעוֹת סְפוֹת פְּסָח, כִּי עָקַר חֵירוֹתָהּ מֵאוֹרֵי־הַפְּנִים שֶׁבְּשַׁלְש־רְגְלִים. בְּבַחֲנִית (שמואל ב יא. א): "וַיְהִי לְתִשְׁבֹּת הַשָּׁנָה לְעַת צֵאת הַמַּלְכִּים". 'תְּשׁוּבַת הַשָּׁנָה' זֶה בַּחֲנִית שְׁלֹש־רְגְלִים, שֶׁהֵם 'יְמֵי דִין, 'יְמֵי תְּשׁוּבָה, כְּמֵאמֶר חֲזו"ל (ראשית השנה טז): "**בְּפֶסַח נְדוּנִין עַל הַתְּבוּאָה, בְּעֶצְרַת**" וְכו'. וְאָז עַת צֵאת הַמַּלְכִּים, שְׁמוּצִיאֵין אֶת בַּחֲנִית הַמַּלְכוּת דְּקִדְשָׁה מְגֻלּוֹת שֶׁל הָאַרְבַּע מַלְכוּתוֹת, וּמַעֲלִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר־הַפְּנִים הַמֵּאִיר בְּשַׁלְש־רְגְלִים.

ועליפן יש ארבע בחינות בכל רגל: בְּפֶסַח וְכו', בְּשָׁבוּעוֹת הוּא סֵדֶר הַמִּשְׁנָה, לְמוֹד הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא אַרְבַּע פְּעָמִים בִּיד כָּל אֶחָד, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַז"ל (ערויבין נד): **כִּיצַד סֵדֶר מִשְׁנָה וְכו', שֶׁהוּא בְּאַרְבַּע בַּחֲנִינוֹת: "אֵז רָאָה וַיִּסְפְּרָה, הִכִּינָה וְגַם הִקְרָה"** (איוב כח, כז), בְּסִכּוֹת וְכו', כְּנֶגֶד בַּחֲנִית הַד', בַּחֲנִית מַלְכוּת, שְׁצָרִיד לְהַעֲלוֹתָהּ אֶל אוֹר־הַפְּנִים, עַל־יְדֵי שְׁמֻחוֹת הַמִּצְוֹת שֶׁמִּתְקַבְּצִין לְתוֹךְ הַרְגְלִים.

כד. ח"א ל, ח - אי־אפשר לקבל את התורה, כִּי־אֵם עַל־יְדֵי 'עֲזוֹת דְּקִדְשָׁה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַז"ל (אבות פ"ב מ"ה): "לֹא הִבִּישׁוּן לְמֹד, וְכֵמוֹ שְׁאָמְרוּ (ביצה כה): "מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שְׁעִזִּין הָיוּ. וְבִשְׁבִיל זֶה הַתּוֹרָה נִקְרְאת 'עֵז, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (תהלים כט, יא): "ה' עֵז לְעַמּוֹ יִתֵּן."

וְכַנְגֵּד זֶה יֵשׁ לְהַפּוֹד: 'עֲזוֹת דְּסִטְרָא־אַחֲרָא' - כִּי "**כָּל מִי שֵׁישׁ בּוֹ עֲזוֹת, בִּידוּעַ שֶׁלֹּא עָמְדוּ רְגְלֵי אָבוֹתָיו עַל הַר סִינַי**" (נדרים כ), שֶׁמִּשָּׁם בְּאֵין תּוֹרוֹת אַחֲרוֹת, בַּחֲנִינַת 'פְּסִילִים, שֶׁהוּא הַפֶּךְ מִן הַתּוֹרָה־הַקְּדוּשָׁה שֶׁלָּנוּ שֶׁהוּא בַּחֲנִינוֹת (שמות לה, א): "**פְּסָל לָךְ**" - כִּי הִיא נִקְרְאת 'פְּסָלַת, עַל שֶׁם הָעֵתִיד - כְּמֵאמֶר חֲזו"ל (פסחים ט): "אוֹר שֶׁהוּא יִקָּר בְּעוֹלָם־הַזֶּה, יִהְיֶה קַפּוּי וְקַל לְעוֹלָם־הַבָּא" - שֶׁהִיא בַּחֲנִינוֹת 'פְּסָלַת, שֶׁהוּא קַפּוּי וְקַל לְמַעֲלָה.

אָבֵל תּוֹרָתוֹ הִיא 'פְּסָלַת' אֶפְלוּ בְּעוֹלָם־הַזֶּה, וְעַל־שֵׁם־זֶה נִקְרְאִין 'פְּסִילִים, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (שמות כ, א): "**לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פְּסָל**". וְמִי שֵׁישׁ לוֹ עֲזוֹת שֶׁלָּהֶם מִן הַסִּטְרָא־אַחֲרָא - הוּא מִקְבֵּל תּוֹרָה שֶׁלָּהֶם, בַּחֲנִינַת 'פְּסִילִים' כְּנ"ל.

כה. ח"א לג, ג - מי שבופה יצרו־הָרַע, הֵינּוּ הֵימֵי רַע, הַמְּדוּת רַעוֹת, אֲזִי תִכַּף הָרַע שֶׁשׁוֹכֵן עַל הַטּוֹב, הֵינּוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, נִתְּפֹטֵל וְנוֹפֵל, וְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בּוֹלְטִין, אֲזִי הוּא יוֹדֵעַ הַתּוֹרָה שֶׁבָּאוֹתוֹ הַדְּבַר. וְזֶה שְׁכַתּוּב בַּזֶּהר (לדילף צ. על תהלים קג ט): "בְּרָכוּ ה' מִלֵּאכֵיו גַּבְרֵי כַח עֲשֵׂי דְבָרוֹ, אֵלֶיךָ אֲנוּן דְּמַתְּגַבְּרִין עַל יִצְרֵיהוֹן, אֲנוּן דְּמִין לְמִלֵּאכֵין מִמֶּשׁ. עֲשֵׂי דְבָרוֹ, דְּעֵבְדִין לְהֵאֵי דְבַר. לְשִׁמְעַת בְּקוֹל דְּבָרוֹ, אֲנוּן זְכִין לְמִשְׁמַע קָלִין מִלְּעֵלָא**".**

וְזֶהוּ: "**עֲשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַת בְּקוֹל דְּבָרוֹ**", כְּשֶׁעוֹשִׂין וּבוֹנִין לְהַתּוֹרָה שֶׁהִיא מִתְחַלָּה מְפָרְזִין וּמְפָרְדִין בְּלִשׁוֹנוֹת הָעִבּוּיִם וּבְמִדּוֹת רַעוֹת וּבִימֵי רַע, אֲזִי: "**לְשִׁמְעַת בְּקוֹל דְּבָרוֹ**", וְזוֹכִין לְמִשְׁמַע קָלִין מִלְּעֵלָא. הֵינּוּ שֶׁהַדְּבַר, הֵינּוּ הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרְאת דְּבַר, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (תהלים קה, ח): "**דְּבַר צוּה לְאֵלֶיךָ דּוֹר**", מִקְבְּלִין אוֹר רַב מִלְּמַעֲלָה, וְזֶה שְׁמִיעַת הַתּוֹרָה.

וְזֶה בַּחֲנִינַת (שמות כד, ז): "**נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע**" - שֶׁמִּתְחַלָּה עוֹשִׂין וּבוֹנִין לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא אוֹתִיּוֹת בּוֹלְטוֹת וּמִצְטַרְפוֹת

(יומא עג), וְאַחֲרֵי־כֵן: 'נִשְׁמָע', זְכִין לְמִשְׁמַע קָלִין מִלְּעֵלָא, הֵינּוּ שְׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מִקְבְּלִין חֵירוֹת וְאוֹר רַב יוֹתֵר מִמָּה שֶׁקִּבְּלוּ מִתְחַלָּה, כְּשֶׁהֵיוּ מִלְּבָשִׁין בְּלִשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם וּבִימֵי רַע.

כו. ח"א לג, ד - מחמת האהבה שאהב את ישראל, וְרָצָה שִׁידְבְּקוּ בּוֹ וַיֵּאֱהָבוּ אוֹתוֹ עִמּוֹ מִזֶּה הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי, הַלְּבִישׁ אֶת אֲלֻקוֹתוֹ בְּמִדּוֹת הַתּוֹרָה. וְזֶה בַּחֲנִינוֹת "תְּרִי"ג מִצְוֹת", כִּי הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ שֶׁעַר בְּדַעְתּוֹ שֶׁעַל־יְדֵי הַמִּצְוָה הַזֹּאת נוֹכַח לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה צִמְצַם אֲלֻקוֹתוֹ דּוֹקָא בְּאֵלוּ הַתְּרִי"ג מִצְוֹת.

כז. ח"א לד, דוֹז־נְסוּף - קָדָם מִתְּנִי־תּוֹרָה הִיָּה הַמִּמְשָׁלָה בִּיד הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, וְאַחַר מִתְּנִי־תּוֹרָה נִתֵּן הַמִּמְשָׁלָה לְיַד כָּל יִשְׂרָאֵל, כָּל אֶחָד לְפִי בַּחֲנִינּוֹ. כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵם הַתְּלַבְּשׁוֹת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, כִּי רְצוֹנוֹ שֶׁהַמִּצְוֹת יִהְיוּ כֶּה, לְמִשְׁל 'מִצְוֹת תְּפִלִּין' הֵינּוּ רְצוֹנוֹ שִׁיְהִי בְּאַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת וּבִתִּים שֶׁל עוֹר וְלֹא שֶׁל כֶּסֶף. וְעַכְשָׁיו שֶׁהַתּוֹרָה מְסוּרָה בְּיַדֵּנוּ, גַּם הָרְצוֹן שֶׁל הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מְסוּרָה בְּיַדֵּנוּ, שְׁאֵנוּ מוֹשְׁלִין בְּכִיכּוֹל לְהִיּוֹת רְצוֹנוֹ כְּפִי רְצוֹנֵנוּ.

וְזֶהוּ שְׁדָרְשׁוּ (ירושלמי ראשית השנה פ"א, על תהלים מ, ו): "**רְבוֹת עֲשִׂיתָ אֵתָהּ ה' אֱלֹקֵי, קָדָם מִתְּנִי־תּוֹרָה; וְאַחַר מִתְּנִי־תּוֹרָה, 'נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמַחֲשׁבוֹתֶיךָ אֲלֵינוּ**", הֵינּוּ שֶׁהַכֵּל בְּיַדֵּנוּ. - וְזֶהוּ (תהלים פא, יא): "**אֲנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ הַמַּעֲלֶךְ מֵאֲרִץ מִצְרַיִם**", הֵינּוּ קָדָם 'מִתְּנִי־תּוֹרָה' הִיָּה הַכֵּל 'אֲנֹכִי; וְאַחַר 'מִתְּנִי־תּוֹרָה, "הִרְחַב פִּיךָ וְאִמְלֵאֲהוּ", בַּחֲנִינַת 'מְלֵאפּוֹם, שֶׁהַשִּׁפְעַת הוּא לְפִי הִרְחַבַת הַפֶּה, וְלְפִי כָּלִי הַדְּבַר.

כח. ח"א לד, ו - בחינת 'מלאפום' יש בכללות ובפרטות, כִּי 'עֲשִׂיתָ הַדְּבָרוֹת' עִם הַלּוֹחוֹת, הוּא בַּחֲנִינַת 'מְלֵאפּוֹם, שֶׁהוּא יו"ד, וְהַלּוֹחוֹת הֵם וָא"ו, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲזו"ל (בבא־בִּתְרָא יד): "וְהַלּוֹחוֹת אֲרַכְּן וְיִרְחַבְן ו**" וְכו'. וְצָדִיק עִם יִשְׂרָאֵל הֵם גַּם־כֵּן יו"ד וָא"ו, צָדִיק הוּא יו"ד, וְיִשְׂרָאֵל הֵם וָא"ו וְכו'. וְאַצֵּל כָּל אֶחָד בְּפִנְיֵי־עֲצָמוֹ יֵשׁ גַּם־כֵּן בַּחֲנִינַת יו"ד וָא"ו, יו"ד עַל־שֵׁם הַפֶּה, וָא"ו עַל־שֵׁם: "וְהִגַּת לְפִי תְבוּנוֹת" (תהלים מט, ד), בַּחֲנִינַת 'לוֹחוֹת' שֶׁהֵם וָא"ו, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (משלי ג, א): "**כִּתְבָם עַל לוח לְפָד**".**

וְכַשֶּׁהֲלֵב, הֵינּוּ בַּחֲנִינַת וָא"ו, בַּחֲנִינַת 'לוֹחוֹת, מִשְׁקַע בְּאֵהְבוֹת רַעוֹת, הֵינּוּ חֲרָפוֹת וּבְזוּנוֹת, הַנִּקְרָא עֲרַלַת לֵב, אֲזִי הוּא בַּבַּחֲנִינַת 'שְׁבָרֵי לוֹחוֹת'. וְכַשֶּׁמְקַשֵּׁר הַלֵּב, לְהַנְקֵדָה, שֶׁהוּא בַּחֲנִינַת צָדִיק, שֶׁשֵּׁם הָאוֹר הָאֵהְבָה הַקְּדוּשָׁה שׁוֹרָה, אֲזִי נִתְּפֹטֵל הָאֵהְבוֹת רַעוֹת, הַחֲרָפוֹת, הֵינּוּ עֲרַלַת לֵב.

וְזֶהוּ פְרוּשׁ (שמות יט, ו): "**וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלַכַת בְּהִימִים**", הֵינּוּ בַּחֲנִינַת אֵהְבָה הַקְּדוּשָׁה, בַּחֲנִינַת 'כְּהֵן'. "וְגוֹי קְדוֹשׁ", הֵינּוּ 'קְדוּשׁ' בַּחֲנִינַת נִקְדָּה. עַל־יְדֵי מָה תְּבוּא לְבַחֲנִינַת 'אֵהְבָה' וּלְבַחֲנִינַת 'קְדוּשׁ וָא"ו' - עַל־יְדֵי: "**אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תִּדְבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**", כִּי מִשָּׁה הוּא נִקְדָּה בְּלִיּוֹת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּתַחֲלָה צְרִיכִין הַכֵּל לְקַבֵּל מֵהַנְקֵדָה בְּלִיּוֹת, וְאַחֲרֵי־כֵן צְרִיךְ כָּל אֶחָד לְהֵאִיר בְּחִבְרוֹ מֵהַנְקֵדָה שֵׁישׁ בּוֹ, וְגַם יוֹכַח לְהֵאִיר מִנֶּה וּבֵה מֵהַנְקֵדָה שָׁבוּ.

כט. ח"א לו, א - כל נפש מישראל משרש בשבעים נפש של בית יעקב, שֶׁהֵם מְשֻׁרְשִׁים בְּשִׁבְעִים פְּנִים שֶׁל

תורה. וזה לעמדת זה הם שבעים לשון, שכל לשון ולשון יש לה מדה רעה בפני עצמה, ומחמת המדות האלו הם מרחקים משבעים פנים של תורה.

ל. ח"א לו, ב - "משה רבנו, עולה בגימטריא תרי"ג" (ספר הקנה יב, הוקח רצו, מגלה עמקות אופן קיג), שהוא כללות כל התורה, בחינת 'דעת' - בשביל זה היה צריך לפרש עצמו מכל וכל, כמו שכתוב (דברים ה, כז): "ואתה פה עמד עמדי".

לא. ח"א לו, בסוף - "בתרתיו ובתלתיו" (זמר א' זמר בשבחיו) - היא התורה 'שיש בה שלשים ושבשים נתיבות ההכמה' (ספר יצירה פ"א מ"א). "ובתלתא שבשין" (שם) - הינו: "אורייתא תליתאה" (שבת פח).

לב. ח"א לה, ו - "קין שהיה מזדמת הנחש" (תקוני זוהר קיח), פתיב בה (בראשית ד): "למה נכלו פניך", שהוא בחינת 'אור התפליון', שהוא 'קרון עור הפנים'. ו"ישראל שעמדו על הרסיני, פסקה זהמתו. ועבום שלא עמדו, לא פסקה זהמתו" (שבת קמו). - הינו: 'זהמת הנחש'. - וזה (נדריים כ): "בידוע שלא עמדו רגלי אבותיו", דגל' דיקא, כי אין להם רגלים, כמו שכתוב (בראשית ג, יד): "על גהגה תלך".

לג. ח"א לה, ז - עקר הארת התפליון באים על ידי הלוחות, פמובא (זהר בראשית): "בשארמו ישראל נעשה ונשמע, זכו להגירת זינא עלאה". ומשה זכה לקרון עור פנים, מאור הלוחות, כי הם המחין בעצמן. והלוחות הם שרש התורה, ונקראים י"ו, עלישם 'עשרת הדברות', וארכן וא"ו ורחבן וא"ו (בבא בתרא יד).

לד. ח"א נו, ז - וזה בחינת שבועות, כי שבועות הוא בחינת שכל גדול וגבוה מאד, שהוא חסד עליון ורחמים גדולים. כי גדל הרחמים תלוי בגדל הדעת, כי "בשעת מתן תורה נראה להם פזון מלא רחמים" (מכילתא בשלח ותרנ), וזקן הוא ב'שובי הדעת, ובזה תלוי גדל הרחמים.

וזה בחינת המקוה של שבועות, בחינות מקוה של שער החמשים, שער העליון מחמשים שערי בינה, שהוא בחינות שכל ודעת עליון, בחינת חסד עליון ורחמים גדולים. - ועלין המקוה מושיע מכל הצרות ומכל היסורים, ומטהר מכל הטמאות ומכל החטאים. - וזה בחינת "מן", בחינת מקוה של שער הנו"ן, שהוא בחינת דעת גדול, כי המן בחינת דעת.

וזה בחינת (שבת קה על שמות כ, ב): "אנכי" - [ראשי תיבות] "יהיבא, פתיבא, ג'אמנים אמריה" - שעלידי נתינת התורה, גפתח המאמר ונתגלה הדעת, ועלידייזה נתפשט נאמנותו.

לה. ח"ג ז, בסוף - "וביום הבפורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבעתיכם, מקרא קדש יהיה לכם, כל מלאכת עבדה לא תעשו" (במדבר כח, כז).

"וביום הבפורים" - זה בחינת מלכות, כמו שכתוב (תהלים פט, כח): "אף אני בכור אתנהו עליון למלכי ארץ".

"בהקריבכם מנחה חדשה לה'" - זה בחינת תורה חדשה, תורת השם, שנעשה על ידי בחינת ה'מלכות'.

בשבועתיכם - זה בחינת ה'דעת', בחינת מ"ן, בחינת מקוה של שבועות, מקוה של שער הנו"ן. ועלין נקרא שבועות: 'עצרת', מלשון מלכות, כמו שכתוב (שמואל"א ט, ז): "זה יעצר בעמי".

"מקרא קדש יהיה לכם" - זה בחינת רוח הקדש, בחינת רוח הדופק, הינו: שצריכין לקרות את ה'קדש', בחינת רוח הדופק, כדי להציל מ'זהמת הנחש', ל"ט מלאכות, 'עצבות רוח'.

"כל מלאכת עבדה לא תעשו" - לביטל 'זהמת הנחש', ל"ט מלאכות, 'עצבון ידים', כמה שכתוב (בראשית ה, כט): "זה ינחמנו מפעשנו ומעצבון ידינו".

לו. ח"א נו, א - "כל דבור ודבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא, נברא ממנו מלאך" (תגינה יד), וכל דבור ודבור נחלק לכמה ניצוצות, בבחינת (ירמיה כג, כט): "כפטיש יפצץ סלע". כמו כן נבראו כמה וכמה מלאכים, לפי רב הניצוצות. ודבור הכולל את הניצוצות נברא מלאך, שהוא שר וראש על המלאכים שנבראו מן הניצוצות, והם מחנהו. וכל מלאך ומלאך הוא ממנה על איזהו דבר, ואפלו כל אינות ועשבים יש עליהם ממנים. וכל מלאך מקבל חיותו מהדבור, ומשפיע לתוף הדבר שנמנה עליו, הינו לאיזה עשב או דבר אחר שהוא ממנה עליו וכו'.

לז. ח"א נו, ד - "מם וסמך שבלוחות בנס היו עומדים" (שבת קד). מ"ם זה רבועא, וסמך זה עגולא, שבלוחות הלב, כמו שכתוב (משלי ג, א): "פתבם על לוח לבך". "בנס" זה בחינת 'שבת', בחינת (שמות לא, יז): "אות היא לעלם".

לח. ח"א ס, א - יש שבילי התורה שיש בהם התבוננות גדול מאד, שאי אפשר לבוא להתבוננות הזאת בראם על ידי עשירות. ועלין כל מי שעבר דרך ידם התורה, היה להם עשירות גדול מאד, דהינו משה רבנו' שהביא התורה לישראל היה עשיר גדול, וכן ר'בי' שסדר וחתם המשניות, וכן רב אשי' שהיה 'חתימת התלמוד' וסדר את כל התלמוד, שגם כן היו עשירים גדולים מאד, כי מחמת שתקנו וסדרו את כל התורה שב'על-פה, ועבר דרך ידם התורה, היו גם כן עשירים, כי צריך עשירות גדול להתבוננות הנ"ל.

וזה בחינת (נדריים לח על שמות לה, א): "פסל לה, הפסלת יהיו שלך", "משם נתעשר משה" וכו'. כי כמו שבפשטי התורה, צריך לומר הקדמות, ואחר כך משליכין ההקדמות, ובאים למכון, כי העקר הוא המכון, וכל ההקדמות שמקדם הם בחינת 'פסלת' שנגסרין ונפסליון סביב המכון - כמו כן בהתבוננות התורה, צריך לילך מקדם ולסבב בכמה סבובים, עד שבאים אל המכון, וכל אלו הסבובים הם בחינת 'פסלת', והם בחינת 'עשירות' שעלידו באים אל ההתבוננות. כי זה ה'פסלת' של לוחות, הם בחינת הסבובים, שנגסרין ונפסליון סביב סביב ההתבוננות, והם בחינת עשירות, שעלידו באים

אל ההתבוננות. והוי"ו הוא בחינת ה'לוחות', שמשם נתעשר משה, כי "הלוחות ארפן ו' ורחבן ו'" (בבא בתרא יד.).

לט. ח"א ס, ו - יש שבועים פנים לתורה, והם בחינת שבועים שנים, כי כל אחד מ'משנה' מחברו. - ויש שנפל מכל השבועים פנים, עד שאי אפשר לעוררו בשום פנים, בייאם על-ידי ספורי מעשיות של שנים קדמוניות, שכל השבועים פנים, שבועים שנים, מקבלין חיות משם.

מו. ח"א סא, ו - על-ידי חכמה עלאה' שפלוול מכל ה'שכליים פריטיים' - נמתקים כל הצמצומים וכל הדינים כלם. וה'תורה' יוצאת מ'חכמה עלאה', כי "אורייתא מחכמה עלאה נפקת" (זהר בשלח כב), ואין יכולה לקבל מ'חכמה עלאה', בייאם בשיש לה 'שלמות', ו'שלמות התורה' היא על-ידי 'תורה שבעל-פה', פי תורה שבכתב אין לה שלמות, בייאם על-ידי תורה שבעל-פה.

ועל-ידי הספרים שנתחדשים על-ידי המחלקת, נשלם התורה. ואזי התורה בבחינת (שמות כד, יב): "לחת האבן", שמוקבלת הארה מבחינת אבן שתיה' שממנו השתת העולם, וכלם מקבליים ממנו, ושם המתקת כל הדינים, פי הוא בחינת חכמה עלאה, בחינת קדשי קדשים. ואזי משפעת התורה בכל החכמות, ונמתקים כל הדינים.

מא. ח"א סב, ה-בסוף - עקר כל הדברים, הן ה'התחלה', כי "כל התחלות קשות" (מכילתא יתרו, בחדש ב - על הפסוק ב'שמות יט, ה: 'ועתה אם שמוע תשמעו בקלי' - "אם עתה תקבלו עליכם, יערב לכם מפאן ואילך, שכל התחלות קשות") - מחמת שיוצא מהפך להפך, אבל אחר התחלה, הוא נכנס מעט בהרגל, ואינו קשה עליו פליפך. וכן בכל יום ויום שהוא ל'מרחוק מההתחלה, הן נקל הדבר, שנכנס מעט בהרגל. נמצא: שעקר פח העבודה של כל ימים, אינו אלא ההתחלה.

ועל-כן בכל-פעם ופעם שנוסע להצדיק, צריך שיראה שיבוא בכל-פעם מחדש, בכח התלהבות גדול והתגברות חדש לעבודת השם-יתברך, לא כמו שבכר היה אצל הצדיק ועכשו בא פעם שנית, רק כמו שלא היה אצלו מעולם, ויהיה אצלו כמו שבא עכשו מחדש פעם ראשון, כדי שתהיה עבודתו פראוי כפי 'כח ההתחלה'. כי עקר הוא ה'התחלה', פי "כל התחלות קשות" כנ"ל. נמצא שעקר פח העבודה של כל הימים, אינו אלא ה'התחלה' כנ"ל, וכפי הכח וההתלהבות של ה'התחלה', הן הולך ומתנהג בעבודתו.

על-כן צריך להתחיל בכל פעם מחדש - פי הן ואולי לא היתה התחלתו פראוי, ואם-כן גם כל עבודתו אינה בשלמות פראוי, פי הכל מתנהג כפי ההתחלה. על כן צריך להתחיל בכל פעם מחדש, ולבוא להצדיק מחדש, בכח התלהבות גדול והתגברות חדש לעבודת השם יתברך.

וכן בכל פעם ופעם צריך לחשש חששא זו, הן לא התחיל עדין פראוי, וצריך להתחיל ולבוא להצדיק בכל פעם מחדש.

מב. ח"א סה, בסוף - על-ידי קבלת היסורין בשמחה פראוי, זוכין לחדושי-תורה. וזה סימן שפעל על-ידי היסורים ומקבלם פראוי, כשזוכה אחר-כך ל'חדושי-תורה'.

פי על-ידי הבטול שנתפטר אל התכלית, והשיג שכל היסורין הם טובות גדולות מאד, על-ידי-זה נתמלא שמחה, והשמחה הוא כלי אל החדושין דאורייתא, כמו שאמרו רז"ל (שבת פח): "בשעה שאמרו ישראל 'נעשה ונשמע' (שמות כד, ז), ירדו ששים רבוא מלאכים, ונתנו שני כתרים בראש כל אחד, וכשחטאו וכו', ועתיד הקדוש ברוך הוא להחזירן לנו, שנאמר (ישעיה לה, י): 'ושמחת עולם על ראשם'. נמצא: שה'שמחה' היא בחינת "נעשה ונשמע" (שמות כד, ז), שהוא בחינת 'קבלת התורה'.

וזה בחינת (תענית לא): "עתיד הקדוש-ברוך-הוא לעשות מחול לצדיקים לעתיד-לבוא, וכל אחד מראה באצבעו" וכו'. 'מחול', זה בחינת ה'שמחה' שהיא כלי לקבלת-התורה. וכל-זה על-ידי הבטול אל התכלית. שעל-ידי הזריחה של הרשימו מן הבטול, משם באה התורה על-ידי הפלים. וזה בחינת "מראה באצבעו", בחינת ה'מראה' והזריחה של הרשימו. "באצבעו", בחינת ה'תורה', בחינות (שמות לא, יח): "אצבע אלקים".

מג. ח"א סז, ז-בסוף - כשפא כבוד חדש אל האדם ומלבש בתוכו נפש דקדושה, צריך לראות להוליד את הנפש בנקל כלי קשוי הולדה וכו', ואחר-כך פשנולד הנפש, צריך לגדל את הנפש. - וזה בחינת (במדבר כח, כו): "וביזים הפפורים" - בחינת ה'קלדת הנפש' כלי 'קשוי לילד', בחינת (ירמיה ד, לא): "צרה כמבפירה", שהוא בחינת 'קשוי לילד', וגם הוא בחינת 'גדול הנפש', בחינת (זכריה יב, י): "כהמיר על הבכור", שהוא צער הגדול. "מקרא קדש" - זה בחינת: שה'כבוד' שהוא בחינת 'קדש', כמו שפתיב (שמות כט, מג): "ונקדש בכבדי", קורא את הרגליו, בבחינת (ישעיה מא, ב): "צדק יקראהו לרגלו" (עין בפנים).

מד. ח"א עב - גם בענין ההתקרבות עצמו להשם-יתברך, יש יצירה-הרע גדול. כלומר: שלפעמים רבוי ההתלהבות חוץ מהמדה, הוא מהיצירה-הרע, פי זהו בחינת (שמות יט, כא): "פן יחרסו". פי יש יצירה-הרע גדול בשמתחיל להתקרב להשם-יתברך. ועל-כן בשעת מתן-תורה, הזהיר השם-יתברך למשה (שם): "רד העד בעם, פן יחרסו אל ה' לראות". פי ישראל היו אז במעלה גדולה, והצרכו להזהירם מהיצירה-הרע שיש בהתקרבות להשם-יתברך.

מה. ח"א קא - "בראשית ברא" (בראשית א, א), "בתורה שנקראת 'ראשית' ברא עולמים" (בראשית-רבה א). פי יו"ד הוא השכל של התורה, וה"א הוא אותיות של התורה, שהוא חמשה חמשי תורה, בחינת חמשת מוצאות הפה. והינו "בניה ה' צור עולמים" (ישעיה כד, ז), הינו בהתורה שהיא בחינת י"ה, ברא כל העולמים.

מו. ח"א קא - כל עכ"ם יש להם כל המדות רעות, רק כל אמה ואמה ברוך אל מדה אחת יותר מפל המדות. וזה (דברים לג, ב): "הופיע מחר פארן" וכו', שרצה הקדוש-ברוך-הוא לתן התורה לכל הברואים, וכל אחד ואחד לא רצה לקבלה, מחמת ששמעו שאותה מדה שהם פרוכים אחריה אסרה תורה (ספרי ברכה).

מז. ח"א קא - על-ידי שמתנגע בתורה לשם-שמים, עד שזוכה להשיג ולהבין חכמת התורה-הקדושה, יוצא מבחינת אנפין חשוכין לבחינת אנפין נהירין, ונתבטל ממנו השעבוד של התאוות והמדות רעות של השבועים עכו"ם, שהם בחינת אנפין חשוכין. ואז נקרא אדם, בחינת (במדבר יט. ד): "זאת התורה אדם", בחינת (במות סא): "אתם קרויים אדם", פי עקר שם אדם, זוכין על-ידי התורה-הקדושה, שהיא בחינת אנפין נהירין, והיא בחינת הרחקת ושביירת כל התאוות ומדות רעות. ועל-ידי-זו, שנתבטל ממנו על השעבוד של העכו"ם גם בגשמיות, כמו שאמרו רז"ל (אבות פ"ג מ"ה): "כל המקבל עליו על תורה" וכו'.

מח. ח"א קי - התורה היא רוחניות, ואשר זה ישר פעלו ושכלו רוחני, יכול לתפס כל התורה בלה ולא ישכח דבר. פי דבר רוחני אינו תופס מקום. אך מי שמגשם דברי-התורה ועושה ממנה ממשות, אזי יש לה שעור וקצבה כמה יכול לתפס בשכלו, ומזה בא השכחה.

וזהו (יהושע א. ח): "לא ימוש ספר התורה הזה מפיהך". "ימוש" - מלשון 'ממשות'. כלומר: הזהר שלא תהיה ממשות ונשמיות בדברי-התורה. "מפיהך" - מחמת פיהך שיוצא מאתך.

וזה שאמרו (בבא-מציעא פה): "שהתענה רב יוסף ארבעים יום שיתקיים למודו, אחוו לה: לא ימושו מפיהך, ושוב התענה וכו' אחוו לה: 'ומפי זרעך' (ישעיה נט. כא) וכו'". כלומר שלא ימושו ויגשמו מפיהך, ואזי יתקיים תלמודו, פי לא יהיה שכחה, פי דבר רוחני אינו תופס מקום.

מט. ח"א קטו - "ויעמד העם מרחק, ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלקים" (שמות כ. יז). מי שהולך בגשמיות כל ימיו, ואחר-כך נתלהב ורוצה לילך בדרך השם-יתברך, אזי מדת הדין מקטרג עליו, ואינו מניח אותו להתקרב להשם-יתברך, ומזמין לו מניעה. והשם-יתברך "חפץ חסד הוא" (מכה ז. יח), ומסתיר עצמו בבית-כבוד בהמניעה הזאת.

והפסילי כשרואה המניעות, חוזר לאחוריו. אבל ברי-דעת, מקרב עצמו אז דיקא להשם-יתברך, פי מסתפל ומצא בהמניעה בעצמה את הבורא-יתברך. ומניעה, הוא בחינת ענו' וערפל'.

וזה פרוש הפסוק: "ויעמד העם מרחק" - פי כשרואין הערפל הינו המניעה, עומדין מרחק. "ומשה" - בחינת דעת כל ישראל - "נגש אל הערפל אשר שם האלקים" - הינו: אל המניעה, שבה בעצמה נסתר השם-יתברך.

נ. ח"א קכ - מה שצריכין לנסע להצדיק ולא די בספרי מוסר - כמו שאמרו (דברים-רבה ג. י) "למלך שקדש מטרונה בשני מרגליות, אבדה אחת מהן. אמר לה המלך: אבדת אחת, שמרי את השניה. כך קדש הקדוש-ברוך-הוא את ישראל בניעשה ונשמע, אבדו את נעשה שעשו את העגל, אמר להן משה: אבדתן נעשה, שמרו נשמע, היי: 'שמע ישראל'" (דברים ט. א). ועל-כן בשלומד מתוך הספר שהוא בחינת עשיה, בחינת נעשה, אין בזה פח כל-כך לעורר

אותו, פי ישראל אבדו את הנעשה. אבל כששומע מפה הצדיק, הוא בחינת נשמע, שזה הפתח נשאר להם לישראל.

נא. ח"א קכג - ישראל בעת קבלת-התורה היו להם חכמות גדולות, פי אז היו עובדי עבודה-זרה שבימיהם, שהיה טעותם על-פי חכמות וחקירות גדולות בידוע. ולולי שהיו משליכין מעצמן החכמות, לא היו מקבלים התורה, והשליכו החכמות, ו"האמינו בה" ובמשה עבדו" (שמות יד. לא), ועל-ידי-זו קבלו התורה.

והינו שתרגם אונקלוס (על הפסוק דברים לב. ו): "עם נבל ולא חכם" - "עמא דקבילו אורייתא ולא חפיימו". פי עקר קבלת-התורה היה על-ידי "ולא חפיימו", על-ידי שהשליכו מאתם כל החכמות.

וזה: "נב"ל" - ראשי-תבות: ל"ב נתיבות, שהוא כלליות התורה, והיא החכמה האמתיות, אשר אצלה כל החכמות בטלים. והינו נבל, בחינת התורה הנקראת "נובלות החכמה העליונה" (בראשית-רבה יז. ח).

נב. ח"א קלג - "כל העולם בלו פזרת אחת משלשת אלפים ומאתים מתורה" (ערובין כא). נמצא שהתורה גדולה ורחבה מאד, רק שהזרת הקטן שהוא העולם, עומד בפני מאור העינים, ומונע מלראות אור הגדול של התורה שהיא גדולה מאד ורחבה מני ים (איוב יא. ט). רק שהעולם הזה עומד לפני עיניו, ואינו מניח אותו בכל להטות עיניו להסתכל למעלה על אור התורה והצדיקים.

נג. ח"א קמד - יש ימים שהתרה אכילה ושתייה, כמו שאמרו חז"ל (פסחים סח): "חציו לה' וחציו לכם". והצדיק, אפלו בזאת החצי, הוא כובש את יצרו ואוחז את תאוותו בידו.

נד. ח"א קמו - כשם שעזות-פנים אין לו חלק בתורה, כמו שאמרו רז"ל (חגיגה יד על תהלים קה. ח): "דבר צנה לאלף דור, שבקש הקדוש-ברוך-הוא לתן התורה לאלף דורות, ראה שאין העולם מתקיים ונתנה לעשרים-וששה דורות, ועמד ושתלן וכו', והן הן עזי-פנים שבדור". נמצא: שהעזי-פנים אינם בכלל קבלת-התורה, פי הם מהתתקע"ד דורות שלא היו ראויים לקבל התורה. וכן אמרו (נדרים כ): "מי שיש בו עזות, בידוע שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני". כמו-כן איש שפל ונגזה שאין בו שום עזות-דקדשה - אין לו גס-פן חלק בתורה - כמו שאמרו (ביצה כה): "מפני מה נתנה תורה לישראל, מפני שהן עזין" - פי צריד שיהיה בו עזות-דקדשה.

נה. ח"א קנג - אם התלמיד יש לו פנים, הינו בחינת אנפין-נהירין, בחינת מראה מלטשת - אזי יכול לקבל פנים, אור פני הרב. ואזי ראוי שהרב יתראה עצמו בתוך פני התלמיד המקבל פניו, וזהו קבלת-פנים. אך אם אין לו פנים, הינו שהוא בחינת אנפין-חשוכין - אזי אין יכול לקבל פנים. וכן כל אחד נגד חברו, אפשר לו לדעת על-ידי זה.

וזה שכתוב (דברים ה. ד): "פנים בפנים" וכו' - הינו בשעת מתן-תורה' היו ישראל בבחינת אנפין-נהירין, והיו

יכולים לקבל פנים־דקדשה, הינו שיתראה בתוכם פנים־דקדשה. וזהו: "פנים בפנים", ש'פנים־דקדשה' היה בתוך פניהם, בחינת 'קבלת־פנים'. וזהו: "דבר ה' עמכם", שהדבור היה מדבר עם כל אחד, ויוצא מכל אחד מישראל, מאחר שנכלל בתוכו פנים־דקדשה.

אך מי שהוא 'עזות־פנים' - אין לו פנים־דקדשה, ואינו יכול לקבל פנים. ועל־כן אמרו (פדרים ב): "כל מי שיש לו עזות, בידוע שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני".

נו. ח"א קצ - "ויענו כל העם יחדו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה, וישב משה את דברי העם אל ה' - ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם, ויגד משה את דברי העם אל ה' - ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר" (שמות יט, ח-טו).

והוא תמונה ונפלא מאד, כי מה הם דברי העם שנית, שעליהם נאמר: "ויגד משה את דברי העם", כי לא נמצא בכתוב שום מענה ודברים שהשיבוהו העם שנית אחר מענה הראשון: "כל אשר דבר וכו'", ומה זה שוב "ויגד משה את דברי העם אל ה'".

אך דע: כי ישראל טענו ואמרו: "כל אשר דבר ה' נעשה", כל אשר ידבר השם אנו מקרחים לעשות, כי מאחר שיצא הדבור מפי השם לעשות, הרי אין שום בחירה. - ועל זה נאמר תכף: "וישב משה את דברי העם אל ה'", שהשיב להקדוש־ברוך־הוא טענת ישראל.

מיד השיב לו הקדוש־ברוך־הוא: "ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך דיקא, בעבור ישמע העם בדברי עמך דיקא, הינו שלא אדבר הדברות רק עמך לבד, כמו שפיתוב (שם ב, ה): "אנכי ה' אלוקיך, לא יהיה לך" וכו', וכן בלם, ולא לנכח לישראל, והם רק ישמעו בדברי עמך, ועל־ידי זה יהיה להם כח הבחירה לעשות כרצונם.

ועל זה נאמר: "ויגד משה את דברי העם אל ה'". שמשה טען את דברי העם, מה שטענו העם תחלה, טען הוא עתה אל ה' על עצמו - כי תקנת את ישראל שיהיה להם הבחירה, על־ידי שלא תדבר רק עמי לבד - אבל את עצמי לא תקנת, פי מעתה לא יהיה לי כח הבחירה, מאחר שתדבר עמי. - השיבו השם (שם יט, י): "ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר", ולא צוה לו רק שני ימים.

ו"משה הוסיף יום אחד מדעתו" (שבת פז, א), וכוון לדעת הקדוש־ברוך־הוא, כי בן היתה דעתו יתברך, כמו שבאמת לא נתנה תורה עד שלשה ימים. - ובזה היה תלוי בחירת משה לקבל את התורה או שלא לקבל, כי לא היה אפשר לקבל את התורה רק אחר שלשה ימים כמו שהיה באמת, ואם לא היה מוסיף יום אחד, לא היה מקבל את התורה, והשם יתברך לא אמר לו רק שני ימים, והוא הבין מדעתו ובחר לו לקבל את התורה והוסיף יום אחד, שעל־ידי־זה היה קבלת התורה, ובזה היה תלוי עקר הבחירה של משה במה שהוסיף יום אחד מדעתו.

[ב'חיי־מוהר"ר קצו: העקר העבודה שיש בכל דבר - מה שמניחין לאדם על הבחירה שלו, הינו: שנשאר הדבר על דעתו, ואין בזה 'מצוה', הינו: שאין מצוין אותו על אותו הדבר שום מצוה, ואין אומרים לו כלל לעשות כן. רק שנשאר הדבר על דעתו, שיעשה כפי מה שיתברר לו.

וזה בחינת (שבת פז): "הוסיף יום אחד מדעתו הנאמר במשה" - שזאת הבחינה היא נמצאת בכל עבודה ועבודה. כי בכל עבודה מעבודת־השם, יש דבר שמניחין ומשאירין לאדם בלי מצוה ואזרה, ואין מצוין עליו שיעשה כן, רק הדבר תלוי בדעתו ובחירתו, כמו 'משה־רבנו עליו השלום' שהוסיף יום אחד מדעתו בלי מצוה. ובזאת הבחינה היא עקר העבודה והבחירה, כי נשאר מספק תמיד איך הוא רצון השם־יתברך, מאחר שלא צוה עליו איך לעשות.

ואמר: כי כנגד 'רצון־השם יתברך', אינו נמצא אצלו שום כבוד ויגיעה בשום עבודה ובשום ענין שבועולם. ואפלו כל היסורין שבועולם בחמא־לצלו וכו', היה מקבל בנקל אם היה יודע שזה 'רצון הבורא־יתברך' בודאי - כי מאחר שהוא 'רצון הבורא־יתברך', הוא מרצה על הכל, ואין שום דבר ולא שום יסורין כבד עליו כלל כלל לא.

אבל עקר היגיעה והיסורין שלו - היא בבחינה הנ"ל, בבחינת: "הוסיף משה יום אחד מדעתו" - הינו: הדבר שנשאר על דעתו לבחר לו לעשות כרצונו ואין בו שום מצוה כנ"ל - בזה היא עקר היגיעה והכבדות - כי אינו יודע איך לעשות. ולפעמים רואה שיש לו כמה יסורים, ואחר־כך אינו יודע אם זהו 'רצון הבורא־יתברך'. (ענין השם הקמחך בענין בחירתו של רבנו ז"ל בהנהגתו ותקוניו אמת).

נז. ח"א ריט - בשעת 'מתן־תורה' שרצה השם־יתברך לגלות מלכותו ויראתו, הכניע את עצמו השם־יתברך לישראל כביכול, ובקש מהם שיקבלו מלכותו, והבטיח להם כמה הבטחות, כמו שפיתוב (שמות יט, ו): "ואתם תהיו לי ממלכת פהנים וגוי קדוש" וכו', שכל אלו ה'הבטחות' הם בחינת 'הכנעה'. וכל־זה היה, בשביל לגלות מלכותו ויראתו, כמו שפיתוב (שם כ, טז): "ובעבור תהיה יראתו על פניכם" וכו' - כי השם־יתברך מקטין את־עצמו בשביל לגלות מלכותו.

נח. ח"א רסו - וזה בחינת 'שבועות'. פי 'שבועות' ו'סכות' הם אחד - פי ה'תורה' יוצאת מ'בינה' שהיא בחינת 'ספה', כמו שפיתוב (משלי א, ח): "ואל תטש תורת אמך", בחינת "אם לבינה" (משלי ב, ג), שהוא בחינת 'ספה'.

ועל־כן תכף אחר 'סכות' הוא 'שמחת־תורה' - פי מבחינת 'ספה', משם יוצאת ה'תורה'. נמצא על־ידי שנכנסו בספה, נעשים בעצמם בבחינת התורה, פי משם יוצאת התורה, ואז מתחלת התורה, שהוא בראשית, בחינת בית, הינו בית דבראשית, בחינת (בראשית לג, יז): "ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית" כנ"ל.

וזהו בחינת "סוון", שאז הוא זמן מתן־תורה, ראשי־תבות: "ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית". [ובחיי מוהר"ר נח: וזה "סוון" ראשי־תבות: ויעקב נסע סכותה ויבן, פי בסוין נתנה תורה, ואנו במדרגת התורה על־ידי מצות סכה]. (הערת הרב מטשעהרין זצ"ל: בפסוק זה מרמז ענין 'סוון' שני פעמים. א) ויעקב נסע סכותה, פי הו' אינה משנש התבה, על־כן צריכין לצרף עמה גם ה'י. ב) נסע סכותה ויבן].

נט. ח"א רסז - שבועות הוא רפואה להראה, פי "חמשה בנפי ראה כנגד חמשה חמשי תורה" (תקוני־זהר ע), ובשבועות מקבלין התורה, יכולין לקבל חיות חדש.

פ. ח"ב א, ב - "בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת: מה לילוד אשה בינינו, אמר להם: לקבל תורה בא. אמרו: אשר תנה הודך על השמים" (תהלים ח. ב) וכו'. אמר הקדוש ברוך הוא למשה: החזר להם תשובה. אמר: אני מתירא שלא ישרפוני בהבל פיהם. אמר לו: אהז בכסא כבודי וכו'" (שבת פח:) - הינו שנתן לו השם יתברך עצה, לאהז ולהתקשר בשרשי הנשמות, שהם בחינת 'כסא הכבוד', שעל ידיה יהיה נצול מן קנאת המלאכים.

פא. ח"ב א, דה - יש שלש מדות שמפסידין היראה התלויה בלב. א) תאות ממון. ב) תאות אכילה. ג) ותאות משגל. - ולתקן שלש מדות אלו הוא על ידי הדעת, שצריכין להמשיך הדעת אל הלב. פי הדעת הוא בחינת תלת מחין, תלת חללי דגלגלתא, והם בחינת שלש רגלים, פי כל רגל הוא בחינת התחדשות המחין, שנמשך שכל חדש לתקן שלש מדות אלו, הינו בכל רגל משלש רגלים נתקן מדה אחת משלש מדות הנ"ל. על-כן צריכין לזהר מאד בכבוד יום טוב, ולקבל השלש רגלים פראוי, פי על ידיה זוכין לתקן השלש מדות הנ"ל, פי בפסח וכו'. בשבועות נתתקן תאות משגל, בבחינת (בכורות ו:): "דם נעפר ונעשה חלב". בסבות וכו'.

וזהו בחינת (במדבר טז, ב): "קרואי מועד אנשי שם". אנשי שם זה בחינת שלש מדות הנ"ל, שכל אחד נקרא בחינת 'שם'. 'ממון' וכו', 'אכילה' וכו', 'משגל', בחינת (אסתר ב, יד): "פי אם חפץ ביה המלך ונקראו בשם". וגם היראה שבכל היא גם כן בחינת 'שם', בבחינת (דברים כח, נח): "ליראה את השם הנכבד". וזהו: "קרואי מועד אנשי שם", שצריכין לקרות את המועדות, השלש רגלים, לתקן השלש מדות הנ"ל, בחינת 'אנשי שם'.

[בלקוטי עצות (מועדי ה', 'שלש רגלים' ז): על-כן צריך לזהר מאד, לכבד מאד את השלש רגלים, פראוי, במאכל ומשתה, ובגדים נאים, כפי יכלותו, ובקדשת וטהרת המחשבה, ובשמחה ובטוב לב, וכיוצא בזה שאר עניני קדשת ושמחת יום טוב - כדי לזכות לצאת משלש תאוות רעות הנ"ל, שכל עקר הנהגות תלוי בתקון שלש תאוות אלו - ועל ידי זה זוכין להשפעת הנבואה, ולתפלה בשלמות, ולרפואה, ולהתנצצות משיח וכו', עד שזוכה שתתקנים ממשלחתו על המלאכים, אשר בשביל זה נבא איש הישראלי, וזה עקר התכלית וסוף של ישראל].

פב. ח"ב ז, ב - כל מה שרוצין לעשות איזה עבדא בעבודת השם, פמה קלין של 'אוי ואבוי', וכמה גניחות, וכמה 'כפילות', וכמה 'הטיות' (הינו תנועות משנות שעושין יראי השם בעבודתם) - צריכין לעשות קדם שעושין איזה עבדא. ועקר ב'התחלה', שאז קשה מאד, פי 'כל התחלות קשות' (מכילתא יתר, בחדש ב - על הפסוק 'בשמות' יט, ה: 'ועתה אם שמוע תשמעו בקלי' - אם עתה תקבלו עליכם, יערב לכם מאן ואילך, שכל התחלות קשות), וצריכין פמה קלין וכמה גניחות וכו' קדם שמתחילין איזהו התחלה. וגם אחר כך לאחר ההתחלה, גם כן אינו בא בגלל 'עבודת השם', וצריכין פמה יגיעות וכמה תנועות פנ"ל, קדם שזוכין לעשות איזה עבדא שיהיה לה הדור. אך ההתחלה קשה מאד פנ"ל וכו'.

ו'צדקה' היא תמיד 'התחלה', בבחינת (דברים טו, ודיא): "פתח תפתח" - שאפלו בשיש פתח והתחלה, הצדקה פותחת יותר ויותר ומרחבת הפתח יותר, פי כל דבר מעבודת השם כשרוצין לכנס באותו הדרך ואותו העבודה, צריכין לפתח שם פתח, שבהתחלה צריכין לשפר ולפתח פתח מחדש, על-כן קשה מאד. וסגלת פח הצדקה - להרחיב ולפתח הפתח יותר ויותר, שפשוטו איזהו פתח באיזה עבודה ונותנין צדקה, אזי הצדקה פותחת ומרחבת הפתח יותר ויותר, פי 'צדקה' היא 'התחלה' של כל ההתחלות, פי היא פותחת ומרחבת כל הפתחים.

וגם בצדקה עצמה בשמתחילין לתן צדקה, יש התחלה - פי צריכין לשפר האכזריות להפכו לרחמנות, וזהו עקר עבודת הצדקה וכו'. ועל-כן 'התחלת הצדקה' קשה וכבדה מאד, פי היא בחינת 'התחלה' של כל ההתחלות פנ"ל.

פג. ח"ב ז, וזח"ט - התגלות הרצון הוא על ידי ימים טובים, פי כל אחד מהימים טובים מכריז וקורא ומגלה את הרצון, שהכל מתנהג רק על-פי רצונו בלבד, בבחינת (ויקרא כג): "מקרא קדש", שהיום טוב קדש קורא ומכריז את הרצון, פי בכל יום טוב ויום טוב עשה השם יתברך עמנו אותות נוראות שהם הפך הטבע, שעל ידיה נתגלה הרצון שהכל ברצונו, ואין שום חיוב הטבע כלל. בפסח, 'ציאת מצרים' שהוציאנו ממצרים באותות נוראות, בשבועות, 'מתן תורה' שנתן לנו התורה באותות נוראות. בסבות, 'הקוף ענגי כבוד'. ועל-כן נקראים 'רגל', שהיא בחינת 'יראה'. פי על ידי יום טוב, שהוא התגלות הרצון, על ידיה נעשה יראה.

וכל אחד לפי מה שמרגיש ושומע את קול הקריאה של יום טוב שמכריז וקורא את הרצון, כמזכר יש לו שמחת יום טוב, פי כשנתגלה הרצון שהכל ברצונו יתברך, אזי יודעים: שכל השעבודים והגלות וכל ההכפדות של העפוש שהם מכבידים עלינו, על כלם ינקם בהם הוא יתברך ויגאלנו מידם. אבל כשסוברים שהכל על-פי חיוב הטבע, אין שיה נקמה בהם, מאחר שהכל מתנהג רק על פי סדר הטבע. - וזה בחינת (תהלים נח, יא): "ישמח צדיק פי חזה נקם, פעמיו ירחץ בדם הרשע". "פעמיו" דיקא - הינו: על ידי "שלש פעמים בשנה" (דברים טז, טז), על ידיה: "ישמח צדיק פי חזה נקם" וכו'.

אך לא כל אחד ואחד שומע קול הקריאה הנ"ל של יום טוב, פי יש חיות רעות דורסים וטורפים, חכמי הטבע, שמראין בחקמתם המטעית שהכל על-פי הטבע, וכאלו אין שום רצון חסד ושלוה, ואפלו האותות נוראות משימים הכל בתוך דרך הטבע. וכשהם מתגברים, אזי קול שאגתם עולה ומתגבר על קול הקריאה של יום טוב, שקורא את הרצון, ואזי נשבת שמחת יום טוב חסד ושלוה.

וזה בחינת (תהלים עד, ד): "שאנו צרריה בקרב מועדה, שמו אותם אתות" - ש'שאגת הצוררים', דהינו 'קול החיות רעות', שהם 'חכמי הטבע' - נכנס בקרב המועדים ממש,

בתוך קול הקריאה של יום-טוב שמכריז וקורא את הרצון, נכנס בתוכם ממש ושואגים בקולם שהכל רק עליפי חיוב הטבע כפי סדר אותות השמים. וזה: "שמו אותם אתות" - שמשמים אותות השמים לאותות, שאומרים שהכל רק על-פי אותות השמים, כפי חיוב הטבע.

והכנעתם של אלו החיות-רעות חכמי-הטבע, הוא על-ידי חכם גדול שבקדשה, שיכול לקשר כל הרצונות בשרש הרצון, בחינת 'מצח הרצון'. - אך כנגד זה יש בחינת 'מצח הנחש', שרש חכמת-הטבע, וניקתו מזקני-הדור שאין בהם שלמות. וצדקה מועיל לזה.

ואזי כשנכנע 'מצח הנחש' ונתגלה בחינת 'מצח הרצון', אזי נכנעים ונופלים קול החיות-רעות, ונשמע קול הקריאה של יום-טוב, שהוא התגלות הרצון. ואזי כשנתגלה הרצון, נעשה יראה. ועל-ידי היראה יכולין לקבל החסד. וכששופע החסד, אזי אין צריכין לעשות שום עסק ומלאכה, כי אזי נתקיים (ישעיה סא ה'): "ועמדו זרים ורעו צאנכם וכו', ואתם פהני ה' תקראו" וכו'. וכליזה נעשה על-ידי הצדקה.

סד. ח"ב ז, בסוף - "וביום הבפורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבעתיכם, מקרא קדש יהיה לכם, כל מלאכת עבדה לא תעשו" (במדבר כח, כו).

"וביום הבפורים" - זה בחינת 'התחלה', בחינת (ירמיה ד, לא): "צרה כמבירה". ואיזהו 'התחלה'? - "בהקריבכם מנחה חדשה לה'" - היינו: כשמתחילין מחדש לתן 'צדקה'. וזה בחינת: "מנחה חדשה" - בחינת 'צדקה חדשה', בחינת 'התחלת הצדקה'. כי 'מנחה' בחינת 'צדקה', כמו שפיתוב (מלאכי ג, א): "מגישי מנחה בצדקה".

ועל-ידי הצדקה נתתקן בחינת 'צקן'. וזהו: "בשבעתיכם" - זה בחינת 'צקן', כי "בסיני נדמה להם צקן" (מכילתא יתרו), כי על-ידי בחינת "מנחה חדשה", 'התחלת הצדקה' - נתתקן בחינת 'צקן', בחינת 'שביעות'.

ואזי נתבטל וניקתו של 'מצח הנחש' שיונק מזקני-הדור שאינם בתקונו, ונשמע קול הקריאה של יום-טוב שמגלה את הרצון. וזהו: "מקרא קדש יהיה לכם" - היינו 'קול הקריאה של יום-טוב' שהוא 'התגלות הרצון', שהוא נשמע עתה על-ידי הצדקה - שמכניע את 'מצח הנחש' 'חכמת הטבע'.

ואזי: "כל מלאכת עבדה לא תעשו" - כי על-ידי 'התגלות הרצון', נעשה 'יראה'. ועל-ידי 'יראה', נשפע 'חסד'. ואזי אין צריכין לעשות שום 'מלאכה', כי נתקיים העולם בחסדו, ואזי (ישעיה סא ה'): "ועמדו זרים ורעו צאנכם וכו', ואתם פהני ה' תקראו". וזהו: "כל מלאכת עבדה לא תעשו" - כי אין צריכין לעשות שום מלאכה ושום עסק.

סה. ח"ב ה, ז - צריך כל אחד לצמצם מחו ושכלו, שלא להניחו לצאת חוץ לגבול שיש לו, שלא יהיה משוטט המח במה שאין לו רשות לפי מדרגתו, בבחינת (תהיגה יג): "במפלא ממוך אל תדרש, במקסה ממוך אל תחקר" - שזהו בחינת 'ש-ד"י', בחינת צמצום, "שיש די באלקותו לכל בריה" (רש"י לך"ד יז, א).

הינו: שכל בריה יש לו די וגבול באלקותו יתברך, שאסור לו לילך בשכלו כי אם עד הגבול, לא יותר, שאפלו בקדשה אסור לו לצאת חוץ לגבול שיש לו, בחינת (שמות יט, כא): "פן יהרסו אל ה' לראות" וכו'.

[הערת מזהר"ת: פרוש: כל אחד ואחד יש לו גבול וצמצום בידיעת אלקותו, לפי ערכו ומדרגתו. כי מה שנתקב להקטן במעלה בחינת: "במפלא ממוך" - שהוא למעלה ממדרגתו, וצריך לצמצם שכלו שם, זה אצלו בחינת "במפלא ממוך". והאדם הגדול ממוך במעלה הגבוהה, הוא יכול להשיג זאת, רק שהוא יש לו צמצום וגבול אחר גבוה ממוך, ששם הוא צריך לצמצם שכלו. וכן אדם הגבוה עוד יותר, גם זה אינו נתקב אצלו בחינת "במפלא ממוך", רק שיש לו צמצום וגבול גבוה עוד יותר. וכן בכל אדם ואדם לפי מדרגתו.]

נמצא: שלכל אדם וכל בריה, יש לו צמצום וגבול מיוחד בהשגת אלקותו יתברך לפי מדרגתו, שעד זה הגבול מתר לרדף מחשבתו להשיג ממוך יתברך, לא יותר. וזה בחינת "ש-ד"י" - שיש די באלקותו לכל בריה" - היינו: שכל בריה ובריה יש לו 'די' וצמצום וגבול מיוחד בפני-עצמו בידיעת אלקותו כפי מדרגתו].

סו. ח"ב ה, יז - יש תרי"ג מצוות, ואלו התרי"ג מצוות יש להם ענפים רבים, וכל דבר שיש בו רצון השם יתברך, שעושים בו נחת לאביו שבשמים, הוא בחינת מצוה, וצריך לגלגל עצמו בכל מיני רפש וטיט, כדי לעשות איזה רצון ונחת להשם יתברך.

סז. ח"ב ז, ב - משה רבנו היה לו רחמנות, והיה עוסק בישוב העולם, שיהיה העולם מישב וממלא מבני אדם, היינו בני דעה, כי הוא פתח לנו אור הדעת, כמו שפיתוב (דברים ד, לה): "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים", כי משה פתח את הדעת וגלה לנו כי יש אלקים שליט בארץ.

סח. ח"ב ז, ח - "כשעלה משה למרום, מצאו להקדוש-ברוך-הוא שהיה קושר בתרים לאותיות. אמר לו: רבוננו-שליעולם מי מעבב על ידך. אמר לו: עתיד אחד לעמד ועקיבא פן יוסף שמו, שיהיה דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלין של הלכות. אמר לו: רבוננו-שליעולם ראוי שתנתן תורה עלידו. אמר לו: שתק פך עלה במחשבה" (מנחות כט).

ולכאורה קשה, מה אמר לו השם יתברך 'שתק', הלא כבר אמר הקשויא, ומה זו שתיקה, מאחר שכבר הקשה מה שהקשה!?

אך התבאר כשאמר משה הקשויא, נפל בשכלו 'תרוץ' על הקשויא. אך אם היה אומר את ה'תרוץ', היה נכנס בו 'מקיף' אחר, והיה בא על 'קשויא' יותר חזקה ורחבה מבתחלה. על-כן אמר לו השם יתברך "שתק" על ה'תרוץ' - היינו: שישתק ולא יגלה את ה'תרוץ', כדי שלא יבוא על 'קשויא' יותר חזקה מבתחלה.

וזהו: "שתק, פך עלה במחשבה" - היינו שתבאר כשמגלין את 'השכל הפנימי', אזי עולה במחשבה שכל אחר חדש - כי נכנס 'מקיף' אחר לפנים - ועל-כן צריכין לשתק, כדי שלא יבוא ל'מקיפים' שאין צריכין להשיגם.

'משה' היה למעלה מן ה'מחשבה', לכך היה יודע את ה'תרוץ', כי השיג בחינת 'בתרי אותיות'.

פט. ח"ג ה, זח-יא-נסוף - על-ידי 'התפשטות הנבואה', נתברר ונתתקן בחינת 'בחינת המדמה', ונתתקן ה'אמונה האמתיות דקדשה', ונתבטל 'אמונות פזביות'. פי עקר ה'אמונה' תלויה ב'בחינת המדמה' - פי עקר 'אמונה' היא רק במקום שאינו מבין בשכלו, אזי נשאר רק בבחינת 'פח' המדמה, ושם צריכין 'אמונה'.

פי יש 'עשרה מדרגות בנבואה' (בראשית-רבה מד, ו; תקוני-זחר ב), כנגד 'עשרת-הדרות', כמו שכתוב (דברים ה, ד): **"פנים בפנים דבר ה' עמכם"**. "דבר ה', זו נבואה" (שבת קלח:). ועל-פן על-ידי 'נבואה', בחינת 'עשרה מדרגות', בחינת 'עשרת-הדרות', זוכין ל'אמונה', להאמין שהכל ברא השם ב'עשרה-מאורות'. [ב'פסיקתא-רבתי' פרשה כא: נאמרו 'עשרת-הדרות', כנגד 'עשרה מאורות שבהם נברא העולם'].

ועל-פן צריכין לחפש ולבקש מאד אחרי מנהיג אמתו להתקרב אליו, כי כל מנהיג ומנהיג יש לו בחינת רוח-נבואה וכו', ועל-ידי-זוהו כל המתקרבים אליו נתחזק ונתתקן אצלם האמונה האמתיות דקדשה, ונתתקן ונתברר אצלו המדמה. - אבל בלא בחינת נבואה, אין המדמה ברור ומתקן, ומבלבל את האדם ב'אמונות פזביות' של שטות ושקר שהם 'זהמת הנחש'.

ועל-פן **"ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זהמתן"** (שבת קמו), זהמת הנחש, אמונות פזביות - פי שם זכו בלם לנבואה על-ידי משה רבנו מנהיג האמת שלחם, ועל-ידי-זוהו נתברר ונתתקן המדמה אצלם, וזכו לאמונה שלמה בהשם על-ידי רוח-נבואה.

וזוהו בחינת ה' ד'הששי", הנאמר במעשה-בראשית (בראשית א, לא): **"יום הששי"**, ודרשו (שבת פח:): **"שכל העולם היה תלוי עד ששה בסיון שקבלו ישראל את התורה"**. פי עקר 'חדושי-העולם', לידע שהעולם מחדש והשם-יתברך ברא את העולם ברצונו - תלוי ב'אמונה'. פי על-ידי 'שכל אי-אפשר להבין 'חדושי-העולם', פי באמת 'חדושי-העולם' היה על-ידי בחינת 'אמונה', כמו שכתוב (תהלים לג, ד): **"וכל מעשהו באמונה"**. - ועל-פן היה העולם תלוי עד קבלת-התורה, פי אז זכו לאמונה שלמה על-ידי רוח-נבואה, ועל-פן אז דיקא נתגלה חדוש העולם, פי עקר חדוש העולם תלוי באמונה.

ועל-פן ראשי-השנה' שהוא בחינת אמונה, תלוי ב'סיון' שהוא 'קבלת-התורה', שעל-ידי-זוהו נתתקן האמונה. ועל-ידי תקון המדמה והאמונה שנתתקן על-ידי נבואה, זוכין לבחינת חדוש העולם, בחינת "שיר חדש", בחינת 'בחדש שופר' (תהלים פא, ד). וזוהו בחינת 'תשרי', פי **"בתשרי נברא העולם"** (ראש-השנה יז). (עין בפנים).

ע. ח"ב ט - לפעמים מנשב בהאדם בחינת 'רוח-סערה', ומבעירו ביותר חוץ מן המדה, שזוהו בחינת 'הריסה', בחינת (שמות יט, כא): **"פן יהרסו לעלות אל ה'"** וכו' - פי אסור להרס לעלות אל השם מה שאינו ראוי לו לפי בחינתו. על-פן פשהאדם רואה שבווער ביותר חוץ מהמדה, ידע שזוהו בחינת 'רוח-סערה'.

ואל-זהו היה יכול להכניע זאת. וזוהו בחינת (זמירות למוצאי-שבת): **"איש אשר רכב על סוסי אש בסערה"** - שהיה רוכב ומכניע סוסי אש בסערה, דהינו האש הדולק ביותר מן המדה, שבא על-ידי ה'סערה'.

עא. ח"ב נו - כשצדיק גדול אמתו מגלה תורה, חדושים נפלאים ונוראים, הוא טובה להקטנים במעלה, שעל-ידי-זוהו נתגדל הקטן במעלה, שהכל רצים ובאים אליו. וגם בהסטר-א' אחרא נתגדל אחד על-ידי-זוהו, כמו שמצינו בבלעם, כשנתן השם-יתברך את התורה לישראל, באו כל האמות לבלעם (זבחים קטז), ובאו אליו כל העולם, ועמד עצמו על איזה פסוק ואמר להם תורה. פי אז כשבאו אליו, שאכלו אותו מה ששאלו: **"ה' למבול ישב?"** (תהלים כט, י), והוא עמד על פסוק, והשיב להם: **"ה' עז וכו'"** (שם כט, יא). - וכן בישראל בעצמן שהם בקדשה, ואינם באים חס-ושלום לבלעם וכיוצא בו.

אך כשצדיק גדול אמתו מגלה חדושים, ונעשה רעש גדול שזוהו מגלה חדושים נוראים פאלו, אזי בלם מתקבצים ובאים לאיזה קטן במעלה, ונאספים אצלו לשמע ממנו, מחמת הרעש שנעשה על-ידי החדושים שמגלה הצדיק הגדול, והוא עומד עצמו על איזה פסוק, ואומר להם מה שאומר.

עב. ח"ב עא - אשרי הזוכה להרגיש נעימות התורה, פי יש נעימות בתורה! - וזוהו העקר: לזכות להרגיש הנעימות שיש בהתורה. **"דרבניה דרכי נעם"** (משלי ג, ז).

עג. ח"ב עב - עקר ה'בושה' נמשך על-ידי ה'מנהיג', בחינת 'משה', שממשיך 'באורי התורה' לכל אחד - כמו שבשעת 'מתן-תורה', שהמשיך משה התורה לישראל, נאמר שם (שמות כ, טז): **"ולבעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו"**, ודרשו רז"ל (נדרים כ): **"זוהו הבושה"** - דהינו שיהיה להם 'בושה' לבלתי לעשות חטא ועוון חס-ושלום.

וגם אפלו 'לבלתי תחטאו', לבלתי לעשות עברה' - צריך גם-כן 'יראה' 'בושה'! - פי אפלו כשעושים 'מצוה', צריך שיהיה לו גם-כן 'בושה גדולה'! - פי איך באים לחטף ה'תפלין' 'כתרי דמלכא', ולהניחם פתאם על הראש. וזאת ה'בושה' נמשכת על-ידי 'באורי התורה' על-ידי ה'מנהיג' - כמו שהיה בשעת 'מתן-תורה'.

ועל-פן בשעת 'מתן-תורה' זכו כל ישראל לבחינת 'קדשה ופרישות', כמו שכתוב (שמות יט, טז): **"היו נכנים לשלשת ימים, אל תגשו אל אשה"** - פי בלם נתקדשו בבחינת 'פרישות', על-ידי 'משה' שהיה קדוש ופרוש גדול, שהמשיך להם את התורה על-ידי-זוהו.

עד. ח"ב עג - ב'מעמד הר-סיני', המשיך משה ה'שפלות' שלו בכל אחד ואחד מישראל, בכל איבר ואיבר.

ובכלל היוצא: שמי שבא אצל צדיק אמתו ושומע מפיו תורה, ראוי שימשך עליו בושה ושפלות גדול מאד, וזוהו סימן שהיה אצל צדיק אמתו, כשנמשך עליו בושה ושפלות על-ידי ששמע מפיו איזה 'דבר-תורה' - כמו שהיה בשעת מתן-

תורה. ועל-ידי ה'בושה', דהינו 'תשובה' - נחיה ה'שפלות של משה' שיש בכל אחד בכל איבר ואיבר, ואז מחזיק שירגיש כל אחד 'שפלותו' באמת.

עה. ח"ב עג - אחר שנודעו במצרים וזכו לצאת משם, ספרו מ"ט ימי הספירה, כנגד מ"ט שערי תשובה. ובינם החמשים, אז: "וירד ה' על הר סיני" (שמות י"ט, ט) - זה בחינת (מלאכי ג, ז): "ואשובה אליכם", בחינת התשובה של השם יתברך בעצמו כביכול, בחינת 'שער החמשים'.

עו. ח"ב עח - כל הפשוטים, הן למדן שעוסק בתורה לשם-שמים כשמבטל מלמודו, הן שאר הפשוטים - כל אחד ואחד כפי אחיזתו בהתורה, כן הוא מחיה עצמו בעת פשיטותו מבחינת קיום העולם קדם קבלת התורה שהיה העולם מתקים רק בחסדו, כי לא היה עדין תורה ושום עשייה של מצוה, שעל-ידו יתקים העולם.

והצדיק בעת פשיטותו בשעה שבדל מן התורה, מקבל חיות מבחינה זו, וזה בחינת "אוצר מתנת חנם" (שמות-רבה מה, ו) שזהו בחינת קדם קבלת התורה, שהיה מתקים העולם בחסד-חנם לבד, בבחינת: "כי לעולם חסדו" (תהלים קיח), הנאמר על קדם מתן-תורה, כמובא בגמרא (פסחים קיח): "הני עשרים וששה 'כי לעולם חסדו' כנגד עשרים וששה דורות" וכו' - כי אז לא היה שום תורה, והיו עוסקין רק בשובי-העולם ובדרך-ארץ, כמו שאמרו (ויקרא-רבה ט, א): "גדולה דרך-ארץ שקדמה לתורה עשרים וששה דורות" - ואז היה עקר קיום העולם על-ידי 'חסד-חנם' לבד.

ובאמת גם קדם קבלת התורה, בודאי גם אז היתה התורה במציאות, כי התורה היא נצחית. אמנם אז קדם מתן תורה, היתה התורה בהעלם ובהסתרה, הינו פי כל התורה כוללה בעשרת-הדברות, ואז קדם מתן-תורה היו העשירי הדברות נעלמין ונסתרין בעשרה מאמרות שבהם נברא העולם [ב'פסיקתא-רבתי' פרשה כא: נאמרו 'עשרת-הדברות' כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם] - בתוך ישובי-העולם שנברא בעשרה מאמרות. ובכל הדבורים של העולם ובכל העבודות והעשיות, הן מי שחוטב עצים או איזה עבדא שיהיה, בכלם נעלם התורה.

והצדיק בשעה שפורש מן התורה והוא בחינת איש פשוט, הוא מקבל חיות מבחינה זו של קדם מתן-תורה, וממנו מקבלין חיות כל הפשוטים הנ"ל. וכל אחד כפי קרובו יותר אל הקדשה ואל הצדיק הנ"ל, כן הוא מקבל ממנו חיות גבוהה יותר. - וזהו בחינת הדרך של ארץ-ישראל וכו'. ובכח הזה זוכין לבוא ולכבש ארץ-ישראל וכו'.

עז. ח"ב פב - עוד זאת הבחינה היתה למשה: כי כל מה שעלה למעלה יותר עליונה, מצא שם אלקים, כמו שכתוב (שמות י"ט, א): "ומשה עלה אל האלקים" [ולא שכח מהקדוש-ברוך-הוא].

עה. ח"ב צא - על-ידי שהצדיק מלביש אור התורה בספני דברים, על-ידיזה מקשר 'חכמה תתאה' עם 'חכמה עלאה'.

וזהו: "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר". "וידבר" - לשון זיווג והתקשרות, כמו: "ראוה מדברת" (פתיחות ג). "אלקים את" - זה בחינת 'חכמה תתאה' ו'חכמה עלאה'. "אלקים" - בחינת 'חכמה תתאה'. "את" - בחינת 'חכמה עלאה', בחינת: "את השמים" (בראשית א, א).

הינו: לזוג ולקשר 'חכמה תתאה' ב'חכמה עלאה' - זה נעשה על-ידי בחינת: "הדברים האלה לאמר" - הינו על-ידי הצדיק שמלביש 'הדברים האלה', הינו 'דבורי התורה', הוא מלביש ב'ספני דברים'. וזהו: "לאמר" - לשון 'הקלפשה', כמו שכתוב (איכה ב, ז): "בצע אמרתו", שפרושו 'לבוש'.

עט. ח"ב קיח - מצינו במדרש (שמות-רבה מ, א): שהשם יתברך בשרוצה לגלות תורה, הוא חוזרה ארבע פעמים קדם שאומרה. ולמדו מפסוק (איוב כח, כז): "אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה", ארבע בחינות. שהשם-יתברך כביכול, רואה וסופר ומכין וחקר דברי-התורה ארבע פעמים קדם שאומרה, ואחר-כך מגלה אותה להעולם. - מפל-שפן בן אדם, שצריך לחשב ולעין ולחקר ולברר הדברי-תורה במחשבתו תחלה היטב קדם שאומרה.

פ. ספר המדות, אנילה ח"ב ה; למוד ח"ב ד; מריבה ח"ב ח - מי שלמדו בתורה במחין זכים, שאכילתו כליפה בקדשה, שנזון ממזון שהמלאכים נזנין ממנו, על-ידיזה שונאין נדונין בהנק. וסימן לדבר: "ויהי ביום השלישי בהית הבקר" (שמות י"ט, טז), "ובבקר היתה שכבת הטל" (שם טז, יג), "ויהי באשמרת הבקר" (שם י"ד, כד).

(מוהר"ת ז"ל: פרוש סימן זה שמעתי מפיו הקדוש: כי (א) ויהי ביום השלישי בהית הבקר" נאמר ב'מתן-תורה', שזהו בחינת: "מי שלמדו במחין זכים". (ב) "ובבקר היתה שכבת הטל" נאמר ב'מן', שהוא מזון שהמלאכים נזנין ממנו, כמו שאמרו חז"ל (יוקא עה). (ג) "ויהי באשמרת הבקר" נאמר ב'קריעת ים-סוף', שנטבעו המצרים בים, שזהו בחינת חנק כמו שאמרו חז"ל (פתיחות ל). ולמד בקר מבקר. - על-ידיזה מצא השגה הנ"ל בתוך התורה).

פא. ספר המדות, בושה ל - מי שאין לו בושה, בידוע שלא עמדו רגלי אבותי על הר-סיני.

פב. שיחות הר"ן פו - ה'חתנה', הוא בחינת 'סיני', כמו שכתוב (שיר-השירים, ג, יא): "ביום חתנתו, זה מעמד הר-סיני" (תענית כז); וסיני גימטריא סל"ם. וכתוב (בראשית כח, יב): "והנה מלאכי אלקים עלים וירדים בו", הינו 'רקודין', שעולה את גופו ויורד את גופו.

מה שהחתן דורש - כמו שאמרו חז"ל: "ביום חתנתו, זה מעמד הר סיני", לרמז: שה'חתנה' היא 'מעמד הר-סיני' - בשביל זה הוא דורש. ומה שנותנין לו מעות שקורין דרשה געשאנק' [דורון דרשה] - לרמז: "עלית למרום שבי" (תהלים סח, יט), בשביל זה "לקחת מתנות" (שם). - ומה שפוסקין הדרשה, זה בחינת "שבירי לוחות".

מה שמהפכין את-עצמן - זה בחינת (שמות י"ט, גכ): "ומשה עלה", "וירד ה' על הר סיני" - שהתחתונים עלו למעלה, והעליונים ירדו למטה.

פג. שיחות הר"ן צא - סגלה להתמדה: להזהר לבלי לדבר על שום איש ישראל. כמו בשחפלה היא יפה אזי האהבה בשלמות, אבל פשיש להפלה איזה חסרון ומום, אזי בודאי אין האהבה בשלמות. כמו כן ה'תורה' נקראת 'כלה', כמו שכתוב (דברים לג. ד): "תורה צוה לנו משה מורשה", ודרשו רז"ל (ברכות נו. פסחים מט): "אל תקרי מורשה אלא מאורסה", וכל אחד מישראל יש לו אות בתורה, פי "ששים רבוא אותיות התורה, בנגד ששים רבוא נשמות ישראל" (זהר חדש שירישירים; זהר חדש רות; מגלה עמקות) ואתה נא אופן כפוי; של"ה הקדוש בראשית ב' בשם הארז"ל; ועוד). וכשיש חסרון באחד מישראל, נמצא שיש חסרון בתורה, ואי אפשר לאהב את התורה בשלמות.

אבל פשיזהר מלדבר על שום ישראל ולבלי למצא שום חסרון בשום ישראל - נמצא שאין בהתורה שום חסרון ומום - אזי בודאי יאהב את התורה מאד, ואזי יתמיד בלמוד התורה מגדל האהבה.

פד. שיחות הר"ן קנג - מענין קצת אנשים שמתקרבים לעבודת השם יתברך ואחר כך מתרחקין - אף על פי כן יקר אצל השם יתברך ההתקרבות בעצמו, אף לפי שעה. אף על פי שאחר כך נעשה מה שנעשה חסוֹשֶׁלּוֹם. - הלא על שעת מתן תורה נאמר (שירישירים ד. ט): "לכתני באחת מעיניך". ואיתא במדרש: "שבעין השנית כבר היו מסתפלין על העגל". נמצא שבשעת מתן תורה כבר היה דעתם לפרש חסוֹשֶׁלּוֹם, ואף על פי כן היה יקר בעיני השם יתברך מאד ההתקרבות בעצמו.

פה. שיחות הר"ן נו - שבח את 'אקדמות' מאד מאד. ואמר: שישאל מהמת שהם משקעים ורגילים כלי כף בטוב, על כן אין מרגישין כלי כף את שבח מעלת גדלת השבח הקדוש הזה של 'אקדמות' שאומרים בשבועות.

ואמר: מי שיודע מעלת השיר של אקדמות עם הנגון שלו, כמו שרגילין העולם לומר אותו בנגון הידוע, הוא דבר נפלא וחדוש גדול מאד. והתחיל לומר קצת איזה תבות מאקדמות עם הנגון. ואמר: שאקדמות' הוא 'שיר של השק' (עין בהמשעה של הבער גער (ספורי מעשיות מעשה י) שם מדבר משיר של השק).

כליזה ספר בשבועות אחר תפלת שחרית בבקר השכם בנהוג בשבועות, והיה יושב אצל הסעדה של מאכלי חלב. וכבר התפללו בבית הכנסת פעם שני, וזמר החזן אקדמות, ואז דבר עמנו ממעלת השיר הקדוש הזה והפליג במעלתו מאד.

[ב'אנני' ה' ברזל, שיחות וספורים מרבנו ז"ל כג: פעם אחת אמר רבנו זצוק"ל: "וואס אידן פארמאגן, אקדמות' מיט דעם ניגון" (מה שיהודים אוצרים ברכושם, אקדמות עם הנגון).

פו. חיי מוהר"ן נ - התורה "האי מאן דאזל למנסב אתתא" בסימן כ"ט, אמר בשבועות תקס"ו, ובאותו העת לבש פעם ראשון 'בגדים לבנים', ואז נכלל בתוך התורה בחינת 'בגדים לבנים'.

פז. חיי מוהר"ן נד - וספר לנו אז: שחלם לו שהיה שבועות, והיינו בלנו דרפנו בכל שנה להתקבץ אליו על חג השבועות, ולא היה יכול לומר תורה כלל, והיה מבזה ומיסר אותנו מאד, ואמר: פי הכל בשבילנו, שמחמת עביונתנו וכו' אינו יכול לומר תורה, והוכיח אותנו מאד. ועל ידי זה נתעוררנו בלנו בתשובה גדולה, ואחר כך אמר תורה נפלאה ונורא מאד.

פח. חיי מוהר"ן פט - כל סדר הזמנים של כל השנה, דהיינו: ראשי השנה וכו', שבועות וכו' - בכל זמן וזמן מאלו הזמנים אין אני כמו מקדם. שבכל אלו הזמנים בכל שנה ושנה הוא בא על השנה ודעת חדש לגמרי, ואינו עובד השם יתברך עם העבודה שעבד כבר באלו הזמנים בשנים שעברו.

פט. חיי מוהר"ן קנו - דרפנו היה, להיות אצלו על ראשי השנה, ועל שבת הנפה, ועל חג השבועות, ובאלו השלשה זמנים היינו אצלו תמיד מיום שקבע דירתו פה ברסלב. והיה מצוה ומזהיר להיות אצלו באלו השלשה זמנים, והיה תמיד אומר תורה נפלאה באריכות גדולה באלו הזמנים וכו'. ובשבועות היה אומר גם כן כמו בראשי השנה, בין השמשות של יום שני בשבועות, ונכנס הרבה לתוך ליל שני. - אך ביותר ויותר הזהיר להיות אצלו על ראשי השנה.

[ב'שיח' שרפי' קדש' ח"א רלח"רלט: פעם אחת ספר רבנו ז"ל מענין 'עולם התהו' - ואז אמר עצה לזה: שישבע בנקיטת הפץ פשר: "שכל ימי חייו לא יעבר עליו אחד משלשה זמנים הקבועים להיות אצלו. היינו: על ראשי השנה, ועל שבועות, ועל שבת הנפה!" - פי אז היה זמן קהלה לכל. והשני זמנים אחרים היה החיוב רק על אותם שאינם רחוקים ממקומו כל כך. והרחוקים היה להם זמנים אחרים, היינו: שבת שירה ושבת נחמו, פי אז היה הוא ז"ל נוסע אליהם. וגם להשבע: "שתכף אחר המיתה וההסתלקות, הוא מכרח לבא אליו ז"ל!" - ואז יהיה הכל על נכון. - ורבנו ז"ל סים כך: "אבל מי שזכה להיות אצלי השלשה פעמים בשנה, היינו: ראשי השנה, שבועות, שבת הנפה - יצאל מ'עולם התהו" -! השם יצילנו אמן]. (ועיר' שם הספור מ'עולם התהו' - וכן עין ב'חיי מוהר"ן' סימן קא, הספור מרבי מנחם מענדל מוויטפסק זיע"א).

צ. חיי מוהר"ן קלב - בעת נסיעתו לארץ ישראל, נסע דרך ניקולאייב וחורסן לאדעס ושבת בחג שבועות בחורסאן. ובלייל שבועות אחר שהיה נעור בנהוג, הלך למקנה עם איש אחד מאנשיו, ושאל אותו בכל פעם: "אם שומע קולות?"! - והשיב: "שאינו שומע כלל!" - ונתפלא מאד על שאינו שומע! ואמר: "איה אפשר לבלי לשמע קולות בעת!"! אחר כך אמר: "אפשר הוא קול הקאפעליע [מקלה] שאני שומע". והשיב לו האיש הנ"ל: "שהוא אינו שומע שום קול קאפעליע ולא שום קול כלל!" ותמה מאד. והבין האיש הנ"ל: "שהוא שומע קולות וברקים של קבלת התורה!"

אחר כך בשיצא מהמקנה, אמר: שוודע לי עכשו בעת קבלת התורה, בענין הנאמר בזהר הקדוש (בראשית ט): "אית

יראה ואית יראה" וכו', ועכשיו נודע לי: שיש עוד יראה, שהיא גם כן עוד יותר ויותר אפלו מ'יראה עלאה' הנזכר שם, כי נודע לי עכשיו יראת אלקות, שהיא יראה ופחד גבוה ועצום ומרומם ומנשא מאד מאד.

צא. חיי מוהר"ן קנח; ימי מוהר"ן ת"א כב-נג -
בהג השבועות (שנת תקס"ז) בסעדת שחרית, בין מאכל למאכל קדם שהושיטו המאכל אל השלחן, היה רבנו ז"ל לומד אז ה'אדרא-רבא" בזהר-הקדוש [פרשת נשא], בקול נעים ונפלא מאד, ואחר-כך הושיטו המאכל, ופסק ואכל מעט, וחזר ועסק בלמודו.

בליל-שבת-קדש, שהיא שני דשבועות, אחר גמר הסעדה, אחר ברכת-המזון, היה מזמור בעצמו "אתה נגלית" ו"ברוך שמך" וכו', בנגון נפלא ונעים. (ענין שם בימי-מוהר"ן) באריכות, סדר חגיגת-השבועות ההוא, שנת תקס"ז - אחרי הסתלקות אשתו הראשונה בערב שבועות לפנות-ערב).

צב. חיי מוהר"ן רב - בשבועות תק"ע היה באומין בתחלת בניסתו לשם, ולא אמר תורה באותו היום טוב. אחר-כך אמר לנו בדרך הלצה: "אתם אינכם כל כך חוטאים שאמר לכם תורה". וסיים אחר-כך בעצמו: "כי יש כמה תורות שנעשים על-ידי חטאים דיקא, כגון פרשת העגל וכיוצא וכו'".

צג. חיי מוהר"ן רפ - בשעת מתן-תורה היו מדינות רחוקות משם, שהגיע להם הידיעה ממתן-תורה על-ידי הביידואר [פאסט].

צד. חיי מוהר"ן שלז - קדם שבועות תקס"ז, כשנודע לו מפטירת איש אחד שהיה קצת ממקורביו, ענה ואמר: מי יודע מה נעשה עמו שם?! - אבל אם היה זוכה להתקרב פמו המקורבים אמתיים שלי, ועכשיו הולך לקראת שבועות, מסתמא היה נדמה לו שמשתדל בענין הנסיעה אלי על שבועות בשכירות עגלה וכיוצא, והיו מכרחין להודיע לו: "מה לך להשתדל בזה, הלא כבר אתה מת ונפטרת!" - וממילא היתה טובה לפניו, כי על כל פנים היה נודע לו שבקר מת! - אבל עכשיו אפשר שנדמה לו שמחזיק איזה בראווער [שמכשילין בו שעורים ועושין שכר] וקונה שעורים וכיוצא, וטרוד בעסקיו המדמים לו.

ואף-על-פי-כן אחר שבועות אמר רבנו ז"ל: "שהאיש הנ"ל היה אצלו על שבועות".

צה. חיי מוהר"ן שלז - קדם שבועות תקס"ז, עמדו לפניו אנשי זאסלאב, וספרו לפניו מעשיר אחד שנתן מעות הרבה להרב הקדוש רבי ברוך ז"ל, ועמד אז לפניו גם כן איש אחד מנעמרוב עני גדול. ענה רבנו ז"ל: העני הזה נתן לי יותר מזה כפי בחינתו ומדרגתו, כי היה מפרנס עצמו ממלמדות, וכששמע בימי הפסח שרבנו ז"ל הוא בזאסלאב, ומי יודע אוכלי יתעבב שם עד אחר שבועות, ואם ישפיר עצמו למלמד לא יוכל להיות אצלו על שבועות, על-כן לא רצה להשפיר עצמו למלמד, וישב כל הקיץ בלי שום עסק ופרנסה - נמצא שהתנדב לבו בשביל התקרבותו אלי יותר מהעשיר הנ"ל.

צו. חיי מוהר"ן תח - והיה מתלוצץ מאד כמה שכתב שם (הרמב"ם ז"ל) מענין האומרים על ענין 'קבלת התורה': "שהסו-ושלום משה רבנו עליו-השלום עשה תחבולות בהכמתו וכו'!" - ואסור לחזור דברים כאלו אפלו בדרך ליצנות רחמנא-ליצלן. רחמנא לשזבן מדעות-זרות משבשות פאלו. אזי למי שנכנס בו מחשבה אחת מאלו המחשבות ואין צריכין לסתור שטותים פאלו. וכבר מבאר בכמה ספרי קדמונים הרבה, שצוחו על ספרי החקירות הנ"ל במפרסם וכו' וכו'.

צז. חיי מוהר"ן תקנג - ספרו לפניו אודות הרב דקהלת בארדיטשוב, שלא רצה לילך למקוה בבקר של חג השבועות, עד שיראו לו המרפבה שראה יחזקאל. והתפלאו העולם מאד על זה, וגער בהם ז"ל ואמר: ומה זאת לפלא כל-כך בעיניכם, הלא גם יחזקאל היה בן אדם וכו'.

צח. טובות-זכרונות ד - מהאנשים שנתקבצו לרבנו ז"ל על חג השבועות (שנת תקס"א), היו שני אורחים שכאבו להם העצמות רחמנא-ליצלן עוד בביתם, וכשכאו לרבנו ז"ל וספרו לו שיש להם מכאוב הזה, אמר להם: "הלא בשבועות הקדוש אומרים תרי"ג מצוות, שזה חבילות חבילות של מצוות, וזה לשון 'צותא'. התחברות של עצמות, ו'אחת מהנה לא נשברה' (תהלים לד, כא)!" - וזה היה להם רפואה.

צט. אבני-ה-ברזל, שיחות-וספורים מרבנו ז"ל מט -
אמר רבנו ז"ל: "בשבועות איז דער עיקר דאס אויפזיין, און הושענא-רבא דער עיקר דאס זאגן". [בהג השבועות עקר העבודה הוא להיות נעור, ובהושענא-רבא עקר העבודה היא האמירה].

ק. אבני-ה-ברזל, שיחות-וספורים מרבנו ז"ל מט -
פעם אחת ישב רבנו ז"ל לומר תורה בהג השבועות' אחר מנחה, בעוד שהיתה החמה זורחת, וישבו כל הלילה אצל השלחן והתפללו ערבית בתוך הסעדה, וישבו עד שהחמה התחילה עוד הפעם לזרח בבקר יום השני. ענה רבנו ז"ל ואמר: "די זון קער זיך פארהידושן, זי האט איבערגעלאזט מענטשן ביים טיש, און האט צוריקגעפונען די אייגענע [זעלבע] מענטשן ביים טיש!" [החמה עשויה להתפלא, היא השאירה את האנשים אצל השלחן, והיא שוב פגשה אותם אנשים ליד השלחן]. ושמעתי: אשר רבינו זצוק"ל לא היה ישן בשבועות, שני הימים והלילות.

קא. ימי-מוהר"ן ת"ב קב - גם בליל-שני של שבועות, עזרני השם-יתברך שהיה שם אחד שאכל גם כן אצל בעלי הבית שלנו, והתחיל לבוא בשמחה, ונגנו לו, והוא התחיל לרקד, עד שאחר-כך שמחנו גם-כפן, ורקדנו עמו יחד, ושמחנו כל המסבין שם.

וזה היה יקר בעינינו מאד - שזכינו לשמח ולרקד בהג הקדוש הזה זמן מתן תורתנו, במקום רחוק ומשנה בזה, מה שלא עלה על דעתנו, כי היינו סבורים, שחסו-ושלום נתעבב על הספינה בשבועות חסו-ושלום, ועכשיו עזרני השם-יתברך לבוא אל העיר לאכסניא טובה, ולשמח בשבועות ברקודין בעזרת-השם-יתברך.

קב. נעימות נצח מכתב א - תמיד היו נוסעים לאחר הסתלקות רבנו ז"ל על חג השבועות, לברסלב למוהרנ"ת ז"ל. אך בשבועות האחרון שלו, מוהרנ"ת ז"ל חגג באומן, וכתב מקדם לאנשיי-שלומו: "שיהיו על שבועות באומן", ואנשיי-שלומו נקבצו מכל הסביבות לאומן, וזה היה אצלו פונה גדולה, כמו שרפנו ז"ל בשבועות שלו האחרון היה באומן ושיבתו ונקבצו אליו, כן גם הוא עשה כן.

ובעת פתיחת-הארון בפדו למוהרנ"ת ז"ל בפתיחה, ונפל עם ראשו לארון-הקדש, ונטף את הספר-תורה, וצעק: "ישראל עם קדוש, מיר האבן זיך אצינד א נייע תורה ממש ניין!" [ישראל עם קדוש, יש לנו עכשו תורה חדשה, ממש חדשה]. ורקד בעצמו עם הספר-תורה קדם שעלה על הבימה עם הספר-תורה, וגם העולם פלו רקדו. ואמר: "שמחת עולם על ראשם", הינו הראשי-בית, בראשי-ת, חדות ה' וכו'".

קג. נוכחי-אור, אנשי-מוהרן ח"ג ה - מוהרנ"ת ז"ל אמר: הלמוד של דיני-התורה, נתן לנו השם-יתברך על-ידי משה רבנו ע"ויהשלום. והלמוד של קיום-התורה, נתן לנו השם-יתברך על-ידי אדמו"ר זצ"ל! - ועל-זה מרמז הפסוק (ישעיה יב א): "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה" - ומתרגם יונתן: "ותקבלון אלפן חדת בחדוה מבחירי בצדיקיא".

קד. שיח-שופי-קדש - 'הגה-השבועות' (בחיץ-לארץ: ביום הראשון), הוא מחמשה הזמנים שהנהיג הבעל-שם-טובי הקדוש' לכלל הנלוים אליו, להתפלל בהם בבקר השכם מאד. וכך נוהגים אנשיי-שלומו חסידי ברסלב מדור דור.

קה. שיח-שופי-קדש ח"ב תרסז - אחר "שבועות הגדול", שהיו אצל מוהרנ"ת ז"ל בשמונים אנשים עובדי-השם גדולים מאנ"ש, והיתה אז התעוררות נפלאה, עד שכנו אנ"ש את 'הגה-השבועות' הזה בשם "שבועות הגדול" (ועד גרויסער שבועות). אמר מוהרנ"ת לאנ"ש שנסעו ונפרדו מאתו: "נו, אחר שקבלנו את התורה, צריכים להזהר מעתה שלא לעשות 'עגל', כמו שהיה במתן-תורה!"

קו. שיח-שופי-קדש ח"ג רנו - המניד מטירה-אוניצע ז"ל, נהג לבוא אל רבנו ז"ל פעמים בשנה, לשבת פרשת 'תרו', ולשבת פרשת 'ואתחנן'. בנותנו טעם לזה: "שאני רוצה לקבל התורה, אצל רבנו". ומחמת שקורין אז בעשרת-הדברות, על-כפן בא אז.

כלליות שלש רגלים

א. ח"א יד, י - "חגנו" (תהלים פא, ד) - זה בחינת 'תפלה', עבודה, כמו שאמרו חז"ל (פסחים קיח): "למה נסמכה פרשת עבו"ם למועדים", לומר: כל המבזה את המועדות, כאלו עובד עבודת-אילים. נמצא: 'שמירת המועד', זה בחינת

'עבודה תמה', ואין 'עבודה' אלא 'תפלה' - ועל-ידי 'תפלה' יבוא לשלום הכללי.

ב. ח"א יט, בסוף - 'ורוממנו מכל הלשונות' (תפלת שלש-רגלים) - על-ידי 'לשון-הקדש', רוממנו מכל הלשונות. וזה בחינת (בראשית-רבה לא, ח): "לשון נופל על לשון" - כל הלשונות נופלים על-ידי 'לשון-הקדש'.

ג. ח"א ל, ה; ח"א קלה - נמצא לעיל בעניני 'חגי-השבועות'.

ד. ח"א לא, ט - ב'שלש-רגלים', נתגליון 'פני ה', בחינת (דברים טז, טז): "ולא יראה את פני ה' ריקם", בחינת 'פנים'. - ובזה שכל אחד מביא 'עולת ראיה' מיגיעתו שמתנגע כל השנה, על-ידי-זה נתתקן ונתעלה כל לחמו ופרנסתו, בבחינת 'לחם הפנים'.

ה. ח"א מא - על-ידי רקודין של מצוה, כגון ששזתה יין בשבת יום-טוב וכו', ושזתה במדה, וכונתו לשמים לזכות לשמחת ישראל, לשמח בהשם-יתברך אשר בחר בנו מכל העמים וכו', ונתעורר לשמחה על-ידי-זה, עד שנמשך השמחה לתוך הרגליו, דהינו שפוקד מחמת שמחה. על-ידי-זה מגרש החיצונים הנאחזים בהרגליו, וממתיק ומבטל כל הדינים, וזוכה לקבל כל הברכות. וההתלהבות הזאת של הרקודין היא 'אשה ריח ניחח לה' (ויקרא א, ט). (לקוטי-עצות 'שמחה' יב)

ו. ח"א קלה - סגלה להנצל מ'גדלות' - לכבוד ה'ימים-טובים, ולקבל יום-טוב' בשמחה ובהרחבת הלב פפי וכלתו. כי משה רבנו עליו-השלום, על-ידי שזכה לארבעים-ותשעה שערי בינה, זכה להיות "ענו מאד מכל האדם" (במדבר יב, ג). ויום-טוב מחין דאמא, שהיא בינה. ועל-כפן כשקבל את היום-טוב, זוכה לענוה. כי יום-טוב בגימטריא ס"ג עם ה' אותיות, פמובא בפונות, שהוא הפך ג"ס רוח. כי יום-טוב מבטל הגדלות, כי טבע הקטנות שיתבטל לגבי הגדלות. ועל-כפן כשקרב להצדיק נתבטל הגדלות, כי על-ידי אור הגדול של הצדיק, נתבטל לגמרי.

ועקר כח קדשת יום-טוב, תלוי בצדיקים, כמו שכתוב (ויקרא כג, ד): "אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם במועדים", "אל תקרי אתם אלא אתם" (ראשי-השנה כד). ועל-כפן כשקבל ומכבד את הימים-טובים, ומקבל אור הגדול של יום-טוב, שהוא בחינת צדיק, נתבטל הגדלות שלו, כי הקטנות בטל לגבי גדלות. ועל-כפן (ספח כז): "חייב אדם להקביל פני רבו ברגל", כי עקר כח יום-טוב תלוי בצדיקים.

וזה פרוש (תהלים עה, א): "כי אקח מועד אני מישרים אשפט", כשאקבל את הימים-טובים, על-ידי-זה אצפה לענוה, בחינת 'מישרים אשפט', כמו שאמרו חז"ל (חלין פט): "יכול אפלו אם הגים דעתו, תלמוד לומר: 'מישרים תשפטו בני אדם'.

ובזה מישב שפיר מה שהקשו בגמרא (ספח כז): "על רבי אלעזר שאמר: משבח אני את העצלנים ברגל שנאמר (דברים טז, טז): 'ושמחת בחגך', והאמר רבי יוחנן חייב אדם להקביל פני רבו ברגל, שנאמר (מלכים-ב, ד, כג): 'מדוע אתה הלכת' וכו', עין

העצבות על-ידי הטחול, שהוא עכירת הדמים. וזה אותיות 'זיעה', ראשי-תבות (תהלים קיח, כד): "ז'ה ה'יום ע'שה י'י", הינו בחינת שמחה של יום-טוב, שנעשה על-ידי זעה טובה.

יג. ח"ב פא - בפאדם משמח עצמו בשמחה של מצוה, והשמחה גדולה כלי-בד, עד שנוגעת עד רגליו, הינו שמרקד מחמת שמחה - נתעלים כל הדברים הנקראים רגלי.

יד. שיחות הר"ן ב; רלח - וכן כשמגיע שבת או יום-טוב, אזי אני מוסר כל ההתנהגות וכל הענינים והתנועות של אותו השבת או היום-טוב, להשם-יתברך, שיהיה הכל כרצונו יתברך. ואזי, איך שמתנהג באותו השבת ויום-טוב, שוב אינו חושב וחושש בכלל שמא לא יצא ידי-חובה בהנהגת קדשת אותו היום, מאחר שכבר מסר הכל להשם-יתברך וסמך עליו יתברך לבד.

טו. שיחות הר"ן רצט - כי חפצו ורצונו היה מאד, שנהיה שמחים בכל השנה בלה, בפרט וכו' ובשבת ויום-טוב.

טז. ימי-התלאות, בסוף - ספר מזהרנות ז"ל: שקדם איזה רגל ואיזה יום-טוב, שהעקר הוא השמחה, כמפרש בתורה (דברים טז, יד): "ושמחת בתקף" וכו', ובפרט על-פי ענין רבנו ז"ל. ובכך נפל למרה-שחורה, מי יודע אם יוכל לקיים זאת, ובפרט בעת המחלקת?! - אבל עם דרך ההתחזקות של "עוד מעט" [אביסעלע איז אויך גוט - מעט זה גם טוב] שהודיעו רבנו ז"ל בהתורה [לענין למוד התורה, עירשם] - אז מיד עלה בדעתו: "איך אפשר שלא יזכה לשמחה מעט, ואולי עוד מעט, ועוד מעט"! - עד שיצא מהמרה-שחורה לגמרי.

יז. ספר המדות, עניני 'הלל' ו'שלוש-רגלים' - [א] על-ידי אמירת הלל בקול גדול, זוכים לאהבת השם-יתברך (אברהם ח). **[ב]** על-ידי קריאת הלל, יושיע לך הקדוש-ברוך-הוא מאויביך (מריבה ג). **[ג]** אמירת הלל וצדקה מסגליו לחן בעיני השר (שרים ג). **[ד]** פרשיות המועדים הפתובים בפרשת פנחס - מסגלים בקריאתם לבטל דינים, ומסגלים לזכות בדיני עבוי"ם (המקתדין ח"ב ד). **[ה]** כשמבזה את המועדות, בא להרהורי עבודה-זרה (הרהורים י). **[ו]** המבזה את המועדות, פאלו עובד עבודה-זרה (הרהורים ג). **[ז]** הדין את בני-אדם לכף-זכות, יזכה לקבל את המועדים כנכון (צדיק יב). **[ח]** על-ידי שמחת יום-טוב, ועל-ידי הנחת תפלין פראוי, תלד אשתו בנים זכרים (בנים י).

עשרת הדברות

- א. ח"א ח, ט** - נמצא לעיל בעניני 'חג-השבועות'.
- ב. ח"א נג, ד** - 'עשרת הדברות' הם בקריאת שמע' (ירושלמי ברכות פ"א).

שם היטב. כי "אף שהוא ברחוק מאה פרסה מרבו ביום-טוב, ולא אזל ואתי ביומה, על-ידי-זה הוא מחיב להקביל פני רבו ברגל" - הינו: שיפיר פני רבו ברגל - הינו: שיכבד את היום-טוב, ויקבל אור הגדול של יום-טוב, בחינת: "פני רבו" וכו' - כי עקר קדשת יום-טוב תלוי בצדיקים, וכשמקבל את היום-טוב הוא מקבל 'פני רבו' ממש.

עוד שמענו בענין זה: אם הוא מקשר להצדיק, יוכל להרגיש קדשת יום-טוב, כי הצדיק הוא בחינת קדשת יום-טוב, ועקר יום-טוב תלוי בצדיקים. והסימן על-זה אם הוא מקשר להצדיק, הוא אם יש לו שפלות, כי טבע הקטנות, שיתבטל לפני גדלות כנ"ל.

[ב'לקוטי-עצות (מועדי ה', 'שלוש-רגלים' ה): ביום-טוב - צריך לשוב בתשובה מתוך שמחה, כי בכל הימים-טובים העולם נדון, כמו שאמר רבותינו ז"ל: "בארבעה פרקים" וכו', על-כן צריך אז לשוב בתשובה, ועל-ידי-זה יוצא מלכות דקדשה מבין הקלפות כנ"ל, ומקרב את הגאלה].

ז. ח"א קמד - נמצא לעיל בעניני 'חג-השבועות'.

ח. ח"א רלה - דע: שמי שהולך ונחלק ונפול, ואזי העולם שוחקין ממנו, והוא מתבייש מזה, זה בא על ידי שפגם בשמחת יום-טוב. כי יום-טוב נקרא רגל, וגם נקרא מועד, ועל-ידי שפגם בשמחת יום-טוב, נעשה מזה רגל מועד, על-כן רגלו מועדה ונפל, וזה השחוק ששוחקין, הוא בחינת השמחות נפולות מפגם שמחת יום-טוב, ועל כן מתבייש, כי 'עבודת-אלילים' נקרא 'בשתי' (הושע ט, י), "והמבזה את המועדות פאלו עובד עבוי"ם" (פסחים קיח), על-כן באה עליו בוששה. ולפעמים הוא לו לכפרה, ולפעמים אין נתפטר לו בזה, רק כדי להזכירו שישוב.

ט. ח"ב א, ד-ה - נמצא לעיל בעניני 'חג-השבועות'.

י. ח"ב ד, ו-ז-י-ט - נמצא לעיל בעניני 'חג-השבועות'.

יא. ח"ב ז, יב - 'שלוש-רגלים' הוא בחינת רפואה, כי על-ידי רגל ויום-טוב שהוא התגלות הרצון, על-ידי-זה נעשה בחינת הדחת וכבוס הדמים, כדי שיוכלו הדמים לסבב סבובם כסדר. וזה בחינת רגל, בחינת (מלכים א, ט): "עין רוגל", "עין כובס", כמו שפרש רש"י שם. ואזי יכולים הדמים לסבב כסדר, ונתרפא בשלמות. ובשביל זה נקרא רגל 'חג', לשון 'סבוב', כמו שפתוב (ישעיה מ, כב): "הישב על חוג הארץ", על סבוב הארץ, כי על-ידי הדחת וכבוס הדמים, על-ידי-זה הם מסבבים כסדר.

יב. ח"ב ו - על-ידי זעה טובה (פגון: על-ידי דבר שבקדשה), נעשה שמחה, בחינת (דברים טז, יד): "ושמחת בתקף", בחינת שמחה של יום-טוב. (ולאו דוקא יום-טוב ממש, אלא כל יום שהוא בחינת טוב, נקרא יום-טוב). כי השמחה על-ידי הדמים, כי העצבות מן הטחול, וטחול היא עכירות הדמים. וכשמתגבר עכירת הדמים של הטחול, באין חלשות חסו-שלום. והרפואה היא זעה, כי על-ידי הזעה, יוצא הארס שיש בהדמים העכורים, ואזי נשארו הדמים זפים, ואזי זוכה לשמחה, כי עקר

אחת וכו'. ועל־ידי ה'כתב' אפשר להפיר ה'נפש', ו'פנימיות' הנפש' שהיא בחינת 'פנימיות האמונה' פנ"ל, בבחינת (שבת קה. על שמות כ. ב): "אנכי" - [נוטריקון] "אנא נפשי ב'תבית י'הבית" - הינו: ש'הפנתב' נותן 'נפשו' בתוך ה'כתב', וגם 'פנימיות' נפשו'.

כי איתא ב'זהר הקדוש' (עין תקוני זהר עדי: זהר חדש יתרו): "אני" - נוטריקון: 'אנא נפשי י'הבית' - דא 'שכינתא חיצונית'. 'אנכי' - דא 'שכינתא פנימיות'. נמצא: שהכ' מרמז על בחינת 'שכינתא פנימיות' וכו'. נמצא: שעל־ידי ה'כתב', שהוא בחינת כ' - נתגלה ונראה בחינת 'פנימיות הנפש', 'פנימיות' האמונה, פנ"ל.

יב. ה"א קצ - נמצא לעיל בעניני 'חג השבועות'.

יג. ח"ב א, י - "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" (שמות כ. ב). פי 'ארץ מצרים' מלאה גלולים ועבודה־זרה, ועל כן נקראים 'בית עבדים', בחינת 'עבדות'.

"לא יהיה לך אלהים אחרים על פני" (שמות כ. א)

יד. ח"א ד, ה - עונותיו של אדם הם על עצמותיו, כמו שפיתוי (יזקאל לב. כז): "ותהי עונותם חקוקה על עצמותם". וכל 'עברה' יש לה 'צרוף־אותיות'. וכשעבר איזה 'עברה', אזי נחקק 'צרוף רע' על 'עצמותיו', ועל־ידי־זה מכניס בחינת ה'דבור' של ה'לאו' הזה שעבר, בתוך ה'טמאה' - הינו: ש'מכניס בחינת 'מלכות', בחינת "דבר אחד לדור" (סנהדרין ת.) - הוא מכניס אותה בתוך העפוש, ונותן להם 'ממשלה'.

למשל: אם עבר על 'דבור' של ה'לאו': "לא יהיה לך" (שמות כ. א) - אזי מחריב ה'צרוף הטוב' של ה'דבור', ובונה 'צרוף רע' - ונחקק ה'צרוף' הזה על עצמותיו, ונוקם בו, כמו שכתוב (ירמיה ה. כח): "עונותיכם הטו אלה". וכתוב (תהלים לד. כב): "תמזנת רשע רעה".

ועל־ידי 'ודוי־דברים', יוצא מ'עצמותיו', ה'אותיות' החקוקים עליהם, ונעשה מהם ה'דבור' של ה'ודוי'. ומחריב ה'בנין' וה'צרוף הרע', ובונה מהם 'מלכות דקדשה'.

טו. ח"א נג, א - יש 'פנים דקדשה', שהם 'אנפין נהורין', בחינת 'חיים', כמו שכתוב (משלי טז. טז): "באור פני מלך חיים", בחינת 'שמחה', כמו שכתוב (תהלים טז. יא): "שבע שמחות את פניך". וכתוב (בראשית מה. כז): "ותחי רוח יעקב", זה בחינת 'שמחה'. - ויש 'פנים דסטר־אחרא', שהם 'אנפין חשוכין', 'מרה־שחורה', 'עבודת־אלילים', כמו שכתוב (שמות כ. ב): "לא יהיה לך אלקים אחרים על פני".

ואלו הנופלים ב'תאות־ממוז', שהם 'עבודת־אלילים' כלולים מ'עבודות־זרות' של 'שבעים־אמות', ואינם מאמינים שהקדוש־ברוך־הוא יכול לפרנס האדם בסבה קלה, ורוזפים אחר פרנסתם ביגיעות גדולות, והם "אוכלי לחם בעצבון" (על פי תהלים קכז. ב), כמו שכתוב (בראשית ג. יז): "בעצבון תאכלנה", ו'עצבות' הוא 'מרה־שחורה' - אלו בני־אדם נקשרים ב'פנים דסטר־אחרא', 'אנפין חשוכין', 'מרה־שחורה', בחינת

ג. ח"א לד, ו - נמצא לעיל בעניני 'חג השבועות'.

ד. ח"א לה, ז - נמצא לעיל בעניני 'חג השבועות'.

ה. ח"ב ה, ז - נמצא לעיל בעניני 'חג השבועות'.

ו. ח"ב עח - נמצא לעיל בעניני 'חג השבועות'.

"אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך

מארץ מצרים מבית עבדים" (שמות כ. ב)

ז. ח"א ד, א ב ח נסוף - כשאדם יודע שכל מארעותיו הם לטובתו, כמו שכתוב (תהלים נז. יא): "בה' אהלל דבר, באלקים אהלל דבר" - זאת הבחינה היא 'מעין עולם־הבא', כמו שאמרנו חז"ל (פסחים נ. על זכריה יד. ט): "ביום ההוא יהיה ה' אחד" וכו'. "וכי האידנא לאו הוא אחד? האידנא מברכין על הטובה הטוב והמטיב, ועל הרעה 'דין אמת'. ולעתיד 'כלו הטוב והמטיב' - שיהיה שם ה' ושם אלקים, אחדות אחד.

וזאת הבחינה אי אפשר להשיג, אלא כשמעלה בחינת 'מלכות דקדשה', מהגלות מבין העפוש, פי עכשו המלכות והממשלה להעפוש, ובשביל זה נקראים 'עבודת־אלילים' ש'להם בשם 'אלהים', כי יונקים מבחינת 'מלכות' הנקרא 'אלהים', כמו שכתוב (תהלים עד. יב): "אלקים מלכי מקדש". וכשמעלין בחינת 'מלכות' מבין העפוש, אזי נתקיים (שם מז. ח): "פי מלך כל הארץ אלקים".

ואי־אפשר להשיב ה'מלוכה' להקדוש־ברוך־הוא - אלא על־ידי 'ודוי דברים' לפני 'תלמיד־חכם'. ועל־ידם נתתקן כל ה'מדות־דעות' ותולדותיהן הנמשכין מארבעה יסודות.

וזה פרוש (שמות כ. ב): "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים". "אנכי ה' אלקיך" - הן ה'הו"ה הן אלקיך, תבין: ש'כל זאת אנכי'! - הינו שתקיים: "בה' אהלל דבר, באלקים אהלל דבר" - הינו 'כלו הטוב והמטיב' פנ"ל.

"אשר הוצאתיך מארץ מצרים" - דאיתא במדרש (בראשית־רבה טז. ד): "פי כל הגליות נקראים על שם 'גלות מצרים', מפני שהם מצרים ל'ישׂראל". הינו: שעל־ידי הצדיק, נתבטל מלכותם וממשלתם של העפוש, כי על־ידי־זה עולה מתוכם 'מלכות דקדשה' פנ"ל.

מבית עבדים - זה רמז על בטול ה'מדות־דעות' של ארבע יסודות המכניס בשם 'עבדים', פי כל הארבע יסודות הם מתחת 'גלגל הירח', וה'ירח' מכנה בשם 'עבד', כמובא בזהר (זהר ו'שב קפא: על ישעיה נב. יג): "הנה ישפיל עבדי" - "דא סיהרא" - פרוש: על־ידי ה'צדיק' עולה ה'מלכות' מן ה'סטר־אחרא', ונתבטלים ה'מדות־דעות'. ועל־ידי־זה בא לבחינת 'עולם־הבא', לבחינת: "בה' אהלל דבר, באלקים אהלל דבר".

ח. ח"א ת, ט - נמצא לעיל בעניני 'חג השבועות'.

ט. ח"א לד, ד - נמצא לעיל בעניני 'חג השבועות'.

י. ח"א נו, ז - נמצא לעיל בעניני 'חג השבועות'.

יא. ח"א קעג - על־ידי ה'כתב' - יכול ה'צדיק־האמת' להפיר, ה'נפש' ו'פנימיות הנפש' של ה'כותב', וה'אמונה' ו'שרש האמונה' שלו וכו'. פי ה'נפש' וה'אמונה' הם בחינה

עבודת-אלילים, "אלקים אחרים" (שמות כ, ג), 'חשף, בחינת מיתה'. ועליהם נאמר (יהזקאל ז, יט): "וזהבם לנדה", הינו בחינת עבודת-אלילים, כמו שאמרו חז"ל חכמינו (שבת פט): "מנין לעבודת-זרה שמטמא בגדה, שנאמר (שם ל, כב): 'תזרם כמו דוה'".

אבל אלו בני-אדם שמשאם ומתנם באמונה - הם דבקים באור-הפנים דקדושה, אנפין נהורין, בחינת 'חיים', בחינת 'שמחה' וכו'.

טז. ח"א לו, בסוף - מי שמקדש עצמו מזאת התאוה, נתקשר במלכות-שמים, הנקרא 'אני' (זהר מקץ רד"ג), כמו שכתוב (ויקרא יט, ב): "קדשים תהיו כי קדוש אני", ובכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה תמצא קדושה" (רש"י שם). "אבל מאן דגלי ערייו, הכי איהו אתגלי בין אנון ערייו, דאנון אלקים אחרים" (שמות כ, ג - תקוני-זהר פט"ג). ובשביל זה מובא בזהר (קדושים פד): "כד חזי רבי שמעון נשי שפירין, אמר: 'אל תפנו אל אליילים'" (ויקרא יט, ד), פי נאוף היא עריות, "אלקים אחרים", מלכות הרשעה.

"לא תעשה לך פסל" (שמות כ, ד)
יז. ח"א ל, ח - נמצא לעיל בעניני 'חג-השבועות'.

"א-ל קנא" (שמות כ, ה)

יח. חיי מוהר"ן תקלב - "משך חסדך ליודעיה, א-ל קנא ונוקם" (זמירות ליל-שבת). הינו שאנו מבקשים: שהשם-יתברך ימשיך חסד ליודעיו להכעיס להשונאים. הינו פדי לקם בהשונאים, פדי ש"יראה רשע וכעס" (תהלים קיב, י), וכמו שכתוב (שם סט, יט): "למען איבי פדני", וכמו שכתוב (שם ה, ט), "למען שוררי הישר לפני דרפך".

"ועשה חסד לאלפים" (שמות כ, ו)

יט. ח"א נת, א-ב - המתנגדים והמבזים והמחרפים יראי השם, זה מחמת שמקבלים תורה מ'תלמידי-חכמים שדין יהודאין'. כי 'תלמידי-חכמים שדין יהודאין', מקבלים תורתם מה'שדין' שיש להם תורה נפולה מאלפין נפולין' וכו'.

וכשיש ליראי-השם חרפות ובושות מהכופרים האלו - עצה ותקון לזה: היא בחינת 'תולע', בחינת 'אמונה' וכו', והוא בחינת 'אברהם', בחינת 'חסד', בחינת 'אמונה'. פי עלי-ידי 'אמונה' בחינת 'מין' - מתגבר על אויביו וכו'. ובזה 'החסד' מתקן אלו האלפין הנפולים הנ"ל, בבחינת (שמות כ, ו): "ועושה חסד לאלפים".

כ. ח"א נת, ז - עלי-ידי 'הארת שבת', נתעורר העולם ל'תשובה מאהבה' - פי 'שבת' בחינת 'תשובה', בחינת (דברים ה, ל, ל, א): "ושבת עד ה' אלקיך", ו'ה'תשובה' היא 'מאהבה', בחינת (שיר-השירים ז, ז): "אהבה בתענוגים", פי 'אהבה' בא מ'תענוג-שבת', בחינת (ישעיה נח, יג): "יקראת לשבת ענג", ו'תשובה מאהבה' זה בחינת 'לחם משנה', כמאמר חז"ל (סוטה לא): "באן מאהבה באן מ'יראה" (סוטה לא). - עלי-ידי 'תשובה מאהבה', עושה חסד לשני אלפים.

[לשון הגמרא שם (ב'סוטה' לא): "גדול העושה מאהבה, יותר מן העושה מיראה, שזה תלוי לאלף דור, וזה תלוי לאלפים דור. הכא כתיב (שמות כ, ו): "ועושה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי", והתם כתיב (דברים ז, ט): "ולשמרי מצותו לאלף דור"].

"לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא" (שמות כ, ז)

כא. ח"א ט, ג - עלי-ידי 'שקר', מסלק את הקדוש-ברוך הוא, כמו שכתוב (שמות כ, ז): "לא תשא את שם ה' לשוא" - פי עלי-ידי 'שוא' מסלק את הקדוש-ברוך-הוא, פי "דבר שקרים לא יבון לנגד עיניו" (תהלים קא, ז). - אבל עלי-ידי 'אמת', הקדוש-ברוך-הוא שוכן עמו, כמו שכתוב (תהלים קמה, יח): "קרוב ה' לכל קוראיו לכל" וכו'.

"זכור את יום השבת לקדשו" (שמות כ, ח)

כב. ח"א ה, ב - עלי-ידי המצות שאנו עושים, יכולין אנחנו לידע בין 'קדם גזר-דין' ל'אחר גזר-דין', ולידע מה שנגזר על העולם ואיך להתפלל בעבורם. ודוקא בפעושין המצוות בשמחה גדולה כל-כך, עד שאין רוצה בשום שכר עולם-הבא, אלא שיזמין לו הקדוש-ברוך-הוא מצוה אחרת בשכר מצוה זאת, במאמר חז"ל (אבות פ"ד מ"ב): "שכר מצוה מצוה" - פי הוא נהנה מהמצוה בעצמה, והוא משמח כל-כך בעשייתה, עד שמאס בכל מין שכר - ונמצא שעולם-הבא שלו בהמצוה בעצמה.

וזה שנגכס בתוך השמחה, יכול בודאי לידע לפי ענין השמחה, אם הוא 'קדם גזר-דין', אם הוא 'לאחר גזר-דין'. גם יכול לידע לפי קומת המצוות, על איזהו חלק מהקומה נגזר הדין: אם אין יכול לעשות בשמחה ראשי המצוות, הינו 'מצוות התלויות בראש', ידע שהדין נגזר על ראשי עולם שנה נפש', וכן בשאר קומת המצוות.

וזהו שאמרו רז"ל בשבת (מכילתא יתרו 'בחדש' ז - על שמות כ, ח): "זכור את יום השבת לקדשו": "זכרהו מאחד בשבת" - הינו: שמחת ותענוג עולם-הבא, שהוא בחינת 'שבת', ירגיש בששת ימי המעשה, שהן בחינת 'מעשה המצוות' שבהם נבראו עולם שנה נפש'.

כג. ח"א לת, ז - 'זהמת הנחש' גרם 'ל"ט קללות', 'ל"ט מלאכות', וצריך כל אדם להמשיך 'קדשת שבת', לקדש ימי החל, כדאיתא במכילתא (יתרו 'בחדש' ז - על שמות כ, ח): "זכור את יום השבת" - "זכרהו מאחד בשבת". ולפי הקדושה שמקדש ימי החל, בן גדחה 'זהמת הנחש', "קץ כל בשר" (בראשית ו, ג), שהוא בחינת: "רוח סערה" (תהלים קמה, ח). ועלי-ידי-זה עולה ה'דבור'.

כד. ח"א יז - צריך לזהר מאד להיות שמח וטוב לב בשבת, פי מעלות וקדשות שבת גדולה ויקרה מאד, כמובא ובפרט ב'ראשית-חכמה' בשער הקדושה בתחלות, עיר-שם. וראוי ונכון ללמד בראשית-חכמה בשער הנ"ל, ולשום לבו היטב על כל הדברים הנאמרים שם בענין קדשת ומעלות שבת-קדש. פי יש שם פמה דברים פרטים יקרים מקדשת ומעלות שבת. פי כל ענין ומעלה הנאמר שם על שבת, הוא דבר בפני-עצמו. והבן שם היטב - פדי שיתלחב לבו, לקבל שבת בשמחה

גדולה ועצומה פראוי. ועל-ידי-היראה בשלמות, דהינו עם דעת וכו'.

כי בחל אפשר שיהיה היראה עם פסילות וכו', מחמת השעבוד שיש בחל, כי על-ידי 'שעבוד' ו'גלות', ה'דעת' מבלבל. אבל ב'שבת' הוא 'חרות', ואין שעבוד וגלות, אזי ה'דעת' שלם. ועקר ה'חרות' - על-ידי ה'תענוג' וה'שמחה' של 'שבת' וכו'.

והפ'ל: שצריך לנהוג שמחה גדולה בשבת-קדש, ולבלי להראות שום עצבות ודאגה כלל. רק להתענג על השם, ולהרבות ב'תענוגי-שבת' בכל מיני תענוג, הן אכילה ושתייה, הן מלבושים, כפי מה שיכול וכו'.

כה. שיחות הר"ן קנה - שיך לסימן י"ז [הניח] המתחיל: "צריך לזהר מאד להיות בשמחה בשבת" וכו'. - כל-זה אמר ב'ליל-שבת-קדש'. ובתחלה שאל אותי: "האתה שמח בשבת?!" - השבתי: "אני, לפעמים נתעורר עלי איזה יראה בשבת" (שקורין פרום). ואמרתי לו בזוהר-הלשון: "איך בין אמאל פרום". והשיב: "לא כך הוא, העקר הוא שמחה!"

ואז הוכיח אותי הרבה להיות בשמחה דיקא בשבת. ואז אמר כל הענין הנדפס (סימן י"ז הניח) מענין מעלת השמחה בשבת. ונכלל שם: שגם ה'יראה', עקר עליתה על ידי השמחה של שבת דיקא, הינו" שעקר הוא רק השמחה בשבת. ואז דיקא עולה ה'יראה' שהוא בחינת מה שקורין 'פרום'. והאריך הרבה בשיחה הקדושה הזאת, והוכיח אותנו ואותי ביותר: "להתגבר להיות שמח וטוב לב בשבת, ולהרבות ב'תענוגי-שבת' וכו' (נדפס שם).

ואמר: "הלא כל הוצאותיו של אדם קצובין, חוץ מהוצאות שבתות ויום טוב!" (בציה טז). - ואמר: "הלא גם בעל-הבית פשוט, הוא שמח בשבת בהדגים והזויפיצא שלו!"

ואחר כך אמר לי: "עתה יהא לך ממה להיות במרה-שחורה!" - פונתו: כי מאחר שהוכיח אותי הרבה להיות בשמחה בשבת, יכול להיות שאהיה חסוֹשֶׁלום ב'מרה-שחורה' ביותר, מזה בעצמו, מחמת שצריכין להיות בשמחה בשבת, ואיני זוכה לזה.

ובאמת פון מאד למחשבותי בזה, כי תכף בעת אמירתו כל הני"ל, התחיל לעלות על מחשבותי דאגות: "איך זוכין לשמחה בשבת!". ובזה שאמר דבוריו הקדושים האלו: "עתה יהיה לך" וכו'! - בזה נחם וחזק אותי הרבה: שעל-כפי-פנים לא יהיה לי מרה-שחורה מזה בעצמו שאני מחיב לשמח בשבת ופנ"ל. (עין שם עוד).

"כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וגו', וינח ביום השביעי" (שמות כ, יא)

כו. ח"א נז, ח - 'מדנים ישיבת הגורל' (משלי יח, יח). 'גורל' זה בחינת 'ענגי-שבת', בחינת (דניאל יב, יא): "ותנוח ותעמד לגרלה לקץ הימיו", שאז יהיה 'בלו' שבת. וזה: "ותנוח" - זהו בחינת (שמות כ, יא): "וינח ביום השביעי". ו"גורל" הזה שהוא 'שבת', מבטל 'מדנים וצרים' כנ"ל.

כז. ח"א סג - 'ברית' נקרא בלשון תרגום: 'אמה', וכמו שמזכר בלשון זה בגמרא (שבת קח): "והוא בחינת אמה בת ששה טפחים", שה'ברית' כלול מהם וכו'. - וכל ה'ששה טפחים' כלם כלולים ומנחים בברית, כי ה'ששה טפחים' הני"ל, הם בחינת: "ששת ימים שבהם עשה ה' את השמים ואת הארץ" - בבחינת (תהלים לט, ו): "הנה טפחות נתת ימי", כמו שפתוב (שמות כ, יא): "ששת ימים עשה ה' וינח ביום השביעי" - הינו: שכל ה'ששת ימים', בחינת ה'ששה טפחים', הניח כלם ב'יום השביעי', שהוא 'שבת', שהוא בחינת 'ברית', כמו שפתוב (שם לא): "ברית עולם, ביני ובין בני ישראל" (שמות לא, טז).

וזה בחינת (תקוני-זהר לא: ועוד - על גראשית א, א): "גראשית - בר"א-ש"ית". בחינת 'ששת ימים', 'ששה טפחים' הני"ל, שכלם מנחים וכלולים ב'ברית'. וזה (שם יח): "גראשית - בר"ית א"ש", הינו 'ברית' שהוא כלול מ'ששה ימים', 'ששה טפחים' וכו'.

כח. ח"ב לט - ה'ששת ימים', הם ה'התחלה' שבהם נברא הכל, ו'שבת' הוא ה'סוף' וה'תכלית' וכו'. ובדאי יש חלוק בין הבריות, כי בודאי יש חלוק בין מה שנברא קדם ובין מה שנברא בששי - שהוא סמוך יותר לשבת [לתכלית]. ואיתא בספרים (על שמות כ, יא; לא, ז): "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ" - שגם ה'ששת ימים' בעצמן נבראו, והם בסוד עגלה אל הנקדה הפנימיות, שהיא שבת (זהר ונקהל רד). - אך אף-על-פי-כן יש חלוקים.

כט. ח"ב מה - בענין בני-אדם שרוצים ומכינים עצמן בפיה פעמים לנסע לצדיק-האמת, ואחר-כך יש להם מניעות, ונמנעים - דע: כי שבת היא הנקדה הפנימיות, וממנה יונקים כל ה'ששה ימים', שהם בחינת העגולים סביב הנקדה (זהר ונקהל רד). וה'קלפות' מזליכין את ה'רשעים' סביב ה'נקדה', בבחינת (תהלים יב, ט): "סביב רשעים יתהלכו", ואינם מניחים אותם להתקרב לפנים אל הנקדה הפנימיות, וכל-זמן שהם עדין בתוך ה'עגולים', עדין יש להם תקנה להתקרב. אפלו 'פושעי-ישראל', כל-זמן שלא יצא מן ה'עגולים' לגמרי חסוֹשֶׁלום, עדין יש לו תקנה להתקרב אל ה'נקדה הפנימיות'.

אבל מי שכבר יצא לגמרי חסוֹשֶׁלום מן ה'עגולים', כגון 'משפדים' - אזי אי-אפשר לו להתקרב כלל. - וה'צדיק' הוא בחינת 'שבת' (זהר משפטים צד: ועוד), בחינת ה'נקדה הפנימיות', שממנו יונקים הכל.

"על כן ברח ה' את יום השבת ויקדשהו" (שמות כ, יא)

ל. ח"ב נה - 'שלמות הדבור' הוא בחינת 'לשון-הקדש' וכו', ו'לשון-הקדש' מקשר ל'שבת', בבחינת (שבת קיג - על ישעיה נח, יא): "וידבר דבר" - "שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חל". בבחינת (סוטה לח - על בפדבר ו): "פה תברכו" - "בלשון הקדש" - שבלשון-הקדש נכלל 'ברכה וקדשה', כי ה'לשון-הקדש' מקשר ל'שבת', שנאמר בו 'ברכה וקדשה', כמו שפתוב (גראשית ב, א): "ויברך ויקדש".

"לא תרצה" (שמות כ, יג)

לה. ח"ב יח - ספנה גדולה להיות מפרסם ולהנהיג העולם. לא מבעיא פשאינו ראוי לכל ולובש טלית שאינו שלו, רק אפלו עובדיהשם באמת, גדוליהדור, יש עליהם ספנות נוראות בהנהגת העולם. פי איש פשוט רחוק מאד שיעבר על רציחה, אפלו אם אינו איש כשר, פי אין לו תאונה לזה. ואפלו פשמגיע חסדןשלוס לתאונה כזו רחמנאלצלן, אינו בא לידו, ויש לו כמה מניעות לזה. ואפלו אם יעבר, לא יעבר פי אם לעתים רחוקות, וקרוב שלא יעבר רק פעם אחת כל ימיו. אבל בהנהגת העולם וב'חדושי'דאורי'תא' שמהדשיו, יכולים לעבר ממש 'גנב' ו'נאף' ו'רצח' בכל פעם, בכל רגע, רחמנאלצלן.

לו. ספורי מעשיות, מעשה יב מ'בעל-תפלה' - היה 'דוחס'ערה' גדולה בעולם, שהפך את כל העולם בלו, מים ליבשה ומיבשה לים, וממדבר ישוב וכו', ובלבל את כל העולם בלו, ואחר הרעש והבלבול שנתבלבלו כל העולם, ישבו עצמן בני העולם לעשות להם מלך. וחקרו מי ראוי לעשותו מלך עליהם, וחקרו ואמרו: באשר שעקר הוא ה'תכלית', על פן מי שהוא משתדל ביותר בה'תכלית', הוא ראוי להיות מלך. והתחילו לחקר מהו ה'תכלית', והיה ביניהם פתות פתות.

פת אחת אמרו: "שעקר התכלית הוא 'פבוד' וכו' וכו'.

פת אחרת אמרו: "ש'אין ה'פבוד' עקר התכלית". וחקרו: "שעקר התכלית הוא 'רציחה". פי אנו רואים שכל הדברים נכלים ונפסדים, וכל מה שיש בעולם, עשבים וצמחים ובני אדם וכל מה שיש בעולם, הכל צריך לבוא לכליון והפסד, נמצא שתכלית הכל הוא הפליון וההפסד, עליפן ה'רצח' שהוא הורג ומכלה בניאדם, נמצא שהוא מרבה להביא את העולם אל ה'תכלית', עליפן נספם ביניהם: "שתתכלית הוא 'רציחה'.

ובקשו איזה איש שיהיה רוצח וכעסן ובעל-קנאה ביותר, פי איש כזה הוא קרוב יותר אל התכלית (לפי דעתם הנבוכה), והוא ראוי להיות מלך. והלכו לבקש, ושמעו קול צעקה. ושאלו: מהו קול הצעקה הזאת. והשיבו להם, שקול הצעקה היא, היות שאחד שחט את אביו ואת אמו. ענו ואמרו: וכי יש רוצח אביר-לב וכעסן יותר מזה שיהרג את אביו ואת אמו, האיש הזה השיג את התכלית. והוטב בעיניהם, וקבלו אותו עליהם למלך. ובקשו להם ארץ גורמת לרציחה, ובחרו להם במקום הרים וגבעות שהוא מקום הרוצחים, והלכו לשם וישבו שם עם מלכם וכו' וכו'.

אחר-כך הלכו יותר [אנשי ה'בעל-תפלה'], ובאו למדינה אחת, ושאלו: "מי המלך שלכם"? השיבו: שהם בחרו להם: שרציחה הוא התכלית, וקבלו עליהם למלך רוצח אחד. אחר-כך מצאו אשה אחת, שהיתה יושבת בתוך ים של דם, וקבלו אותה למלך, מחמת שראו שהיא בודאי רוצח גדול מאד מאד, מאחר שיושבת בתוך ים של דם. ובקשו גם-פן להתראות פנים עמה, והלכו וקבלו רשות, ונכנסו אליה, והיא היתה

וכשזוכין לבחינת 'לשון-הקדש' שמקשר לשבת, אזי ממשיכין על-ידו הקדשה והשמחה של שבת לששת ימי החל. פי 'מי החל' הם בחינת 'עצבות'. ואפלו המצוות שעושין בימי החל, הם בחינת 'עצבות', פי "מט"ט שלטנותה בימי החל" (תקוני-זהר לב), ו'מט"ט' הוא בחינת 'עבד', בחינת 'עצבות'. - אבל 'שבת' הוא בחינת 'בן', ואז ניקח לעלאין ותתאין, ונתעורר שמחה, ואזי נתרוממין ונתעלין כל המצוות של ששת ימי החל מן העצבות, ונמשך עליהם 'מנוחה' ושמחה וכו'.

"כבד את אביך ואת אמך" (שמות כ, יב)

לא. ח"א יג, ג - התגלות התורה בא מיחדא דקדשא בריך-הוא ושכינתה, כמו שכתוב (משלי א, ח): "שמע בני מוסר אביך וכו', "אביך דא קדשא-בריך-הוא, ואמך דא בנסת' ישראל" (זהר יתרו פה. פנקס ריג).

לב. ח"א נט, ד - "גוזל אביו ואמו" (משלי כח, כד) - הם ה'מחין', שהם "אב בחקמה" (מגלה יג) ו"אם לפינה" (משלי ב, ג).

לג. ח"א עז - בשבא אל בחינת 'חקמה', נתקן הנפש, ומעלהו לשרשו. פי 'טפת הזרע' נמשכת מה'מח', ו'מחא חקמה". וכל העבודות שצריך האדם לעבד הבורא, הוא רק שיתגלה כבודו. וה'חקמה' נקרא 'פבוד' [ה'פבוד' נתגלה על-ידי ה'חקמה. מותר'ת ז'ל שם בהתורה], כמו שכתוב (מלאכי א, ו): "ואם אב אני איה כבודי". ו'אב' נקרא 'חקמה', כמו שכתוב (בראשית מא, ג) "אברך", פרש רש"י: "אב בחקמה".

לד. ספר המדות, עניני 'אב ואם' - [א] מי שמשותק לארץ-ישראל, על-ידייה מעורר השתוקקות אצל אביו ואמו, הינו נשמותיהם, ובאים לארץ-ישראל, והקדושי-ברוך-הוא בא עמם, ומצפים ומשותקים אליו (ארץ-ישראל ח"ב ה). [ב] מי שמצער את אביו ואמו, על-ידייה אינו זוכה לנגד 'זכרים' (בנים קו). [ג] על-ידי 'פבוד אב', תזכה לבנים זכרים' (בנים קח). [ד] כשאדם לובש לבוש של אביו, על-ידייה בנקל לו ללך במדותיו של אביו (בגדים ח"ב ו). [ה] כשנופל לך 'גדלות', תציר לפניה דמות אביך (גאון לב). [ו] כשאדם לומד עד שנתגיע, בזה ממתיק דינים ומעורר רחמים, גם על ידי זה מעורר רחמים אצל אביו בקבר (המקתדין ח"ב ט; למוד ח"ב יג). [ז] לבטל הרהורי זנות, יציר דמות אביו (הרהורים ח"ב כג). [ח] כשתציר לפניה צורת אביך ואמך, תבוא לזכירה (זכירה ח). [ט] בריאות הגוף ותיו וטבעו של אדם, הכל הולך לפי טבע ותיו ובריאות אביו ואמו (טבע ח"ב א). [י] השוחט שהוא מקים 'פבוד אב', הקדושי-ברוך-הוא משמרו שלא להאכיל 'טרפות', והוא-הדין להפך (שוחט ח"ב ב).

ה'מלכה' הנ"ל [של המלך], שהיתה בוכה תמיד, ומה'דמעות' שלה נעשה ה'ים של דם'. והפירו זה את זה, והיה שמחה גדולה מאד בודאי. ועדין היו בוכים, על שאינם יודעים מן המלך עדין וכו'.

"לא תנאף" (שמות כ, יג)

לז. ח"ב לב (נאמר בשבת פרשת יתרו תקס"ט. תירמוה"ר נב; נט) - בלא אחד כפי קדשתו וטהרתו, בן יש לו בחינת 'משיח', וצריך לשמור מאד שלא יתקלקל בחינת 'משיח' שלו. ועקר הדבר שבו תלוי בחינות 'משיח', הוא שמירה מ'נאוף'. כי 'משיח' הוא בחינות 'חטם', בבחינות (איכה ד, ט): "רוח אפינו משיח ה'", ו'נאוף' תלוי ב'חטם', כמו שכתוב (שמות כ, יג): "לא תנאף", ואינא במדרש (במדבר רבה י, ב): "לא תהנה אף". וצריך לשמור עצמו מאד אפלו מ'דיח נאוף', כי הוא פוגם בחינת 'משיח' שלו שהוא בחינת 'חטם' כנ"ל. [בישיבות הר"ן קפד: אמר: כי בה'חטם' יכולים להפיר ה'נאוף'].

עניני 'אסור-ערוות' ו'תאות-נאוף' וכו', נמצאים בפרשת 'אחרי-מות'

"לא תגנב" (שמות כ, יג)

לח. ספר המדות, עניני 'גנבה' - [א] מי שלא חס על ממונו חברו, בידוע שהוא גנב (גנבה ונגזלה ח). **[ב] מי שנוטל חלק מגנבה, לסוף שיתגלה הדבר** (גנבה ונגזלה יא). **[ג] עיר שיש בה גנבים, בידוע שהרב אוהב שחד** (גנבה ונגזלה יב). **[ד] מתר לגנב דעת הבריות, כדי להציל נפש מישראל** (גנבה ונגזלה יד). **[ה] על-ידי 'גנבת-דעת', בא חסיושלוס 'חלי הראה וחה'** (גנבה ונגזלה ח"ב א). **[ו] על-ידי 'גנבת-דעת', בא לידי 'הרהורי-זנות' עם 'גויה'** (גנבה ונגזלה ח"ב ב; הרהורים ח"ב ט). **[ז] על-ידי 'גנבה', מפסיד את ה'דעת'** (גנבה ונגזלה ח"ב ג; דעת ח"ב טז). **[ח] ה'גנבה' מזיק ל'עינים'** (גנבה ונגזלה ח"ב ד; ראיה ח"ב יד). **[ט] מי שיש לו 'הרהורי-נשים', בטולם: על-ידי שלא יגנב 'דעת' הבריות'** (הרהורים ט). **[י] על-ידי 'גנבה', ה'משקות' מתקלקל** (משקה א).

"לא תחמד בית רעה, לא תחמד אשת רעה" (שמות כ, יד)

לט. ח"א נג, ד-נסוף - 'עשרת הדברות' הם ב'קריאת שמע', ודבור "לא תחמד" (שמות כ, יד) בנגד (דברים ו, ט) "וכתבתם על מזוזות" (ירושלמי ברכות פ"א) - כי על-ידי 'מזוזת' נתבטל 'חמדת הממון' (עין בפנים).

עתה בוא וראה נפלאות-השם, כי מבאר ב'ירושלמי פאה' (פ"א - וביבראשית-רבה לה, ג): "ארטבן שלח לרבי חד מרגליתא טבא, שלח ליה רבי חדא מזוזת". ולכאורה הוא פלא: מדוע שלח לו 'מזוזת' דיקא, ולא מצוה אחרת?! - אף על-פי הנ"ל מבאר היטב: כי 'מזוזת' דיקא מבטל 'חמדת-הממון', ועל-כן שלח לו 'מזוזת' דיקא, כי 'ארטבן' שלח לו 'מרגליתא טבא', הינו 'עשירות וממון', כי היה שוה ממון הרבה, ועשה עקר

החשיבות מזה. על כן שלח לו 'רבי' כנגד זה, 'מזוזת' דיקא, כי 'מזוזת' מבטל 'חמדת העשירות'.

מ. ח"א ס, ג - מי שאין לו 'ראיה', ואינו נשמר מבחינת "הכל היפי" (משלי לא, ט) - על-ידי-זה בא ל'עניות', כמו שכתוב (שם ו, כה-כו): "אל תחמד יפיה בלבבך, כי בעד אשה זונה עד כבר לחם". כי 'עשירות' ו'הכל היפי' הם שני הפכים, כי 'עשירות' הוא מ'אריכות הנשימה', ו'יפי' הוא מ'הפסק הנשימה' וכו'.

מא. ח"א סט - דע: שהגזל את חברו ממון, בזה הוא גזל ממנו בנים, הינו שהגזלן נוטל מהגזל בנים, כי עקר הממון של האדם בא לו על-ידי בתי-זוג, כי על-ידי 'אור נפשה', מזה בא לו הממון, על-כן הוא גזל ונוטל ממנו נפש בניו ובנותיו, שהם תלויים וגדלים ויונקים מאור הזה (עין בפנים באריכות). וזה סוד שאמרו רז"ל (בבא-קמא ק"ט): "הגזל את חברו, כאלו גזל ממנו נפש בניו ובנותיו".

ודע: שעל-ידי-זה שגזל את חברו, הוא בא להרהורים. כי בודאי הוא מתדבק ונכסף לאשת חברו שגזלו, על-ידי הממון שנטל ממנו, שהוא 'אור נפשה'. וכן היא מהרהרת אחריו, על-ידי שמשך אותה אליו, על-ידי שמשך לעצמו 'אור נפשה'.

גם יוכל ה'גזלן' לפעמים לגזל מחברו, אפלו ה'בתי-זוג' של ה'גזל'. והכל לפי תקף וחזק תאוותו וחשקו והתגברותו על ממונו חברו בהרהור ובמעשה, עד שאפשר שיתגבר ויקח גם בתי-זוג של חברו הגזל. כי מאחר שהתגבר וגזל ממונו חברו, שהוא 'אור נפש' בתי-זוג, על-כן לפעמים נמשכת היא בעצמה גם-כן אחר הממון שגזל זה הגזלן מבעלה. ועל-כן לפעמים הגזלן גזל גם אשת חברו, על-ידי הממון שגזל ממנו בידים, או על-ידי חמדה.

כי דע: כי גם על-ידי חמדה ותאוה והשתוקקות שיש לו לממונו חברו, גם על-ידי-זה יוכל לגזלו, כי המחשבה יש לה תקף גדול, כמבאר במקום אחר (לקוטי-מוה"ר ח"א קצג). ועל-כן יוכל להיות שיהיה להאדם ממון גזלה, אף שלא גזל כלום בידים. וזהו האסור הקאו החמור שב'עשרת-הדברות': "לא תחמד" (שמות כ, יד) - כי ה'חמדה' בעצמה, הוא אסור חמור מאד רחמנא-לצלן, כי יש בזה בה'חמדה', לגזל ממנו ממונו, ונפש בניו ובנותיו כנ"ל.

ועל-כן יש אסור אפלו ב'מחשבה' לשלח יד בפקדון, כמו ששינוי ב'בבא-מציעא' (ג): "החושב לשלח יד בפקדון". כי הפלגתא היא רק אם חייב על-זה כמו השולח יד ממש, אבל 'אסור', יש בודאי לכלי עלמא, כנ"ל.

מב. ספר המדות, אמונה ח"ב י; ממון ח"ב יז - מי ששומר את-עצמו מלעבר על "לא תחמד" (שמות כ, יד), על-ידי-זה נצול מפעם וגאוה ומחסרון אמונה, הבאה על-ידי פעם וגאוה.

עניני ה'לוחות' - נמצאים בפרשת נ"תשא

מגלת רות

"ותהם כל העיר" (רות א, יט)

א. ח"א ז, א; ט, ה - עקר הנסים בארץ-ישראל, כי "ארץ ישראל שוטה תחלה" (תענית י), והגשמים באים מתהומות, כמו שכתוב (תהלים מב, ח): "תהום אל תהום קורא", ו'תהום' לשון 'נס', כמו שכתוב (רות א, יט): "ותהם כל העיר", כי על נס, הינו על דבר חדוש, מתמיהין.

ב. ח"א מט, בסוף - "השיתין שמנקבין ומחללים עד התהום" (ספד מט), בחינת (תהלים קט, כב): "ולבי חלל בקרבי", כי 'תהום דא לפא' (זהר) וכו'. "עד התהום", הינו בחינות 'נסים', כמו שכתוב (רות א, יט): "ותהם כל העיר", שעל דבר נסי הכל תמיהין.

"איש גבור חיל וכו' ושמו בעז" (רות ב, א)

ג. ח"א יא, ד - "הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלוש עם גבר" (א"ב לג, כט), 'עם גבר', שהם כלולים בגרית, "כי פאיש גבורתו" (שופטים ח, כא), ועל-שם זה נקרא ברית: "בועז, בו עז, בו תקפא" (תקוני-זהר עה).

ד. ח"א נו, ו - ל'הדרת-פנים' אי-אפשר לבוא אלא על-ידי 'תקון הגרית', בבחינת (דברים-קמ"א טז, כז): "הוד והדר לפניו", כש"עז וחדוה במקומו", שהוא 'ברית', הנקרא 'בעז' (תקוני-זהר עה), והוא חדוה דמטרוניתא.

"ויאמר בעז אל רות, הלא שמעת בתי, אל תלכי ללקט בשדה אחר, וגם לא תעבורי מזה, וכה תדבקין עם נערתי; עיניך בשדה אשר יקצרו, והלכת אחריה, הלא צויתי את הנערים לבלתי נגעה, וצמת, והלכת אל הפלים, ושתית מאשר ישאבון הנערים" (רות ב, ח"ט)

ה. ח"א סה, ב-ג-ד-בסוף - כשמתפלל - מלקט ציצים ופרחים ושושנים נאים, עד שעושה אגדה אחת, ואחר-כך מלקט עוד ועושה אגדה אחרת ומחברם יחד, וכן פמה וכמה אגדות יפים ונאים. כמו-כן הולך מאות לאות, עד שמתחברים כמה אותיות ונעשה מהם דבור, וכן בתבות שלמות, ואחר-כך נתחברין התבות, ואחר-כך הולך ומלקט יותר עד שגומר ברכה אחת, ואחר-כך מלקט יותר ויותר וכו'. מי יפאר גדל פאר הלכותים והקבוצים שאדם מלקט ומקבץ בדבורי התפלה.

וכשהדבור יוצא מהנפש ונשמע לאזניו, אזי הדבור מבקש ומתחנן מהנפש לבל תפרד ממנו, כי איך תוכל להתפרד ממני לגדל ההתקשרות והאהבה שיש בינינו, כי אתה רואה את יקר יפיי וזיוי והדרי ותפארתי, הן אמת שאתה צריך לילך יותר כדי ללקט עוד סגלות יקרות וחמודות גדולות, אבל איך תוכל לפרד ממני, מכל-שכן כשגומר תבה אחת, אזי כל התבה מבקשת כל הנ"ל וכו'. - ובאמת הוא צריך ומכרח לדבר עוד הרבה דבורים וברכות וענינים עד גמר התפלה.

עלי-כן הפלל: שצריך לעשות אחד מכל התפלה, ובכל דבור יהיה שם כל הדבורים של התפלה, ומהתחלת התפלה עד הסוף, יהיה הכל אחד.

ובחינה זו, בחינת 'אחד', זה הוא בחינת ה'תכלית', בחינת כלו טוב, כי התכלית הוא כלו טוב. פי אפלו כל הצרות והיסורין והרעות העוברין על האדם חסו-שלום, אם יסתכל על התכלית בודאי אינם רעות כלל, כי באים בכונה לטובתו. נמצא, אם יסתכל על התכלית, לא יהיה לו יסורין כלל, רק אדרבא יתמלא שמחה מגדל רב הטובה ש'יסתכל בתכלית היסורין, שהוא כלו טוב בלוי אחד. ועקר הצער שיש לאדם מה'יסורין, הוא רק מחמת שלוקחין הדעת, עד שאין יכול להסתכל על התכלית.

ובזה תבין מה שנטבע בנפש האדם כשיש לו יסורין גדולים - אזי סותם ועוצם את עיניו בחזק! - פי כשרוצה להסתכל על דבר רחוק, אזי סותם עיניו ומצמצם ומכווץ הראות, כדי לכונן הראות אל הדבר הרחוק, פי הראות הוא משרת ושליח של המוח להביא הדבר שרואה לתוך המוח, ועל-כן כשהדבר רחוק, הדברים אחרים שרואה מן הצד מבלבלים אותו, וכן מחמת הפזור שנתפזר הראות - על-כן צריך לסתם עיניו ולצמצם הראות אל הדבר שצריך.

כמו-כן כשרוצים להסתכל על התכלית שהוא כלו טוב בלוי אחד - צריך לסתם עיניו, ולכונן ההסתכלות אל התכלית, כי אור התכלית הזה היא רחוקה מהאדם, ואי אפשר לראותו כי אם בסתימו דעיניו, לסתם עיניו מחזו דהאי עלמא לגמרי וכו' - ואז יתבטלו היסורין.

והנה בשעת הבטול שנתבטל אל התכלית, נתבטלין היסורין. אך אי-אפשר להיות קבוע בבחינות הבטול, כי יצא מגדר אנושי, ומכרח שיהיה רצוא ושוב. על-כן כשחוזר השכל מהבטול, אל המוח שהוא כלי השכל, אזי אי-אפשר להמחין שהם הפלים, לקבל השכל של הבטול. כי הוא איך-סוף, בחינות התכלית שהוא בלוי אחד, ומחמת זה מרגיש היסורין, כי עקר היסורין הוא בהמח.

ואז כשחוזר מהבטול, מתגברין היסורין ביותר מקדם וכו'. אך אחר-כך מקלים ומתנחמין עליהם על-ידי 'התחדשות התורה' שזוכין על-ידי היסורין וכו', על-ידי הרשימו שנסאר מהבטול, כי על-ידי-זה מכבין צמאון הנפש של היסורין, כי צמאון הוא על-ידי מליחות, בחינת יסורין, פי הנפש היא בת השכל שמגדלה ומתקנה, וכשהשכל בשלמות אזי עושה פרות וכו'. - וזה סימן שפעל על-ידי היסורין וקבלם כראוי, כשזוכה אחר-כך ל'חדושי-דאורייתא' וכו'.

וזה פרוש (רות ב, ח"ט): "ויאמר בעז אל רות". 'בעז' - הוא ה'שכל', כמו שכתוב (קהלת ז, יט): "החכמה תעז לחכם". 'רות' - היא בחינת ה'נפש', שממנה יוצא הדבור של התפלות והשירות והתשבחות, כמו שאמרנו (ברכות ז): "למה נקרא שמה רות, שממנה יצא דוד שרונה להקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות".

"הלוא שמעת בתי" - כי ה'נפש' היא 'בת השכל' פנ"ל, הינו: הטה אַזניך ושמע בקשת הדבור ותחננוני לבל תתפרד ממנו. "אל תלכי ללקט בשדה אחר" - הדבור מבקש מהנפש: לבל תלך מאתו ללקט לקוטים אחרים, כי כל האותיות והדבורים הם לקוטים יקרים שמלקטים בשדות עליונים. אך זה אי-אפשר, כי צריך לילך וללקט יותר.

אך: "וגם ולא תעבורי מזה" - שאפלו בשתלך לתבה אחרת, אל תעבר מתבה ראשונה, וזה נעשה על-ידי שזוכה אל התכלית.

וזה: "עיניך בשדה אשר יקצרון" - הינו בחינת ההסתכלות על התכלית, כי הקצירה היא תכלית החרושה והזריעה.

"הלוא צייתי את הנערים לבלתי נגעך" - זה בחינת סתימת העינים, שצריך לסוגרם ולחבר הראות לכונן אל התכלית. וזה: "הלוא צייתי את הנערים" - לשון צותא והתחברות, שצריך לצות ולחבר הראות. וה'עינים' נקראים 'נערים', כי הם 'משרתי השכל'. וזהו: "לבלתי נגעך" - בחינת 'נגעי הנפש', כי בשהראות נתפזר ורואה הכל זהו בחינת 'נגעי הנפש', וצריך לצות ולחבר הראות לבלתי לנגע את הנפש. ואזי על-ידי ההסתכלות על התכלית נתבטל כל היסורין.

אך אחר-כך כששב מהבטול, מתגברין היסורין ביותר, שזה בחינת 'צמאון הנפש'. וזה: "וצמיית והלכת אל הכלים, ושתית מאשר ישאבון הנערים" - כי לכבות הצמאון, הוא על-ידי 'התחדשות-התורה' שמקבלין המחיון, הכלים של השכל, על-ידי הרשימו שנסאך מהבטול. וזה: "ושתית מאשר ישאבון הנערים" - כי ה'נערים' עיני השכל, שואבין 'התחדשות-התורה' מה'רשימו' שנסאך מהסתכלות על התכלית, ועל-ידי-זה נתבטלין היסורין, ומכבין צמאון הנפש.

[ב'חיי-מוהר"ן צד: פעם-אחת אמר: כל תורה יש לה מעשה, והתחיל לספר המעשה של התורה (ח"א סח) ויאמר בעז אל רות" שהגיד בעת ההיא. וספר: "עזות היה לו בת, ושלחה אל המים לשאב אל הכד" וכו'! - ולא רצה לספר יותר, מחמת שכבר הגיד התורה.]

"ויאמר לה בעז לעת האכל גשי הלם" (רות ב, יד)

ו. ח"א סב, א - על-ידי אכילתם של ישראל, נעשה יחוד קדש-א-ב-י-ה הוא ושכינתה אפין באפין, בבחינת (רות ב, יד): "ויאמר בעז לרות לעת האכל גשי הלם", 'לעת האכל' דיקא, הינו על-ידי האכילה, 'גשי הלם', דא יחוד קדש-א-ב-י-ה הוא ושכינתה, בחינת (זהר ויגש רז על בראשית מד, יח): "ויגש אליו יהודה, דא תקרבתא מלכא במלכא".

ז. ח"ב ז, י - מי שרוצה לקבל פרנסה, צריך שיהיה לו קצת ממשלה, כדי שיהיה לו איזה שיכות עם המלכות. וזה בחינת (זבחים קב. על רות ב, יד): "לעת האכל גשי הלם, אין הלום אלא מלכות", כי צריך שיהיה לו ממשלה, בחינת מלכות, 'לעת האכל', כי על-ידי-זה נמשך הפרנסה.

ח. ח"ב עז - עקר היראה באה לאדם בשעת אכילה דיקא, בבחינת (זבחים קב. על רות ב, יד): "לעת האכל גשי הלם, אין הלם אלא מלכות", שהיא בחינת יראה, כמו שאמרו (אבות פ"ג

מ"א): "אלמלא מוראה של מלכות". וכמבאר במאמר 'פי מרחקם ונהגם' (ח"ב ג, י): שעקר האכילה והפרנסה נמשכת מבחינת מלכות, שהיא בחינת יראה.

"שם האיש אשר עשיתי עמו היום בעז" (רות ב, יט)

ט. ח"א לא, ג - מה שמצינו גבי גלגלים שעקר הליכתם ממערב למזרח, וגלגל היומי מכריח אותם ממזרח למערב, זה הדבר מצינו גבי צדקה. 'מזרח' זה בחינת 'הנותן צדקה', בבחינות (ישעיה מג, ח): "ממזרח אביא זרעה", בבחינות (חושע י, יב): "זרעו לכם לצדקה". ומערב זה 'המקבץ הצדקה', הינו העני, בבחינות (ישעיה שם): "וממערב אקבצך".

וזה: "יותר ממה שבעל-הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל-הבית" (רות ד"ב, ט - שכן אמרה רות לנעמי (רות ב, יט): "שם האיש אשר עשיתי עמו היום", ולא אמרה 'אשר עשה עמי', אלא 'אשר עשיתי עמו' - הרבה פעלות והרבה טובות עשיתי עמו בשביל שהאכילני פרוסה אחת) - כי עקר התנועה ממערב למזרח, הינו עקר העשיה, העני עושה עם בעל-הבית.

"ויאכל בעז וישת וייטב לבו" (רות ג, ז)

י. ח"א יט, ז - מי שיכול להתעורר התנוצצות האותיות של מעשה-בראשית שבכל דבר, אזי אכילתו ושתיתו וכל תענוגיו, אינו אלא מהתנוצצות האותיות שבאכילה ושתיה, בבחינת (רות ג, ז): "ויאכל וישת וייטב לבו". אין טוב אלא אור, כמו שכתוב (בראשית א, ד): "וירא אלקים את האור כי טוב".

וזהו: "ויאכל וישת וייטב לבו" - שהיתה אכילתו ושתיתו מהארת והתנוצצות האותיות של ל"ב אלקים שבסעדתו שאוכל. וזה: "וייטב לבו, זה ברפת-המזון" (רות ד"ב, טו; זהר וקהל קיח) - כי המזון נתברך על-ידי 'שלמות לשון-הקדש', על-ידי שמעוררין ומאירין את האותיות שיש בכל דבר, ומשם צריכין שתהיה עקר האכילה ושתיה ושאר התענוגים.

יא. ח"א סו, ו - עקר המאכל הוא להחיות הלב, כמו שכתוב (רות ג, ז): "ויאכל וישת וייטב לבו". וכשאין המאכל מברר ואין אוכל אותו בקדשה, אזי מביא רע אל הלב, ועל-ידי רע הלב נתקלקל הפנים, כמו שכתוב (חזקיה ב, ב): "מדוע פניך רעים, אין זה כי אם רע לב". וכן להפך, בקשת הפנים, שיחזור ויבקש פניו, תלוי בתקון הלב, כמו שכתוב (תהלים כג, ח): "לך אמר לבי בקשו פני".

"ותגל מרגלתי ותשכב" (רות ג, ז)

יב. ח"א יא, ז - 'חזאי להאי צפרתא, דהוי קאי עד קרסלה במיא' [ראיתי לאותו הצפור שהיתה עומדת עד קרסולו במים] (בבא-בתרא ע"ג). מאחר שהדבור צריך להאיר לו בכל המקומות שצריך לעשות שם תשובה, הוא לפעמים בבחינת (רות ג, ז): "ותגל מרגלתי ותשכב" - שהדבור צריך להאיר באדם, שהוא למטה במדרגה פחותה. - ועל-כן נקרא הדבור 'צפרתא דקאי עד קרסלה במיא'. 'מיא' - הוא בחינת האדם שנתנהו ממייך דוכרין ומייך-נוקבין, והדבור שהוא בחינת 'צפרתא', קאי עד

קרסלה, אצל האדם שהוא במדרגה פחותה, כדי להאיר לו - בבחינת "ותגל מוגלתיו".

"ופרשת כנפך על אמתך" (רות ג, ט) - "ויאמר ה'בי המטפחת וכו', וימד שש שערים" (רות ג, טו)

יג. ח"א ז, בסוף - "ופרשת כנפך על אמתך" (רות ג, ט). פי 'ציצית דקדשה' שהם 'פנפי מצוה' (תקוני-זהר כה: כו.) - הוא 'שמירת-הברית', והוא בחינת 'זווג דקדשה'.

יד. ח"א סג - 'ברית' נקרא בלשון תרגום 'אמה', וכמו שמוזכר בגמרא (שבת קח): 'בבחינת אמה בת ששה טפחים', שהברית כלול מהם. והוא בחינת (לשניה ג, ט): 'שרפים עמדים ממעל לו, שש פנפים שש כנפים לאחד'. - ועל כן נקראת הבחינה המקבלת הששה טפחים: 'מטפחת', כמו שכתוב (רות ג, טו): 'הבי המטפחת', כי זה היה בקשתה, כמו שכתוב (שם ג, ט): 'ופרשת כנפך על אמתך', שבקשה הכנפים הנ"ל, בבחינת הששה טפחים. על-כן: 'ויאמר לה ה'בי המטפחת, וימד לה שש שערים', בבחינת ששה טפחים, שש פנפים הנ"ל.

"כי גאל אנכי" (רות ג, יב)

טו. ח"ב קב - 'בעז ורות' הם סוד 'סמיכת גאלה לתפלה', פי 'בעז' הוא בחינת 'גואל', כמו שכתוב (רות ג, יב): 'כי גואל אנכי' וכו'. ורות' היא בחינת 'תפלה', כמו שאמרו רז"ל (ברכות ז): 'למה נקרא שמה רות, שיצא ממנה דוד שונה להקדוש-ברוך-הוא בשירות ותשבחות'.

"שכבי עד הבקר" (רות ג, יג)

טז. ח"א לה, ד - תקון הדבור, הוא על-ידי התורה שלומדין בצר לאדם בעניות ובדחקות, שהוא בחינת לילה. ורז"ל אמרו (תענית יב): 'הלומד תורה בלילה, מושכין עליו חוט של חסד ביום'. 'חסד' הוא בחינת 'בקר דאברהם', כמו שכתוב בזהר (מקץ ג. על בראשית מד, ג): 'הבקר אור, דא 'בקר דאברהם', והאנשים שלחו, אנון 'מארי דדינין', 'המה וחמוריהם', אנון וכל סטר מסאבא". וכמו שכתוב (רות ג, יג): 'שכבי עד הבקר'. אזי נופלים כל המקטרגים השולטים על הדבור, ואז הדבור יוצא בשיר ושבח והלל להקדוש-ברוך-הוא וכו', ואז: 'ברך יחד פוכבי בקר' (איוב לח, ז).

יז. ח"ב פה - העצם לזו שיש בערף אדם, ישאר אחר בליון הגוף, וממנו יתחדש בגוף השנית בשעת תחית-המתים. וזהו עקר נחמותינו, פי על הגוף נאמר (רות ג, יג): 'שכבי עד הבקר', שהוא עת התחיה.

"ויקרא שם בבית לחם" (רות ד, יא)

יח. ח"ב א, ה - אכילה נקרא 'שם', כמו שכתוב (רות ד, יא): 'ויקרא שם בבית לחם'.

"ברוך ה' אשר לא השבית לך גאל וכו', ותקראנה שמו עובד" (רות ד, יד-יז)

יט. ח"ב ת, י - על-ידי הנגון, בחינת 'שיר חדש', נתתקן הריח, בחינת משיח, בחינת (איכה ד, ט): 'רוח אפינו משיח ה"'. וזהו (בראשית מט, טו): 'ויהי למס עבד', זה בחינת משיח, כמו שכתוב (רות ד, יד-יז): 'ברוך ה' אשר לא השבית לך גאל וכו' ותקראנה שמו עובד'. וזה בחינת 'למס', בחינת 'מסמוס', שממסמסין בדבר שיש לו ריח, כדי שיהיה הריח נודף (עין קטע הבא).

[ב'חימוהר"ן מג, הערת הרב מטשעהרין זצ"ל: בענין השיר חדש שיתער לעתיד המבאר במקור זה (ח"ב ת, י), שהוא בחינת הקול המשקה את הגן ששם גדלים כל הריחות והקראות, שזה בחינת קול המוכיח הראוי שמוסיף ונותן ריח טוב בנשמות ישראל השומעין תוכחתו, שזה בחינת משיח, בחינת (בראשית מט, טו): 'ויהי למס עבד' עירשם - יש בכל אלה סודות עמקים וגבוהים מאד, סתרי נסתרות רזין דרזין ונראים מאד, פמוכן מרמזין הקדושים בשעה שהזכיר הפסוק (רות ד, יד): 'ברוך ה' אשר לא השבית לך גואל' וכו'.

ושמעתיו: שמתנועותיו הקדושות ז"ל אז, ומנעימות הקול והנגון שאמר פסוק זה, היה נראה כנותן בעצמו גם-כן שבה והודאה להשם-יתברך, שנתן להם גואל כזה לעסק בתקון וגאלת נפשותם, ובהמשכת רוחו של משיח, על-ידי המשכת תקונים נפלאים ונוראים כאלה וכו'.

"תקפו וענותנותו של בעז" (סנהדרין יט)

כ. ח"א קל - על-ידי ענוה, נצול מנאוף, וזוכה לשמירת הברית. וזה שאמרו רז"ל (סנהדרין יט): 'תקפו של יוסף, ענותנותו של בעז. תקפו של בעז, ענותנותו של פלטי בן ליש'. פי הוא תלוי בענוה, פי על-ידי ענוה נצול מפגם הברית. וזה שאמרו (ספ"ה נב): 'כל הגדול מחברו', שיש לו 'גדלות'. 'יצרו גדול ממנו', שמתגבר עליו היצירה-הרע בתאות נאוף, פי זה עקר היצירה-הרע, פמוכא בזהר (ויקרא טו): 'עקרא דיצרא בישא לגלגאה עריין'.

כא. שיחות הר"ן קיד - עכשו בנקל יותר לעמד בנסיון, פי הראשונים שעמדו בנסיון כבר שברו בלי-כח קלפה הזאת של תאוה זו, עד שעכשו בקל יכולים לעמד בנסיון. - ועל-כן אמרו רז"ל (סנהדרין יט): 'תקפו של יוסף ענותנותו של בעז, ותקפו של בעז ענותנותו של פלטי בן ליש'. פי תקף הנסיון של יוסף הצדיק (בראשית לט), היה דבר קל ופשוט אצל בעז שהיה אחריו (רות ג, א). וכן תקף הנסיון של בעז, היה קל ופשוט אצל פלטי (שמואל-א כה). פי כל מי שהיה אחרון יותר, הנסיון קל אצלו יותר כנ"ל. ועל-כן עכשו בנקל לעמד בנסיון, אפלו איש פשוט לגמרי.

דוד המלך

א. ח"א ג - קול הנגינה נמשכת מן הצפרים וכו'. ומי שהוא 'פשר' - נמשכת הנגינה שלו מן ה"שתי צפרים חיות טהורות" (ויקרא יד, ד). וכתוב בזהר (מצורע נג):

"שתי צפרים' יונקים, מאתר דנביאים ינקין".
וכשה'מנגן' הוא 'רשע', אזי הוא לוקח הנגינה שלו
מ'צפרים אחרות שבקלפה'. וכתוב בזהר (שם): "כי
הצפרים שבקלפה יונקין מדדי המלכות, ואיתא
ב'כתביהאר"ז' ל' (ע"חיים מח. ב): "כי צפרים שבקלפה'
הם 'מחין שבמלכות דקלפה', וה'שתי צפרים חיות
טהורות" הם 'בגין המלכות דקדשה'.

לפיכך נשתבח דוד לפני שאול (שמואל א טז, יח): "וידוע
נגן" - כי ה'נגינה' היא 'בגין המלכות, לכך ראוי הוא
ל'מלכות' וכו'.

ועל-כן "העמדת מלך היה עליפי נבואה" (ספרי
שופטים יד; רמב"ם הלכות מלכים פ"א ה"ג), ככל 'מלכות בית'
דוד' שהיה עליפי נבואה. וה'נבואה' נמשכת מן
ה'כרובים', שהם בחינת 'שתי צפרים' הנ"ל, בגין
מלכות דקדשה'.

"מאחר עלות הביאו, לרעות ביעקב" (תהלים עח, עא).
הינו: "מאחר המיניקות" - כי הם ינקין לנביאים וכו'
פנ"ל. וזהו: "מאחר עלות" - הינו: ש'דוד המלך' היה
יכול לתקן ולהעלות גם ה'נגינה' שאינו מאדם-כשר,
להעלותה אל הקדשה. וזהו: "מאחר עלות הביאו" -
הינו: גם ה'נגינה' שהיא 'מאחורי הקדשה', בבחינת
"מאחר עלות", 'מאחר המיניקות' - כי ה'נגינה דקדשה'
הוא "מאתר דנביאים ינקין", וה'נגינה שאינו בקדשה'
היא בחינת "מאחר עלות", 'מאחורי הקדשה'. ו'דוד'
המלך' היה יכול לתקן נגינה זו גם-כן, ועל-ידייה
נתעלה 'מלכות דקדשה' פנ"ל. וזהו: "מאחר עלות
הביאו לרעות ביעקב" וכו' - כי על-ידייה זכה
ל'מלכות' פנ"ל.

ב. ח"א ד, ד - "ה' אחד ושמו" (זכריה יד, ט), זה בחינת
'אלקים' 'מלכות', כמו שכתוב (שמואל ב, יג): "ויעש
דוד שם".

ג. ח"א ד, ט - "בארץ מואב" (דברים לד, ו), זה בחינת
'מלכות' - ש'דוד' בא מ'מואב'.

ד. ח"א ת, ב - דע: שעקר ה'רוח-חיים' מקבלין
מ'הצדיק והרב שבדור', כי עקר 'רוח-חיים' הוא
בה'תורה', כמו שכתוב (בראשית א, ב): "רוח אלקים
מרחפת על פני המים" - הוא ה'תורה', וה'צדיקים'
דבקים ב'תורה', ועל כן עקר ה'רוח-חיים' הוא אצלם.
וכשהוא מקשר ל'הצדיק והרב שבדור', כשהוא מתאנה
ומאריך רוחה, ממשיך 'רוח-חיים' מה'צדיק-שבדור',
שהוא דבוק בה'תורה', אשר שם ה'רוח'.

וזה בחינת (ברכות ג): "רוח צפונית המנשבת בפנור של
דוד". כי 'פנור של דוד היה של חמש נימין' (תקוני-
זהר כו. כח. נא): "כנגד חמשה חמשי תורה". ו'רוח צפון

שהיתה מנשבת בו", הוא בחינת: "רוח אלקים מרחפת
על פני המים הנ"ל. כי 'רוח צפון' הוא בחינת ה'רוח
הצפון' בלבן של אדם, שהוא בחינת ה'רוח-חיים' - כי
"צפון חסר" (בבא-בבא כח), וה'חסרון' הוא ב'לב' וכו',
ועקר ה'רוח-חיים' הוא ב'לב' וכו', וה'חסרון' הוא
'הסתלקות הרוח', שמקומו ב'לב', ועל כן נרשש ה'חסרון'
ב'לב'. ועל-כן 'ישראל' שמקבלין ה'רוח-חיים' מה'תורה'
- נקראים על-שם 'צפון' וכו'.

"מכנף הארץ זמרת שמענו" (ישעיה כד, טז). "מכנף הארץ"
- זה בחינת 'פנפי הציצית', ששם ה'רוח-חיים', בחינת
"פנור של דוד שהיה מנגן על-ידי הרוח צפונית וכו'"
פנ"ל - כי ה'נגינה' וה'זמירות' נמשכין מה'רוח-חיים'
ש'כנפי ראה', כידוע. וזהו: "זמרת שמענו" - בחינת
ה'נגון' של 'פנור של דוד', שהוא בחינת ה'רוח-חיים',
שהוא בחינת 'פנפי הציצית', בחינת "מכנף הארץ" פנ"ל.

"פנור של חמש נימין" - בחינת ה'תורה', וכן כתוב
בזהר (צו לב. - על ירמיה ב, ח): "ותפשי התורה", 'אלין
דתפשין בכנורא'. חמש אני אית לראה (חלין טז), כי
'רוח-חיים' הוא בה'ראה', ומשם המשכת הרוח של
האנחה, כידוע בחוש, ועל-כן "אית לה חמש אני לראה,
כנגד חמשה-חמשי-תורה" (תקוני-זהר ע). "חמשה נימין
דכנור דדוד", ששם ה'רוח-חיים' פנ"ל. (עין בתקונים, תקוני י
[תקוני-זהר כח: כו]: "פנפי מצנה, אנון ה' קשרין, לקבל שמע וכו', דאנון
לקבל ה' נימין דכנור דדוד וכו', עין שם". גם עין ב'השקטות-הזהר'
[ח"א רס:]).

ה. ח"א ט, ג - עקר השתוקקות של השם-יתברך
אינו אלא אל האמת. וזה (בראשית ו, טז): "ואל אמה
תכלנה מלמעלה" - לשון: "ותכל נפש דוד" (שמואל ב
יג, לט; ועל-פי רש"י שם - ובתורה קי"ב מביא רבנו ז"ל הפסוק בתהלים
פד, ג: "כלתה נפשי"). אמה היא ה' מוצאות, הפלולים מאש
ומים, הינו: שתראה שיצאו הדבורים מפיה באמת, ואז
ישתוקק הקדוש-ברוך-הוא מלמעלה לשפן אצלה,
וכשישפן אצלה, הוא יאיר לה.

ו. ח"א י, ו - כשנתעלה הרגליו על-ידי הרקודיו,
ונתבטל הצאנה, הינו העבודה-זרה' - על-ידייה
נמתקין הדינים, כי "כל זמן שיש עבודה-זרה בעולם,
חרון-אף בעולם" (ספרי פרשת ראה), וכשנתעבר
ה'עבודה-זרה', נתעבר ה'חרון-אף', ונמשכין 'חסדים',
ואז ה'רגליו' הם בבחינת "רגלי חסידיו" (שמואל א ב, ט)
הינו בבחינת 'חסדים', הינו בחינת: "חסדי דוד
הנאמנים" (ישעיה נה, ג) - "הנאמנים" דיקא, כי נתבטלו
ה'מינות' וה'כפירות'.

ז. ח"א יב, בסוף - דוד' זה בחינת תורה שבעל-
פה'.

ח. ח"א נב, יא - ה'ירידה' היא תכלית העליה, כמו שאמרו רז"ל (עבודת ה' ד:): "לא היה דוד ראוי לאותו מעשה" וכו'; לא היו ישראל ראויים לאותו מעשה - אלא שנתן השם יתברך להם מכשול לטובת העולם, כמו שאמרו רז"ל שם: "להורות תשובה".

ט. ח"א נט, ז - וזה בחינת 'חלי נופל' רחמנא-לצלן, הינו כשהדמים מתגברין ומתיזין להמח וכו', ואזי השכינה נופלת חסוֹשֶׁלֹום, בבחינת (עמוס ט, יא): "ספת דויד הנפלת".

י. ח"א ל, בסוף - מ'קולו' של אדם, יכולין לידע בחינות ה'מלכות' שלו, כי יש בכל אחד ואחד בחינות 'מלכות', והוא נבר ב'קולו'. ועל-כן יכולין להפיר האדם ב'קולו', כמו שנגראה בחוש, כי כפי בחינות האדם בן הוא קולו. - כי יש "קול ענות גבורה, וקול ענות חלושה" (שמות לב, יח), כפי בחינת ה'מלכות' של כל אחד.

ועל-כן 'שאו'ל' שהיה רודף את 'דוד' על שראה בו שימלך, כשנודמנו יחד, הבין 'שאו'ל' ב'הקול', שהוא חזק בבחינות ה'מלכות', שתמה על קולו של 'דוד', כי הבין שהוא 'קול של מלך' ממש - ושאל את 'דוד' (שמואל א כד, טז): "הקלף זה בני דוד".

ועל-כן רצה 'שאו'ל' לשאת את 'קולו', דהינו להגביה את 'קולו' למעלה מ'קולו' של 'דוד' - אבל לא היה יכול. וזהו (שם): "וישא שאול את קולו ויבך" - דהינו: שרצה לשאת ולהגביה קולו, אבל היה הקול נבכה, בחינות: "ויבך" - שהיה הקול נבכה, קול נמוך של בכיה. על-כן אמר 'שאו'ל' אז אל 'דוד' (שם שם, כ): "ידעתי כי מלך תמלך" - כי ידע זה על-ידי ה'קול' בנ"ל.

יא. ח"א מט, ב - תפלה, בחינת 'מלכות דוד', כמו שכתוב (תהלים קט, ד): "ואני תפלה".

יב. ח"א מט, ה - ה'שיר שיתער לעתיד', הוא "שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע" (תקוני-זהר נא:), והם "עשרה מיני גנוגא" (שם כז:). וזה על-ידי ההתגלות מלכותו, בבחינת (ברכות יג:): "שרה על כל העולם". ו'שרה' זה בחינת 'שיר', בחינת (תהלים פז, ז): "ושרים כהללים". וזה בחינת 'מלכות דוד', שהוא בחינת (שמואל ב כג, א): "נעים זמרות ישראל". (עין בפנים).

יג. ח"א מט, ה - כשה'תפלה', הינו בחינת 'מלכות' - בשפלות ובקטנות - צריך להקים אותה, בבחינת (עמוס ט, יא): "אקים את ספת דוד".

יד. ח"א מט, ז - על-ידי התגלות 'מלכות-דקדושה', יתבטל 'מלכות דסטרא-אחרא'. אבל ישראל הדבוקים בה, יקבלו חיותם, כמו שכתוב בזהר (בראשית נא. על דברים ד, ד): "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם" - שהוא בחינת 'תכלת', דאכלי כלא ושצי כלא, אף-על-פי-כן: 'חיים

כלכם היום". פי עקר החיות בא משם, בבחינת (ראש השנה כה:): "דוד מלך ישראל חי וקים".

וזה בחינת 'פלה', בחינת 'תכלת', דאכלי כלא ושצי כלא". אבל ישראל הדבקים בה, חיים וקים. וזה בחינת (ירמיה ל, יא; מו, כח): "כי אעשה כלה בכל הגוים" וכו'. וזה (שמואל ב יג, לט; ועל-פי רש"י שם): "ותכל נפש דוד". "נפש דוד", היא בחינת 'תכלת' (עין זהר שלח קעה: "תכלת הוא נזא דדוד מלכא") - דאכלי כלא ושצי כלא".

וזה בחינת (ברכות ג:): "רוח צפון היתה מנשבת בכנור של דוד, והיה מנגן". "רוח צפון" - זה בחינת 'דינים גבורות', בחינת 'תכלת'. משם ה'נגינה', בבחינת (ישעיה כד, טז): "מפנה הארץ זמרת שמענו". "מפנה" דיקא, שהוא בחינת 'תכלת', ושם בחינת (שמואל ב כג, א): "נעים זמרות ישראל".

טו. ח"א מט, בסוף - 'ביתא תתאה', נקרא 'שמן', בחינת 'מלכות דוד', כמו שכתוב (תהלים מה, ח): "על-כן משחה אלקים אלקיה שמן ששון".

טז. ח"א נד, ד - כדי לשמר ה'זכרון' - צריך לשמר עצמו שלא יפול לבחינת 'דע-עין', לבחינת 'מיתת-הלב' וכו'. כי 'דע-עין' ו'מיתת-הלב' הם בחינה אחת וכו'. - ו'אבשלום' שהיה 'עינו רעה' ב'מלכות אביו', על-ידי-זה נאמר בו 'מיתת-הלב' (שמואל ב יח, יד) וכו'. ו'דוד-המלך עליו-השלום' ברח אז מ'מלכותו מפני 'אבשלום', וקלל אותו 'שמעי בן גרא', ואמר (שם טז, יב): "אולי יראה ה' בעיני" - 'בעיני' דיקא. כי מי שרואה שנופל ל'דע-עין', אם אינו מרגיש בעצמו שיוכל לעמד בזה להנצל ממנו, צריך לברח ממנו. אבל מי שיכול לתקן, אזי צריך לתקן.

וצריך לראות מהות בחינת ה'דע-עין', כדי לידע השרש שצריך לתקן על-ידו, כי יש כמה בחינות 'דע-עין'. וכשנופל ל'דע-עין' של 'התנשאות', שעינו צרה ב'התנשאות' של חברו - צריך להכניע בה'שרש' של ההתנשאות, הינו ב'שרש המלכות', שהוא בחינת 'משיח', והוא בחינת 'טוב-עין', בבחינת (שמואל א טז, יב): "יפה עינים וטוב ראי", הנאמר ב'דוד' שהוא 'משיח'.

יז. ח"א נד, ד - "והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים" הנאמר ב'דוד' (שמואל א כה, כט), הינו 'קשר של תפלין' - כי 'תפלין' הם בחינת 'חיים' וכו'.

יח. ח"א נד, בסוף - "כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד, וכיון שהגיע חצות לילה היה מנגן מאליו" (ברכות ג:). הינו: שפ'חצות-לילה' נתעורר ה'נגון-דקדושה' הנמשך מ'כנור של דוד', שהוא בחינת 'ברור הרוח-טובה' מן ה'רוח-רעה'.

ועלין אן הזמן להתגבר בעבודת השם, לקום אז לעסק בעבודת השם, להתבודד בינו לבין קונו, לפרש שיחתו לפניו יתברך, לשוח עם לבבו, ולחפש ה'רוח טובה', דהינו הנקודות טובות שיש בו עדין, לבררם מתוך ה'רוח דעה', שזהו בחינת נגון. כי אז עקר ה'ברור', עלידי בחינת נגון בכלי - שהוא בחינת כנור של דוד שמנגן אז.

יט. ח"א סא, א - דואני, עלידי שלמודו היה מבחינת המותרות וכו' - עלידי זה לא היה מוציא מלמודו "משפטי אמת" (תהלים יט, י), רק "משפט מעקל" (חבקוק א, ד) - ועלין היה דן (במות עו): "שאיין דוד ראוי לבוא בקהל".

כ. ח"א סה, בסוף - רות' היא בחינת הנפש, שממנה יוצא הדבור של התפלות והשירות והתשפחות, כמו שאמרו רז"ל (ברכות ז): "למה נקרא שמה רות? - שממנה יצא דוד שרוה להקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות".

כא. ח"א עב - יש כמה בחינות ביצירה הרע. כי יש בני אדם נמוכים מגשמים, שה'יצירה הרע' שלהם הוא גם כן 'יצר הרע' נמוך ומגשם. והרב - ה'יצירה הרע' שלהם, הם ה'דמים' בעצמם וכו'. ובאמת מי שיש לו דעת צח כל שהוא, ה'יצירה הרע' הזה, הוא אצלו שטות גדול ושגוון וכו', ואין צריך שום התגברות עליזה, רק שיש בחינת 'יצירה הרע', שהוא מלאך הקדוש - ואף עלי פי כן הוא 'יצירה הרע', וצריך להתגבר ולהפלט מאד ממנו הינו בחינות גבורות, 'דינים'. וזה ה'ברי דעת', יש לו זה ה'יצירה הרע' הנ"ל - הינו גבורות ודינים, וצריך להתגבר עליו, ולהמתיק הדינים, שיהיה רק בלו טוב.

כי מי שנכלל במקום שצריך להכלל, הינו באיך סוף, שם בלו טוב, ואין שם דין חסו שלום. עלין צריך להיות בלו טוב, ולהמתיק כל הגבורות והדינים, שהם ה'יצירה הרע' שלמעלה. ובזה פגם 'דוד' ב'בת שבע', כי בודאי חליקה לומר, שדוד חטא בגשמיית מחמת 'תאוה' חסו שלום, כי כבר אמר דוד בעצמו (תהלים קט, כב): "ולבי חלל בקרבי", שהרג כבר את ה'יצירה הרע הגשמי בתכלית, והכניע הדם שבחלל השמאלי.

ואף שאמרו רז"ל (שבת נו): "כל האומר דוד חטא, אינו אלא טועה וכו'" - אף עלי פירי כן אפלו זה הפגם הקטן והחטא קל שנעשה, פמובא - גם זה בודאי לא היה חסו שלום מחמת 'תאוה', מחמת 'עכירת הדמים' חסו שלום, שמשם בא תאוה זו של נאוף. רק הפגם שכלו היה למעלה בגבורות - שלא המתיק ה'יצירה הרע' שלמעלה, הינו הגבורות וה'דינים' - וגם זה היה בדיקות גדול, כי "ראויה היתה בת שבע לדוד וכו'" (סנהדרין קז).

וזה שנאמר ב'דוד' (דברי הימים א כב, ח): "לא תבנה בית לשמי, כי דמים רבים שפכת" - הינו שלא המתיק הגבורות, עלין לא זכה לבנות הבית. ואף ש'מלחמת השם' נלחם - עם כל זה למעלה למעלה, בתכלית המעלה, במקום שצריך להכלל, הינו באיך סוף, שם בלו טוב, וצריך להיות רק טוב בלי שום דינים כלל.

כב. ח"א עה - בתורה ותפלה, יש שני גוונים: 'מחשבה' ו'צעקה'. והוא בחינת 'משה' ו'דוד'. כי ה'צעקה', בחינת (משלי א, ט): "חקמות בחוץ תרנה", וב'מחשבה', בחינת (שיר השירים ג, ט): "חמוקי ירכיב". ב'משה' כתיב (שמות ח, ח): "ויצעק משה", וכתיב (דברים לא, א): "ויכח וידבר" וכו', כלומר: שהיה מקהיל קהלות ברבים, וזה בחינת: "חקמות בחוץ תרנה". וב'דוד' כתיב (תהלים סח, כז): "במקהלות ברכו אללים", והוא גם כן: "חקמות בחוץ תרנה".

כג. ח"א קיג - בשם הבעל שם טוב: קדם כל גזר דין שבעולם חסו שלום, מאספין כל העולם אם מספין להדין ההוא. ואף את האיש בעצמו שנגזר עליו הדין, שואלין אותו אם הוא מספין - אזי נגמר הדין חסו שלום. - כי בודאי אם ישאל לו בפרוש על עצמו, בודאי יכחיש ויאמר שאין הדין פן. אף מטעין אותו ושואלין אותו על פי צא בו, והוא פוסק הדין - ואזי נגמר הדין.

ובענין שמצינו ב'דוד המלך' עליו השלום (שמואל ב יב): בבוא אליו נתן הנביא וכו', וספר לו מעשה האורח' - ענה ואמר: "חי ה' וכו', ואת הפבשה וכו'" - אזי נפסק הדין על 'דוד' כאשר יצא מפיו. - וצריך לזהר בזה מאד וכו'.

כד. ח"א קלה - עקר ה'התקשרות' הוא 'אהבה', שיאהב את הצדיק אהבה שלמה, כמו שכתוב (בראשית מד, ט): "ונפש קשרה בנפשו", ותרגומו: "חביבא לה בנפשה", וכמו שכתוב (שמואל א יח, א): "ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד". ו'אהבתו את הצדיק, יהיה יותר מאהבת נשים', כמו שכתוב (שמואל ב א, כו - דוד מספיד יהונתן): "נפלאתה אהבתך לי, מאהבת נשים".

כה. ח"א קמה - מי שאיזו תאוותו מ'מחלקת', בודאי פאלו לא מת. כמו שבקש דוד (תהלים סא, ה): "אגורה באהלך עולמים" - "וכי אפשר לדור בשני עולמות, אלא שיהיו אומרים דבר הלכה משמו, ואז פאלו לא מת" (ירושלמי שקלים פ"ב). - אבל עלידי 'מחלקת', מצינו שלא אמרו הלכה משמו, כמו 'אחרים' ו'יש אומרים' (הוריות יג).

כו. ח"א רלט - על ידי 'מחלקת' אי אפשר לדבר,
 פי עקר הדבור הוא משלום, כמו שכתוב (תהלים קכב, ח):
"אדברה נא שלום". אבל כשאין שלום ויש מחלקת,
אי אפשר לדבר. - ועל כן אפלו אם אחד רוצה 'שלום',
 רק שהם חולקין עליו, עם-כליזה אין ה'שלום' בשלמות,
 על כן אי-אפשר לדבר ולהתפלל, אף שהוא איש
 שלום, מאחר שהם חולקין עליו.

וזו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קכ, ז): **"אני**
שלום" - כי אני איש שלום ומצדי היה שלום עם כלם,
 ועם כל זה: **"וכי אדבר, המה למלחמה"** - הינו: שאף
 שאני שלום - עם-כליזה אי-אפשר לדבר - מחמת
 ה'מלחמה' וה'מחלקת' שהם חולקין עלי.

כז. ח"א רנ - וזה מה שנאמר בדרך בעת שבכה על
צערך (שמואל א כ, מא): **"עד דוד הגדיל"** - שהגיע
'בכיתו, לבחינות השגחה, בחינות גדול' - פי על ידי
 ה'השגחה, נצולים מכל מיני צער ויסורין. (עין בפנים).

כח. ח"א רנח - כשיש מחלקת על האדם, יכולים
 להטות אותו מדרך השם-יתברך, ולהפילו ממדרגתו חס'
 ושלום. וזה שהתפאר **'דוד המלך עליו השלום'**
 (תהלים קיט, קנז): **"רבים רדפי וצרי מעדותיך לא**
נטיתי" - שאף שהיה עליו **'מחלקת רבים' - עם-כל'**
 זה לא נטה מ'דרך השם-יתברך'.

כט. ח"א רעז - כשהולקים עליו צדיקים, בודאי
פונתם הוא רק לטובה, שמרימין ומנשאים אותו על-
ידיזה, וממתיקים דינים מעליו. וזה שבקש דוד (תהלים
 צב, יביג): **"בקמים עלי מרעים תשמענה אזני, צדיק**
פתמר יפרח". פי יש 'תמר בקדשה' - וכנגדו 'תמר
 בסטרא-אחרא', 'כללות ותקף הדינים, ושרש הדינים
 והסטרא-אחרא הוא 'מחלקת שבקדשה, ו'אין הדין
 נמתק אלא בשרשו" (שערי-הפנות, ראש-השנה ז). ועל-כן
 על ידי 'מחלקת של צדיקים, שהיא 'מחלקת שבקדשה'
 - נמתקים הדינים בשרשו. ועל ידי זה: **"צדיק פתמר**
יפרח" - כי נמתק ונתבטל ה'תמר דסטרא-אחרא, על-
 ידי ה'מחלקת'.

נמצא: ש'מחלקת של צדיקים' היא טובה גדולה, רק
מחמת שמשם נשתלשל ונאחז הסטרא-אחרא והדינים,
שהם מחלקת גמורה - על-כן אפשר שידמה
שה'מחלקת של צדיקים' היא גם כן מחלקת גמור של
שנאה חס'ושלום!? - אבל באמת הוא רק לטובה.

וזו שבקש דוד - כשיהיה עליו מחלקת של צדיקים
- שלא ישמע מן המחלקת רק טובות - פי בודאי
פונתם לטובה כנ"ל. וזה: "בקמים עלי מרעים" - הינו
'מחלקת של צדיקים, שהם אחים ורעים, בחינת
"תרוין רעין דלא מתפרשין" (זהר ויקרא ד), פי בודאי הם

אוהבים גדולים. וכשהם יקומו עלי: "תשמענה אזני
צדיק פתמר יפרח" - שלא ישמע מן ה'מחלקת, כי
אם ה'טובות' שעושין לו בזה, שהוא בחינת: "צדיק
פתמר יפרח", בחינת 'המתקת הדינים' כנ"ל. ולא יטעה
חס'ושלום שהיא 'מחלקת גמורה, כדי שלא לתן להם
אחיזה בזאת המחלקת, כי הוא רק לטובה.

ל. ח"א רעט - מצינו אצל 'דוד' בכל תפלותיו:
 שהתחלה היה מן המצר והדחק, שהיה צר לו מאד,
 כגון מחמת שנפל עליו 'צרות אבשלום' או 'צרת נבל'
 וכדומה - ואחר-כך בא באותו תפלה לתוך רוח-הקדש'.

לא. ח"א רפג - דע: פי יש שני צדיקים שהם
משרש אחד, ואף-על-פי-כן יש ביניהם 'מחלקת' -
 זה מחמת שאחד משנה מדתו שבשרשו - שזה "בחינת
 'טוב, שטובה כליל בגוה, דהינו שאינו מגלה תורתו
 לאחרים. והשני הוא בחינת 'חסד, דאתפשט לבר,
 שמגלה תורתו לאחרים" (זהר תרומה קסח): - שזהו בחינת
 'חסד, בחינת (משלי לא, כו): "ותורת חסד על לשונה" -
 ועל ידי זה יש ביניהם 'מחלקת'.

וזו בחינת 'המחלקת שהיה בין שאול ודוד' -
ששניהם היו צדיקים גדולים, ואף-על-פי-כן היה ביניהם
'מחלקת' - פי זה היה בחינת 'טוב, וזה היה בחינת 'חסד,
פי אמרו רז"ל (ערוגין נג): "דוד דגלי מסכתא, פתיב בה
(תהלים קיט, עד): "יראה יראוני וישמחו. שאול דלא גלי
מסכתא, פתיב בה (שמואל א יד, מז): 'אל כל אשר יפנה
ירשיע"'.

הינו כנ"ל - פי "שאול דלא גלי מסכתא" - זהו בחינת
'טוב, דטובה גניז בגוה'. אבל "דוד דגלי מסכתא, שהיה
מלמד תורתו לרבים" - זהו בחינת 'חסד דאתפשט לבר,
בחינת: "ותורת חסד על לשונה"'.

נמצא: שה'מחלקת של צדיקים' - הוא נמשך מהתורה
(עין הפאור בפנים). - אבל יש 'מחלקת של הרשעים, שאינו
נמשך מהתורה כלל. וזהו שהיה קובל דוד לפני השם-
יתברך (תהלים קיט, פח): "ברו לי זדים שיחות אשר לא
כתורתך" - שהם משיחין וחולקין עלי שלא על-פי
התורה כלל. וזה שבקש דוד (שם כג, ו): "אך טוב וחסד
ירדפוני" - שבכליעת שיהיה עלי 'רדיפות ומחלקת,
שיהיה ה'מחלקת' רק משם, מבחינת 'טוב וחסד,
כנ"ל.

לב. ח"ב א, ד - תאות-המשגל' הוא לפי היניקה -
אם התינוק יונק מ'חלב אשה חצופה, אזי מתגבר בו
תאוה זו - פי "דם נעפר ונעשה חלב" (בכורות ו), ועל-כן
כשהיא חצופה, אזי מציק להתינוק 'חלב' הנעשה
מעכירת-דמיה, ונולד לו 'חמימות' בלבו, שהוא
התגברות תאוה זו: וכן להפך, כשיונק 'חלב אשה'

בשרה, אזי לבו חלל בקרבנו, ואין לו חמימות, רק מעט המכרה למצוות הבורא יתברך-שמו.

וזה שאמרו רז"ל (עבודת ה' ד:): "לא היה דוד ראוי לאותו מעשה, שנאמר (תהלים קט, כב): 'ולבי חלל בקרבי'". פי' "לבי חלל בקרבי", ראשי-תבות 'חל"ב' - הינו: שעלידי חלב בשרה, לבו חלל בקרבנו, ואין מתגבר בו תאוה זו. ועליפן 'דוד' שהיה בבחינה זו, "לא היה ראוי לאותו מעשה". - ולהפך 'חלב אשה חצופה' מוליד 'חמימות' הרבה, בחינת (תהלים לט, ד): "ח'ם ל'בי ב'קרבי", ראשי-תבות 'חל"ב', וכנ"ל.

לג. ח"ב ב, ב - 'שמושי-חכמים' זה בחינת 'הלכות', שהם בחינת (ישעיה נח, ג): "חסדי דוד", שהלכה כמותו - כמו שאמרו רז"ל (סנהדרין צג: על שמואל-א טז, יח): "וזה עמו" - שהלכה כמותו". (עין בפנים).

לד. ח"ב ז, יא - וזה בחינת 'מלחמת דוד ונלית' (שמואל-א יז). פי' 'נלית' היה רוצה להראות בהכמתו: שהכל עליפי הטבע' - פי' היה יונק מ'מצח הנחש' וכו', שתלה כל ה'סבות' ב'חיוב הטבע' וכו'.

ו'דוד' היה 'איש חיל', ועמד בנגדו, ואמר: שכבר היה לו מעשה כזו (שם שם, לד): "ובא הארי והדוב" - דהינו 'חיות רעות הדורסים וטורפים', שהם 'חכמי-הטבע' וכו', שכפר בזה שהשם יתברך ברא הכל ברצונו, רק שהכל עליפי 'חיוב הטבע' חסיושלום. והייתי מתגבר עליו והכנעתי והשפילתי אותו, וכו'. וכו'. - ועליפן (שם שם, לו): "והיה הפלשתי באחד מהם" - פי' הוא גם-כן בחינה זו ממש, שכל כחו מ'מצח-הנחש' וכו', ועליפן גם הוא כמותם, ואוכל להכניעו ולהפילו וכו'. והכניעו עלידי בחינת 'רצון' וכו'.

לה. ח"ב לז - הפלל: שעקר התכלית הוא רק לעבד ולילך בדרכי-השם לשמו-יתברך, כדי לזכות להפיר אותו יתברך ולדעת אותו יתברך וכו'. ואין ראוי לאדם שיהיה לו פונה אחרת בעבודתו יתברך, כ"א למלאות רצונו יתברך.

פי' יש מי שעובד כל ימיו ורודף אחר תאוות עולם-הזה, כדי למלאות בטנו וכרסו. ויש מי שעובד ומשתדל כדי לזכות לעולם-הבא, וגם זהו נקרא 'מלוי בטן', שרוצה למלאות בטנו ותאוותו עם עולם-הבא.

וזהו (תהלים יז, טו): "אני בצדק אחזה פניך" - ש'דוד' המלך עליו השלום אמר: שפחר לו רק לזכות בצדקות שלו, לחזות פני השם ולהפיר הבורא יתברך, וגם הבנים שהוא חפץ להשאיר, פונתו רק בשבילו יתברך, כדי להשלים בביכול צלם דמות תבניתו וכו'.

ו'דוד-המלך עליו השלום' אמר: שמשתי הפתות, דהינו 'בני עולם-הזה' ו'בני עולם-הבא', אני בוחר לעצמי משתי הפתות הנ"ל - "בצדק אחזה פניך" - שעם כל הצדקות שלי, אזכה לחזות פני-השם.

ועם-פליזה, טוב מאד אפלו מי שעובד בשביל עולם-הבא, וגם טוב להשאיר זכותו לבניו, כמוכא: "שאין לאדם לקבל כל שכרו, רק ישאיר מזכותו לבניו אחריו". רק שהצדיקים השלמים, אוהבי-השם באמת, כגון 'דוד' וכיוצא - אין בוחרים בכל-זה כלל, ואין רוצים לא בעולם-הזה, ולא בעולם-הבא, ולא להשאיר זכותם וצדקתם לבניהם - רק למלאות רצונו יתברך, וכנ"ל. (עין בפנים באריכות).

לו. ח"ב סג - דע: פי' כל רועה ורועה, יש לו נגון מיחד, לפי העשבים ולפי המקום שהוא רועה שם וכו'. ולפי העשבים והמקום שרועה שם, כן יש לו נגון, פי' כל עשב ועשב יש לו 'שירה' שאומר, שזה בחינת 'פרק שירה', ומ'שירת העשבים' נעשה נגון של הרועה. ועליפן 'דוד-המלך עליו-השלום' שהיה 'ידע נגון' (שמואל-א טז, יח), עליפן היה "רועה" (שם שם, יא).

לז. ח"ב עא - "יפה תאר" (בראשית לט, ו), זה בחינת "יפה תאר" הנאמר ב'דוד' (שמואל-א טז, יח), ודרשו רז"ל (סנהדרין צג: על שם): "איש תאר - שמראה פנים בהלכה" - הינו בחינת 'מחין', בחינת "נעם" (זכריה יא, ז) - "שמנעימים בהלכה" (סנהדרין כד.).

לח. ח"ב פב - זאת הבחינה היתה ל'משה': פי' כל מה שעלה למעלה יותר עליונה, מצא שם אלקים, כמו שכתוב (שמות יט, א): "ומשה עלה אל האלקים". פי' בגשמיות אנו רואים: שיש אדם שהוא למטה בדחקות - אזי הוא עובד השם ומפיר אותו. וכשהוא נתעלה למעלה, שנתעשר - אזי הוא שוכח בהקדושי-ברוך-הוא.

ודוד אמר (תהלים קלט, ח): "אם אפק שמים שם אתה" - אפלו בשמים שם יש הקדושי-ברוך-הוא, בכל עליה ועליה צריך למצא שם הקדושי-ברוך-הוא.

ומצינו (תגינה יד): "שאלישע אחר עלה לרקיע עלידי שם, ואף-על-פי-כן כפר בעקר". והדבר תמוה: פי' אדרבא, פי' כל מה שאדם נתעלה ביותר, בודאי הוא יותר קרוב לאלקות, פי' כל הטוב הוא אלקות וכו'. ואנו רואים בהפך: כשאדם בא בעשירות, בטוב - אזי הוא שוכח בהקדושי-ברוך-הוא.

ותדע: שזה בחינת (בראשית כז, א): "ותכהין עיניו מראת" - מחמת שנתקרב ביותר אל האור אלקות, אזי האור מכהה עיניו ומזיק לו - כמו כשאדם מסתכל בעצם השמש, אור השמש מזיק לעיניו.

אָבֵל יֵשׁ בַּחֲנִינֵת סְגוּלָּה וְכוּ', שְׂזָהוּ בַּחֲנִינֵת (שְׁמוֹת לֵג, כב):
"וְשִׁבְתִּי כַּפִּי עָלֶיךָ" - כִּי בְּלֹא זֶה, הָיָה עֵצֶם אוֹד
הַכְּבוֹד מִזִּיק לְמוֹשֶׁה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שֵׁם שֵׁם, כִּכְב): "כִּי לֹא
יֵרְאֵנִי הָאֱדָם וְחִי, וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲוֵי."

וְזֶה שֶׁבִקֵּשׁ דָּוִד (תְּהִלִּים עַג, כד): "וְאַחַר כְּבוֹד תִּקְחֵנִי" -
תִּקְרַבְנִי בְּהַתְּקַרְבוֹת שֶׁל 'מֹשֶׁה', שֶׁבִקֵּשׁ מִמֶּדָּה:
"הֲרֵאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדְךָ" (שְׁמוֹת לֵג, יח) - וְהֵרְאִיתָ לוֹ אֶת
אַחֲוֵי כְּבוֹדְךָ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "וְשִׁבְתִּי וְכוּ' וְרֵאִיתָ אֶת
אַחֲוֵי."

לֹט. ח"ג ק - אָמַר: "מִקְטָן וְעַד גָּדוֹל אֵי-אֶפְשֶׁר
לְהִיּוֹת 'אִישׁ בְּשֵׁר' בְּאַמַּת, בִּי-אִם עַל-יָדֵי
'הַתְּבוּדוֹת'!" - וְהָיָה מִזְכִּיר פְּמָה וּכְמָה צַדִּיקִים
מִפְּרָסְמִים אֲמַתִּיִּים: "שֶׁכֶּלֶם לֹא בָאוּ לְמִדְרַגָּתָם בִּי-אִם
עַל-יָדֵי הַתְּבוּדוֹת!" - וְגַם תִּפְסֵם אִישׁ אֶחָד פְּשׁוּט מִנְּכַדֵּי
הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל, וְאָמַר: "גַּם זֶה מִפְּרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ בְּכָל-
פַּעַם לִפְנֵי הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ בְּכִבְיָהּ גְּדוּלָּה!"

וְאָמַר: "שְׂזָרַע הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב רִגְלִים בְּזֶה בְּיוֹתֵר!" -
כִּי הֵם מִזְרַע דְּוִד-הַמְּלִיךְ עָלְיוֹ-הַשְּׁלוֹם, וְכָל עֶסְקוֹ שֶׁל
דָּוִד הָיָה עֲנִיָּן זֶה, שֶׁהָיָה מְשַׁבֵּר לְבוֹ מְאֹד לִפְנֵי הַשֵּׁם-
יִתְבָּרַךְ תְּמִיד - שְׂזָהוּ עֵקֶר סֶפֶר תְּהִלִּים שִׁסְדָּה. (עֵינֵי לְהַלֵּן
מִסְתַּיִם מוֹהַר"ן רלו).

מ. ח"ג קב - 'בַּעַז וְרוֹת' הֵם סוּד 'סְמִיכַת גְּאֻלָּה
לְתַפְלָה', כִּי 'בַּעַז' הוּא בַּחֲנִינֵת 'גּוֹאֵל', כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (רוֹת
ג, יב): "כִּי גּוֹאֵל אֲנִי וְכוּ'. וְרוֹת' הִיא בַּחֲנִינֵת 'תַּפְלָה',
כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (בְּרַכּוֹת ז): "לְמָה נִקְרָא שְׁמָה רוֹת,
שִׁיַּצָּא מִמֶּנָּה דָּוִד שְׂרָוּהָ לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּשִׁירוֹת
וְתַשְׁבְּחוֹת."

מא. שִׁיחּוֹת הַר"ן רִיג - עַל-יָדֵי 'מַחֲלַקַת' שְׁחוֹלְקִים
עַל אֶחָד, יְכוּלִין חֲסִי-וְשְׁלוֹם לְהַפִּיל אוֹתוֹ מִמִּדְרַגָּתוֹ. -
וְאָמַר: שְׂזָה שֶׁאָמַר דְּוִד הַמְּלִיךְ עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים
קִיט, קסא): "שְׂרִים רְדַפּוֹנֵי חֲנָם" - הֵינּוּ: שְׂגֻדוֹלִים
וְשְׂרִים רְדַפּוֹנֵי - אֲנִי יוֹדַע שֶׁהוּא בְּחֲנָם, שְׂאִינָם
פּוֹעֲלִים כָּלֵל בְּמַחֲלַקְתָּם עָלַי. וְהַסִּימָן: כִּי "וּמִדְּבָרְךָ
פָּחַד לְבִי" (שֵׁם) - שֶׁאֲנִי מִפְּחַד מִדְּבָרְךָ, דְּהֵינּוּ: שִׁישׁ לִי
'יְרֵאת-שָׁמַיִם', וְאֵינִי נוֹפֵל מִמִּדְרַגְתִּי חֲסִי-וְשְׁלוֹם, וְזֶה
סִימָן שֶׁהֲרִדִּיפָה שְׁלָחָם חֲנָם, בַּחֲנִינֵת: "שְׂרִים רְדַפּוֹנֵי
חֲנָם."

מב. סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשִׂיהַּ יג מִשְׁבַּעַה
בַּעֲטֻלְעָרִים (רַמְזִים בְּסוּפָה) - זֹאת הַמַּעֲשִׂיהַּ הַיָּדוּשׁ
נִפְלָא מְאֹד. וַיֵּשׁ בָּהּ מוֹסֵר הַרְבֵּה מְאֹד, וְתוֹרָה הַרְבֵּה. כִּי
יֵשׁ בָּהּ פְּמָה תוֹרוֹת. גַּם מִדְּבַרְתָּ מֵהַרְבֵּה 'צַדִּיקִים
קַדְמוֹנִים, מִדְּוִד-הַמְּלִיךְ עָלְיוֹ-הַשְּׁלוֹם' - כִּי דְּוִד-
הַמְּלִיךְ עָלְיוֹ-הַשְּׁלוֹם עָמַד בְּקִצֵּה הָאָרֶץ, וְצַעֲקָ אֶל
הַמַּעֲנִין הַיּוֹצֵא מִן הָאָבֶן שֶׁעַל הָהָר, כַּנֵּ"ל (בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי,

הַבַּעֲטֻלְעָרִים הַכְּבוֹדִיפָה), כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים סא, ג): "מִקְצֵה
הָאָרֶץ אֶלְיָךְ אֶקְרָא, בַּעֲטָף לְבִי בְּצוּר יְרוּם מִמֶּנִּי
תִּנְחֵנִי."

כָּל זֶה שֶׁמַּעֲנֵנוּ מִפְּנֵי בְּפִרוּשׁ. וְהַמּוֹבָן מִדְּבָרָיו: כִּי דְּוִד-
הַמְּלִיךְ עָלְיוֹ-הַשְּׁלוֹם הוּא בַּחֲנִינֵת 'לֵב' כְּמוֹבָא (עֵינֵי זֶהר
שְׁמוֹת קח). וְעָלְיוֹ מְרַמֵּז בַּמַּעֲשִׂיהַּ עֲנִיָּן הַ'לֵב שֶׁל הַעוֹלָם'
שֶׁעוֹמַד בְּ'קִצֵּה הָאָרֶץ' כְּנֶגֶד הַ'מַּעֲנִין, וְצוּעֵק
וּמַשְׁתוֹקֵק אֵלָיו תְּמִיד וְכוּ'. וְעַדִּין הַדְּבָרִים סְתוּמִים.
אֲשֶׁרֵי מִי שִׁיזְכֶּה לְהַשְׁיֵג סוּדוֹת הַמַּעֲשִׂיהַּ.

עֲנִין דְּוִד-הַמְּלִיךְ וְהַמְּקָרָא הַנֵּ"ל "מִקְצֵה הָאָרֶץ" שֶׁמְרַמֵּז
בְּהַמַּעֲשִׂיהַּ, זֶה שִׁיךְ לְיוֹם שְׁלִישִׁי. כִּי שֵׁם מְדַבֵּר מֵעֲנִין הַלֵב
וְהַמַּעֲנִין, עִיר-שֵׁם וְתַרְאֵה נִפְלְאוֹת אֵיךְ בְּכָל עֲנִין מְרַמֵּז
דְּבָרִים נִפְלְאִים וְכוּ' וְכוּ'.

מג. חֲיֵי מוֹהַר"ן קמו - זֶה פְּרוּשׁ מַה שֶׁאָמַר דָּוִד
(תְּהִלִּים קיח, ז): "וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשׁוֹנָי" - כִּי לְכַאוּרָה תְּמוּהָ
הִלָּא דְּוִד-הַמְּלִיךְ עָלְיוֹ-הַשְּׁלוֹם יָדַע שֶׁשְּׂאוּל הוּא שׁוֹנָאוֹ,
וְאֵיךְ רָצָה לְרְאוֹת בְּנִקְמָתוֹ, הִלָּא "הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ אָמַר לוֹ:
אֲלֵמָלֵא אֶתָּה שְׂאוּל וְהוּא דָּוִד וְכוּ'" (מוֹעֲד-קֶטֶן טז), אֵךְ כִּךְ
אָמַר דְּוִד: "רְבוּנוֹ-שֶׁל-עוֹלָם, תֵּן לִי עֵינַיִם שְׂאוּכַל
לְרְאוֹת בְּשׁוֹנָי אֵיךְ הוּא עוֹמֵד, לִידַע בְּאִיזָה מִדְרַגָּה
הוּא עֹכָשׁוּ - וְעַל-יָדֵיזֶה אֲדַע בְּבִרְרוֹ מִדְרַגְתּוֹ" וְכוּ'!

מד. חֲיֵי מוֹהַר"ן תְּקומָה - פַּעַם-אַחַת הָיִיתִי קוֹבֵל
לִפְנֵי עַל עֲנִינִי, וְהָיִיתִי אוֹמֵר לִפְנֵי דְּבָרְךָ קְבֻלָּא:
"יִגְעַתִּי בְּקֶרְאֵי נַחַר גְּרוֹנִי, כְּלוֹ עֵינַי מִיַּחַל לְאֲלֹקֵי"
(תְּהִלִּים סט, ד). - וְהָרִים יָדָיו מַעֲט, וְאָמַר בְּלִשׁוֹן רַבָּה: "אִם
כֵּן מַה לַעֲשׂוֹת" (פְּלוֹמֵר: כִּי בּוֹדָאֵי אֲסוּר לְהַרְהוֹר אַחֲרָיו וְיִתְבָּרַךְ,
וּבּוֹדָאֵי צַדִּיק הַשֵּׁם)!

אחַר-כֵּן עָנָה וְאָמַר לִי: הִלָּא אִם דְּוִד-הַמְּלִיךְ עָלְיוֹ-
הַשְּׁלוֹם אָמַר: "יִגְעַתִּי בְּקֶרְאֵי נַחַר גְּרוֹנִי" - הָיָה
כְּפְּשׁוּטוֹ, שֶׁכְּבָר קָרָא כְּלִיפָה, עַד שֶׁהָיָה עֵינָה וַיִּגַע
מִמֶּשׁ בְּקֶרְאוֹ, וְנַחַר גְּרוֹנוֹ מִמֶּשׁ בְּפִשִּׁיטוֹת! - אָבֵל
אֶתָּה, תִּתְּלָה לְקַל עַדִּין אֶתָּה בְּכַחַךְ וְכוּ'!

מה. אֲבַנֵּי"ה בְּרוּזַל, שִׁיחּוֹת וְסְפוּרִים מְרַבְּנֵי ז"ל נו
- מַעֲשִׂיהַּ מִבַּת רַבְּנֵי ז"ל: שֶׁבָּא רַבְּנֵי הַקְּדוּשׁ לְבִיתָהּ
לְבַקְרָהּ, כִּי הָיְתָה חוֹלָה מְאֹד, וַיֵּשֶׁב אֶצְלָה רַבְּנֵי בְּצַעַר
גְּדוֹל וְנִרְדָּם וּבָא אֵלָיו הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל וְאָמַר לוֹ: "מַה
אֶתָּה כָּל כֵּךְ בְּצַעַר?" - אָמַר אֵלָיו: "הִלָּא בְּתִי כָּל כֵּךְ
חוֹלָה!"

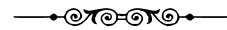
אָמַר לוֹ הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב: "הִלָּא מַה שְׁפָתוֹב בְּתִהִלִּים (יח,
נא): "מִגְּדָל יִשׁוּעוֹת מִלְּכוֹ, וְעֵשֶׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ, לְדָוִד
וּלְזָרְעוֹ עַד עוֹלָם" - פְּרוּשׁ: "מִגְּדָל יִשׁוּעוֹת מִלְּכוֹ",
"מֵאֵן מִלְּכֵי רַבְּנֵי", "וְעוֹשֶׂה חֶסֶד" - הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ
"עוֹשֶׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ", לְמִי שֶׁמַּשִּׁיחַ וּמְסַפֵּר מֵהֵם
"לְדָוִד וּלְזָרְעוֹ עַד עוֹלָם" - זֶהוּ רַבְּנֵי וַיּוֹצֵא-יְהִי-לְצִוִּי,

שפאים מזרע דוד המלך עליו השלום. וספר אז רבנו ז"ל המעשה מהמהרש"א, ונתרפאה.

א. אבני"ה ברזל, שיחות וספורים ממוהרנ"ת ז"ל
נב - פעם אחת בא מכתב למוהרנ"ת ז"ל מבנו רבי יצחק ז"ל, והתנצל לפניו: "בי בעת שהולך להתבודד, אינו יכול לפתח את פיו, ומפני זה קשה לו מאד להתבודד!"

והשיב לו מוהרנ"ת ז"ל: שזה היה גם-כן אצל דוד המלך עליו השלום: שבעת שהלך להתבודד, נסתם פיו, ולא היה יכול להתבודד ולפרש את לבו לפני השם יתברך. אבל דוד המלך עליו השלום היה חכם מאד בעבודת השם יתברך, ולא הלך משם, וישב את עצמו שם, ויתאנח מאד מעמק הלב, וצעק להשם יתברך עליו, מה שלבו ופיו סתום - עד שרחם עליו השם יתברך ועזרו, שפתח את פיו ודבר בהתעוררות גדול מאד להשם יתברך!

וזה מרמז בפסוק (שמואל ב ג, יח): "וישב דוד לפני ה'" - הינו: מה שכתוב "לפני ה'" - דהינו: בעת שהלך להתבודד - בזה המקום, ישב את עצמו!

אמירת תהלים

א. ח"א קנו - מה שמדברים בינו לבין קונו, הוא בחינת רוח הקדש. ודוד המלך עליו השלום שהיה מעלתו גדולה מאד, יסד מזה ספר תהלים. וכן כל אחד לפי בחינתו, הוא בחינת רוח הקדש, כמו שכתוב (תהלים כג, ח): "לך אמר לבי", כמו שפרש רש"י: "לך - בשבילך ובשליחותך - אמר לי לבי" - שכל הדברים שהלב אמר, הם דברי השם יתברך ממש, והוא בחינת רוח הקדש.

ב. ח"א רה - תקון למקרה לילה רחמנא לצלן - לומר עשרה קפיטל תהלים, באותו היום שארע לו חסו שלום. פי יש פח באמירת תהלים, להוציא הטפה מהקלפה שלקחה אותה, פי תהלי"ם בגימטריא לילי"ת, עם החמש אותיות של שמה, שהיא הממנה על זה, בידיע.

וצריך לכון בשעת אמירת תהלים: שיתהלי"ם בגימטריא תפ"ה - במספר השני שמות: א"ל אלקי"ם במלואו, בזה: א"ל"ף למ"ד, א"ל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם - שעלידי השני שמות אלו יוצאה הטפה מהקלפה וכו'.

ועל-כן צריך לומר עשרה קפיטל - פי יש עשרה מיני זמרה, שהם בחינת העשרה לשונות שנאמר בהם ספר תהלים (פסחים ק"ז. זחר אחרי קא. תקוני"ז ח"ג), שהם "אשרי ולמנצח ומשביל והללויה" וכו' (שם). ויש פח בכל לשון ולשון של העשרה לשונות הנ"ל, לבטל פח הקלפה הנ"ל, פי כל אחד מאלו הלשונות הם הפך הקלפה וכו' וכו'.

[בשיחות הר"ן עה: באותה העת שגלה התורה, לא גלה אז איזה קפיטליד לומר, רק אמר סתם: לומר עשרה קאפיטלך תהלים לתקון הנ"ל. ושמעתי מפיו הקדוש אז שאמר: "שהיה ראוי לגלות איזה הם עשרה קפיטלך תהלים שצריכין לומר, אך איזה שהם עשרה קפיטל תהלים שיאמרו - הם תקון לזה, פי כל עשרה קפיטל תהלים, איזה שהם, פלם הם כנגד עשרה מיני נגינה, שהם תקון להנ"ל!]

אחר-כך גלה רבנו ז"ל, העשרה קפיטל תהלים בפרטיות. (עי' בפנים).

ג. ח"ב נג - מי שרוצה לזכות לתשובה, יהיה רגיל באמירת תהלים, פי אמירת תהלים מסגל לתשובה. פי יש ניו"ן שערי-תשובה, ומ"ט שערים יכול כל אדם לכנס בהם ולהשיגם, אך שער החמשים הוא בחינת התשובה של השם יתברך בעצמו כפי יכולתו, כמו שכתוב (מלאכי ג, ז): "שובו אלי ואשובה אליכם" - ואלו המ"ט שערי-תשובה, הם בחינת מ"ט אותיות שיש בשמות שנים עשר שבטי ירה.

והנה הכל חפצים ליראה את שמוך" (סליחות ליום ראשון), ואף-על-פי-כן לאו כל אדם זוכה לעשות תשובה - א) פי יש שאין לו התעוררות כלל לתשובה. ב) ואפלו מי שיש לו, אינו זוכה להגיע אל האות והשער של תשובה השיך לו. ג) ואפלו אם מגיע לשם, יכול להיות שהשער סגור.

ועל-ידי אמירת תהלים - א) אפלו מי שאין לו שום התעוררות לתשובה, מתעורר לעשות תשובה. ב) וגם זוכה להגיע אל השער והאות השיך לו. ג) ולפתח השער. - נמצא: שזוכה על-ידי תהלים לעשות תשובה וכו'.

וזה בחינת (שמואל ב כג, א): "נאם הגבר הוקם על" - ודרשו רז"ל (מועד קטן טז): "שהקים עלה של תשובה". ונעים זמרות ישראל" (שמואל ב שם) - פי על-ידי בחינת נעים זמרות ישראל, דהינו ספר תהלים שיסד - על-ידי זה הוקם עלה של תשובה - פי על-ידי תהלים זוכין לתשובה כפ"ל.

וזה שאמרו רז"ל (עבודת ה' ד): "לא היה דוד ראוי לאותו מעשה, אלא כדי להורות תשובה ליחיד" וכו'. נמצא: שעקר הוראת התשובה על-ידי דוד המלך, ועקר התשובה של דוד המלך - הוא ספר תהלים,

שָׁאֲמוּ בַּהֲתַעֲוֹרוֹת גָּדוֹל וּבְרוּח־הַקֹּדֶשׁ, עַד שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּפִי מַה שְּׁהוּא, יָכוֹל לִמְצֹא אֶת עֲצָמוֹ בַּתּוֹךְ 'סֵפֶר תְּהִלִּים', וְלִזְכּוֹת לַתְּשׁוּבָה' עַל־יְדֵי 'אֲמִירַת תְּהִלִּים' בִּנְ"ל.

ועקר הזדבכות שנים-עשר שבטי י"ה, שהם מ"ט אותיות, בחינות מ"ט שערי תשובה - היה ב'מצרים', שהוא בחינת 'מצר הגרון' (שערי-הכניעות פסח), שהוא בחינת 'תשובה עלאה' (שם; פרי-עץ-חיים, שער חג-המצות פ"ז). ועל-פן אחר שנוזדבכו שם ב'מצרים' וזכו לצאת משם - ספרו מ"ט ימי הספירה, שהם כנגד מ"ט 'שערי-תשובה', שהם בחינת מ"ט אותיות הנ"ל.

וביום החמשים, אז: "וירד ה' על הר סיני" (שמות יט. ט) - זה בחינת: "ואשובה אליכם" - בחינת ה'תשובה' של השם-יתברך בעצמו כביכול, בחינת 'שער החמשים' בנ"ל.

וזה שאנו רואין: שבימי-תשובה, דהינו ב'אלול' ו'עשרת-ימי-תשובה' - כל ישראל עוסקין אז באמירת תהלים - פי אמירת תהלים מסגל לתשובה בנ"ל. ועלי-פן הוא דבר גדול מאד, לעסק תמיד ב'אמירת תהלים' - פי הוא התעוררות גדול מאד מאד להשם-יתברך, אשרי שיאחז בו.

ד. ח"ב ק - כל עסקו של דוד' היה ענין זה, שהיה משבר לבו מאד לפני השם-יתברך תמיד - שזהו עקר 'ספר תהלים' שיסוד.

ה. ח"ב קא - וכן 'אמירת תהלים' וכיוצא, צריך לראות שימצא את-עצמו בתוך כל 'מזמורי תהלים', ובתוך כל התחנות ובקשות וסליחות וכיוצא. ובכל בפשיטות בלי חכמות, יכולין למצא את-עצמו בתוך כל התחנות ובקשות, ובפרט ב'תהלים', שנאמר בשביל כלל ישראל, בשביל כל אחד ואחד בפרט. (במדרש תהלים' יח: כל מה שאמר דוד בספרו - כנגדו, וכנגד כל ישראל, וכנגד כל העתים).

וכל אדם, כל מלחמות היצר' שיש עליו, וכל מה שנעשה עמו - הכל מבאר ומפרש ב'תהלים' - פי עקרו נאמר על 'מלחמות היצר-הרע וחילותיו', שהם עקר האויבים והשונאים של האדם, שרוצים למנעו מדרך-החיים, ולהורידו ל'שאל-תחיתו' חסו-שלום, אם לא ישמר עצמו מהם. ורק על ענין 'מלחמה זאת', נתיסד כל 'ספר תהלים'.

פי עקר כלל ושרש ויסוד של כל העצות להתקרב להשם-יתברך - הוא רק 'אמירת תהלים', ושאר תחנות ובקשות, והתבודדות לפרש שיחתו בינו לבין

קונו, לבקש מלפניו שיקרבהו לעבודתו יתברך, ורק על-ידי-זה זוכין לנצח המלחמה - אם יהיה חזק ואמיץ מאד תמיד להעתיר ולהתפלל ולהתחנן לפני השם-יתברך תמיד, יהיה איד' שיהיה, אז בודאי ינצח המלחמה. אשרי לו וכו'.

ו. ח"ב קנה - מענין 'אמירת תהלים' דבר עם אחד, ואמר לו: "שעקר 'אמירת תהלים', לומר כל מזמורי תהלים על-עצמו, למצא את-עצמו בתוך כל מזמור ומזמור!"

ושאל אותו ז"ל: "איך!" - ופרש לו רבנו ז"ל קצת: "פי כל המלחמות שבקש 'דוד-המלך עליו-השלו' שיצילהו השם-יתברך מהם - הכל צריכין לפרש לעצמו, על מלחמת היצר-הרע וחילותיו, וכיוצא בזה בשאר המזמורים!"

ושאל אותו: "איך יפרש לעצמו מהפסוקים ש'דוד-המלך עליו-השלו' משבח את-עצמו, כגון (תהלים פו. ב): "שמרה נפשי פי חסיד אני", וכיוצא בזה!" - השיב לו: גם זה צריכין לפרש על-עצמו, פי צריכין לדון את-עצמו לכף-זכות, ולמצא בעצמו איזה זכות ונקדה-טובה, אשר בבחינת הנקדה-טובה הזאת, הוא בחינת 'חסיד', וכיוצא! וכו' וכו'.

ז. שבחי הר"ן ח"א י - גם היה מטמין עצמו על גבי בית אביו, תחת הגג, שהיה שם פמו חדר במחצה של קנים שמחזיקין שם תבן ומספוא, ושם היה מטמין עצמו והיה אומר 'תהלים'. והיה צועק בלחש להשם-יתברך: "שיזכהו לקרבו אליו יתברך!"

ח. שבחי הר"ן ח"א י - והכלל: שכל מיני בקשות שבעולם שנמצאים באיזה ספר שיהיה וכו', לא הניח שום תחנה ובקשה שלא אמרה כמה וכמה פעמים, הן 'תהלים', וספר 'שערי-ציון', וכו' וכו'.

ט. שבחי הר"ן ח"א י - גם היה רגיל לפעמים לומר ב'תהלים', רק הפסוקים המדברים מתחנות ובקשות וצעקה להשם-יתברך, והיה אומר רק פסוקים אלו, והשאר לא היה אומר. והיה אומר כל הפסוקים האלו מכל 'ספר תהלים' בפעם אחד.

י. שבחי הר"ן ח"ב יט - ודבר רבנו ז"ל על לבו: "שירגיל את עצמו לומר תהלים!" - עד שאמר לו רבנו ז"ל: "בזאת אדע שאין בך גאות, אם תוכל לומר תהלים בביתי לפני בני-הנעורים בבכי גדולה!"

יא. שיחות הר"ן כג - ענה ואמר: אשרי מי שזוכה לאכל כמה פרקים משניות, ולשנות אחר-כך איזה קאפיטליה [פרקי] תהלים, ולהתלבש באיזה מצוות!

יב. שיחות הר"ן סח; רעו - הזכיר מאד פמה פעמים על ענין השיחה בינו לבין קונו וכו'. ואמר: "ש'דודי המלך עליו השלום" יסד מזה ספר תהלים!"

ואמר: שעקר התבודדות של 'דודי המלך' היה על מטתו, בעת ששכב על מטתו וכסה עצמו בסדין, אז היה מדבר ומשיח כל לבו לפני השם יתברך, כמו שכתוב (תהלים ו. ז): "אשחה בכל לילה מטתי בדמעותי" וכו'. אשרי מי שירגיל עצמו לקיים הנהגה זו העולה על הכל.

יג. שיחות הר"ן עה - ואם לפעמים אינו זוכה בכל התפלה להתעוררות, מה לעשות? אם יזכה יוכל לדבר אחר-כך איזה 'קפיטל תהלים', או בקשה ותחנה אחרת בכונה.

יד. שיחות הר"ן עו - גם צריכין לומר תהלים בכל יום, ותחנונות ובקשות הרבה הרבה.

טו. שיחות הר"ן צח - אמירת תהלים מעלה גדולה, כאלו אמרם 'דודי המלך' בעצמו - פי הוא אמרם ב'רוח הקדש', ו'ה'רוח הקדש' מנח בתוך התבות. וכשאומרם - הוא מעורר ברוח פיו את ה'רוח הקדש', עד שנגחשב כאלו אמרם 'דודי המלך עליו השלום' בעצמו.

והוא מסגל מאד לרפאות החולה, להיות לו בטחון רק על השם יתברך, שעל-ידי אמירת תהלים יושיעו השם. ו'ה'בטחון' הוא בחינת 'משענת' - כמו שהאדם נשען על ה'מטה', פן הוא נשען על ה'בטחון', שבוטח שיושיעו השם, כמו שאמר דוד (תהלים יח. ט): "ויהי ה' למשען לי". ועל-פן על-ידי-זה נתרפא החולה וכו'.

טז. שיחות הר"ן קנד - שמעתי בשמו שאמר: שעקר מה שהגיע למדרגתו, הוא רק על-ידי ענין 'פראסטיק' (פשיטות), שהיה מדבר הרבה ומשיח הרבה בינו לבין קונו, ואמר 'תהלים' הרבה בפשיטות - ועל-ידי-זה דיקא הגיע למה שהגיע.

יז. שיחות הר"ן רעא - אמר: הלא החנני דרבו להקיף בהקפה, שיתנו לו לאחר-זמן, ומדוע לא יאמר האדם איזה קאפיטלין תהלים, או ללמד, או לעשות שאר מצוות, ויהיה מנח ומוכן אצלו לעת הצורך?! - פי יהיה זמן שיצטרך לזה, שיגבה שכרו ופעלתו, ומדוע לא יהא כהחנני שנותן סחורה בהקפה וכו'!?

יח. חיי מוהר"ן נד - פעם אחת באנו אליו אני וחברי רבי נפתלי סמוך לשבועות תקס"ה, ואמר לנו: שעתה אינו יודע כלל וכו'. ואמר: שעכשו הוא מתנהג

בפשיטות, שעומד בבקר ומתפלל תפלותו, ואחר-כך הוא לומד קצת, ואחר-כך הוא אומר 'תהלים', ואחר-כך אוכל אכילתו ומניח עצמו לישן קצת, ואחר-כך הוא עומד ומפרש שיחתו קצת לפני השם יתברך ברחמים ותחנונים. ויש לי רחמנות עלי! וכו'.

יט. חיי מוהר"ן קסב - ואמר: שפשאחד יבוא על קברו, ויאמר 'קאפיטל תהלים' בהתעוררות הלב - יהיה לו תענוג גדול מזה. ועשה תנועות בגופו ובעצמותיו אז, ורמז: שיהיה לו 'חלוץ עצמות' אז בקברו, פשיאמרו 'תהלים' על קברו.

כ. חיי מוהר"ן רלו - גם כבר שמענו: שמתחמת שמשפחתו באה ממלכות בית-דוד, פיודע להעולם. על-פן על-פי-הרוב הם הולכים ב'לב-נשבר', ואין רגילים בפנים שוחקות. פי 'דודי המלך עליו השלום' יסד ספר תהלים, שרבו הוא דברי פבושים היוצאים מ'לב-נשבר'. פי כל דבריו הם רק צעקות ותחנונים 'בלב-נשבר' מאד - על-פן גם זרעו עתה, יש להם לב-נשבר' על-פי-הרוב וכו'. (עין לעיל במערכת 'דודי המלך', מ'לקוטי מוהר"ן ח"ב ק).

כא. חיי מוהר"ן תמא - פעם אחת דבר רבנו ז"ל: שצריכין לעסק הרבה באמירת תהלים, ותחנונות ובקשות והתבודדות וכו'. ושאל אותו הרב רבי יודל ז"ל: "איך לזקחין לב!" (איך זוכין שיהיו הדבורים בהתעוררות הלב). השיב לו רבנו ז"ל: "תאמרו לי, אצל איזה צדיק קבלתם התעוררות הלב, העקר הוא האמירה בפה!" - רצוננו לומר: להרבות בדבורים של תחנונות ובקשות בפה, והתעוררות הלב בא ממילא.

כב. חיי מוהר"ן תפה - רבנו ז"ל אמר: "א גוט 'קאפיטל תהלים' אז מ'זאגט, איז אזוי-זוי א 'פאנטש'! [כשאומרם 'מזמור תהלים טוב, הרי זה כשתית משקה 'פאנטש']".

כג. ספר המדות, עניני 'אמירת תהלים' - [א] על-ידי 'אמירת תהלים', נתרומם (התנשאות כז). [ב] 'אמירת תהלים', סגלה להוריד גשמים, 'תהלים' (ראשי-תבות - דברים יא. יא): "ל'מטר ה'שמים ת'שיתה מ'ים" (סגלה ח"ב ד; תפלה ח"ב ז).

כד. לקוטי הלכות, קריאת-שמע ה, ייא-יח - 'תהלים' נאמר על-ידי 'דוד מלך ישראל', שהוא בחינת 'משיח', שייזכה להשיג 'שערי-החמשים' שכולל הכל, שהוא שכל נפלא, שזוכין על-ידי-זה להכניס בלב ישראל, שיצטקו תמיד להשם יתברך שישבינו אליו.

ועל־ידי־יזה בעצמו יהיה נחשב להתעוררות שלנו, כאילו אנו שבים אליו מעצמנו. כי באמת כל צעקתו יתברך שצועק אלינו (מלאכי ג, ז): "שובו אלי ואשובה אליכם" - בונתו זה בעצמו: שאנחנו נצעק אליו תמיד: "השיבנו ה' אליך ונשובה" (איכה ה, כא).

נמצא: שבאמת לאמתו אין מחלקת וחלוק כלל בין בנסת־ישראל ובין השם־יתברך. רק שאין כל אחד מבין בונתו הקדושה. וכל־זה מחמת שלא נתגלה עדין שער־החמשים. אבל על־ידי ה'תהלים' - נמשך הארת שער־החמשים, שכולל הכל, מתתא לעילא, ומעלא לתתא - עד שנוכה לצעק אליו תמיד איך שיהיה, ועל־ידי־יזה יתתקן הכל.

על־כן על ידי 'תהלים' - עקר ההתחברות וההתקרבות של ישראל לאביהם שבשמים - מאחר שעל ידי זה נכללין יחד שני ההתעוררות. כי 'תהלים' מעורר לב ישראל להשתוקק להשם־יתברך. וזה נחשב להתעוררות שלנו, אף על פי שבאמת הכל מאתו יתברך.

ועל־ידי־יזה תהיה הנאלה שלמה במהרה בימינו - כל־זמן שנעסק ב'אמירת תהלים' בכונה, להשמיע אזנו ולבו למה שאומר - בודאי ישוב להשם־יתברך. כי באמת הכל מאתו יתברך, ואין השם־יתברך חפץ, רק הרצון וההתעוררות וההשתדלות אחר האמת - כי בלי שום התעוררות כלל אי אפשר - אבל באמת הכל מאתו יתברך. (עין בפנים באריכות).

כה. לקוטי הלכות, ערלה ד, טז - ספר תהלים' - הוא מלא צעקות, וזעקות, ושועות, ותחנונות, ובקשות, ותפלות, להשם־יתברך - בכמה וכמה מיני לשונות ומליצות קדושות - הפוללים כל באי עולם, עד אשר לא נמצא שום רשע ובעל־עברה בעולם, שלא יוכל למצא את־עצמו ב'ספר תהלים', הכולל כל באי עולם, בכל הדורות, ובכל המדרגות שבעולם, מראש ועד סוף, עד תכלית הירידה שאין ירידה אחריו רחמנא־לצלן - לבלם הוא מעורר בצעקותיו ותפלותיו לשוב להשם־יתברך. (ב'מדרש־תהלים' יח: כל מה שאמר דוד בספרו - כנגדו, וכנגד כל ישראל, וכנגד כל העתים).

כו. עלים לתרופה, הקדמת הרב מטשעהרין ז"ל - היה (מוהרנ"ת ז"ל) רגיל לומר בכל יום 'מזמורי תהלים' הרבה, ובהתעוררות גדול, ובבכייה עצומה, ובקולות וצעקות גדולות ומשנות ובלב־נשבר באמת בזה, אשר לא יאמן כי יספר, וכל השומע תצלנינה אזניו, ורבים רבים מישראל גם מהמונעם אשר לא היו מקרבים אליו כלל, וכמעט שלא הפירו אותו בפניו כלל, ונתעוררו לתמם בהתעוררות גדול דקדשה, על־ידי

ששמעו תפלתו ו'אמירת תהלים' שלו, ו'סדר תקוה' חצות' שלו, וכיוצא בזה, כידוע ומפרסם ענין זה.

כז. עלים לתרופה, ערב־שבת קדש ויגש תקפו - ולומר 'תהלים' בכל יום, הק ולא יעבר.

כח. עלים לתרופה, מנתב הסתלקות מוהרנ"ת ז"ל - וגם רבי צבי מטעפליק בא אליו וכו', וצנה לו להרבות תהלים, יאמרם כמו שיאמרם.

כט. כוכבי אור, ספורים נפלאים מרבי נפתלי ז"ל ד; שיח־שרפי־קדש ח"א תקעו (הקדש ח"א תקכ) - מעשה ממטר - מענין שהשם־יתברך יכבש המלחמה רק עם הפשוטים, אומרי תהלים בפשיטות וכו', ולא עם ההולכים בהכמות.

וספר לזה משל ממלך אחד: שהלך לצוד חיות 'נאוולאווע', והיה לבוש כליש פשוט - כדי שיהיה נח לו יותר לציד. באמצע פתאום ירד מטר גדול, ממש מבול מים, וכל 'שריי־המלוכה' נתפזרו בלם מחמת המטר וכו', והמלך היה בסכנה גדולה, וחפש מקום להסתר בו.

עד שמצא בית של כפרי אחד. הכניסו הכפרי לביתו בכבוד, והלבישו מלבושים חמים, ונתן לו אכל כפרי ופשוט, והסיק עבורו את תנור החרף, והניחו לישן עליה כדי שיתחמם. וכל־כך היה ערב ומתק למלך אכילתו ושנתו אצל הכפרי, שחשב: שמעולם לא טעם טעם ערב בזה, כי היה עיף ויגע וכו'.

ו'שריי־המלוכה' חפשו את המלך - עד שבאו לבית הכפרי, וראו: שהמלך ישן. והמתינו, עד שנגעור. ורצו שיחזר המלך עמהם לביתו.

אמר להם המלך: "לא לא, כיון שאתם לא הצלתם אותי, וכל אחד מכם נתפזר להציל את־עצמו, ורק זה הכפרי היה עמי בדחקותי והציל אותי, ואצלו טעמתי טעם מתק בזה - על־כן הוא יביא אותי לביתי בעגלה הפשוטה שלו - ובאלו המלבושים שהלבישני, אשב על כסא המלוכה - כי מי שהיה עמי בעת שהייתי בדחקות, עמו אלה! [ניין ניין, איר האט מיר אפגעלאזט, איר זענט אונעק, דער וואס איז געווען מיט מיר בשעת ווען איך געווען בדחקות - מיט אים וועל איך גיין]!"

וסים על־זה רבנו ז"ל: "בעקבות משיחא יהיה מבול, 'מען וועט שיסן מיט אפיקורסות' [יירו עם אפיקורסות], לא של מים, רק של 'מחשבות־זרות', ויבסו כל ההרים הגבהים" (בראשית ה, יט). ואפלו "בארץ־ישראל שלא היה מבול" (זבחים קיג:), רק "מחמת שירד בכה, נתזו גם שם

המים". "דאס הייסט: "עס וועט אריינשפריצן אפילו אין די פשרע הערצער" [הינו: שיתיו גם בתוך הלבבות הכשרים].

ועם 'חכמות' לא יוכלו לתן עצה, וְכָל שְׂרֵי־הַמְּלוּכָה יתפזרו, והמלוכה לא תעמד על עמדה, וועט זיך נישט דערהאלטן, נאר [לא יחזיקו מעמד, רק] פשוטי ישראל, שאומרים תהלים בפשיטות וכו'. ועל פן פשיבא משיח, הם יתנו הפתר מלוכה בראשו.

ל. אבני"ה ברזל, ספורים ממוהרנ"ת ז"ל מו -
פעם אחת ספרו לפני מוהרנ"ת ז"ל מה שנוהגים החסידים, שמניחים 'משקה המשפר' תחת הכר שלהם, ובזמן שהם מקיצים משנתם, שואלים: "משיח עדין לא בא?! שותין 'משקה המשפר' הזה, ומשתפרים וחוזרים לשנתם, כי הם אומרים: שכל זמן שמשיח לא בא, צריך ליישן היצירה הרע [מען דארף פארשלאפן דעם יצירה הרע], פי בזמן השינה אי אפשר לחטא!

ואמר להם מוהרנ"ת ז"ל: "שזה אין עצה! - אלא צריכים להניח תהלים מראשותיו, ובזמן שמקיץ מהשנה, אם משיח לא בא, צריכין מחדש לצעק ממעמקים מעמק הלב, לומר תהלים!"

לא. אבני"ה ברזל, ספורים ממוהרנ"ת ז"ל עד -
אחד בא למוהרנ"ת ז"ל, ואמר לו: ששוחה בתפלתו זמן הרבה, מחמת שהוא מכרח לחזר התבה כמה פעמים, שאינו יכול לבנון מהר. אמר לו מוהרנ"ת: וכי עבודה אחת יש לך לעשות, הלא כמה עבודות יש! אם אינך מרגיש תבה זאת, תרגיש תבה אחרת! אם אינך תוכל להתפלל, תוכל לומר תהלים, או עבודה אחרת!

לב. שיח-שופי-קדש ח"א קסג; נתיב-צדיק, מכתב טז - ספר רבנו ז"ל 'מעשה': משני נערים קטנים שהיו אוהבים זה לזה מאד, עד שלא היו יכולין לחיות זה בלא זה, ופעם אחד נחלש אחד מהם, והיה השני בצער גדול עד למאד, ושאל מה לעשות שיבריא חברי. ואמרו לו: "שיאמר תהלים!"

והוא בתמימות התחיל לומר תהלים, ובכל פעם שאמר כמה קפיטלאך שאל את חברו אם הבריא, והיה פך כמה פעמים, ואמרו: שעדין הוא חולה, ואמר עוד, עד שהיתה לו רפואה בשלימות.

וכל מה שספר רבנו ז"ל בזה הורה לנו דרך התפלה בתמימות: שצריכין אנו להתפלל, ולהתפלל בתמימות, עד שתמשך הישועה בשלימות, ולהאמין שבכל תפלה ממתיקין מעט מעט הדינים, עד שימתיקו כל הדינים בשלימות.

לג. שיח-שופי-קדש ח"ב צד (החדש ח"א תקפט) - חסידי בערשאד היו נוהגים על-פי פקדת רבם רבי רפאל מפערשאד זיע"א (תלמיד רבי פנחס מקאריץ זיע"א): "לומר הרבה 'מזמורי תהלים', אף במהירות ובקריאות וכלא התעוררות!" - ואמר על-כך רבנו ז"ל: "מיר האבן אים צו דאנקן, נו ער האט אריינגעבראכט א 'קאלט קאפיטל תהלים' אין די וועלט אריין!" [יש לנו להודות לו, נו, הוא הכניס 'מזמור תהלים קר', בתוך העולם].

לד. שיח-שופי-קדש ח"ב תקלח - מוהרנ"ת ז"ל
היה לו בכל יום שעור וסדר קבוע לאמירת תהלים, דהיינו: אמירת יום אחד של תהלים. - ובימי השובבי"ם והספירה, היה מוסיף עוד באמירת תהלים, נוסף על הקביעות היום יומית - על-פי הנאמר ב'לקוטי-מוהר"ן ח"ב סימן ע"ג.

לה. שיח-שופי-קדש ח"ג קנ - בעיר לעמבערג, דר יהודי בשר, בעל-תפלה מפלג ועובד-השם נפלא, והיה מפורסם בעבודתו את השם-יתברך. פששה מוהרנ"ת ז"ל בלעמבערג, ראה זה האיש הפשר את מוהרנ"ת ז"ל ועבודתו, הפליג בשבח מוהרנ"ת, ונענה ואמר: "להתיגע בתפלה כמוהרנ"ת, יכול גם אני! - אולם לומר תהלים כמוהו, זאת איני יכול!"

לו. תהלים 'ישועות אשא' להגרי"מ שנטער -
מוהרנ"ת ז"ל העיד ששמע מרבנו ז"ל: "שאפלו הגרוע-שבגרועים שאין גרוע אחריו - פשיטול את- עצמו לאמירת תהלים" - יצא ממצבו, ויושע בכל הישועות ברוחניות ובגשמיות!"

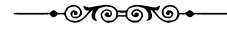
לז. תהלים 'ישועות אשא' להגרי"מ שנטער -
מה שכתב רבנו ז"ל ב'ספורי-מעשיות' (מעשה ג מחגר): "באשר שיש איך שיש לו ענפים רבים, ופריו, ועליו. וכל ענף וענף, ופרי, ועלה - יש לו 'סגלה מיחדת' - שזה מסגל לבנים, וזה מסגל ל'פרנסה', וזה מסגל ל'רפואת חולאת זה, וזה ל'חולאת אחרת' - כל אחד ואחד מסגל לדבר אחר!" - שמעתי מהרב החסיד ר' שמואל הורוביץ ז"ל: שהיתה לו קבלה: "שה'איך' הזה מכון ל'תהלים', שכל סגלות לכל הענינים."

[ברמי רבנו ז"ל בסוף המעשה שם: סוד מעשה זו קרמו בקפיטל א' שבתהלים: "אשרי האיש" - ויהיה כעץ שתול על פלגי מים, אשר פריו יתן בעתו ועליו וכו', וכל אשר יעשה יצליח" (תהלים א, ג) - הינו ה'איך' הנ"ל - שכל פריו ועליו, הכל כאשר לכל, מסגל מאד פנ"ל.

וכתב על-זה ב'חכמה-ותבונה' (לרבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל - אות ה): ולעובדא למעשה תבין ותבונן לפי כלי-זה, עד היך גדול ונפלא

מעלת העסק באמירת תהלים: שכל בטול הקלפות הוא על-ידי זה, וכמוכן גם מספרו הקדוש 'לקוטי תפלות': שכל בטול התגברות הקלפות המונעים מלבא ב'שערי תשובה', הוא ברב הסגלה הנמצאת באמירת תהלים. (ע"ד שם).

ועוד חזון למועד ללקט בעזרת השם על פסוקי 'ספר תהלים' בפרטיות

פרשת נשא

"עבודת עבודה" (במדבר ד, מז), "הוא השיר" (רש"י ערכין יא.)

- ענין שירת הלויים -

א. ח"א רנו - עקר ה'נגון', הוא מבחינת 'שבת לוי' שהיו מנצחים בשיר, שהם מ'בני לאה'. ואז כשנולד לוי נאמר (שם כט, לד): "הפעם ילדה אישי אלי" - כי על-ידי שנולד לוי שהוא סטרא דנגונא (זהר שמות יט): על-ידי זה בחינת ההמשכה, שילדה וימשך אליה, ועל-יבן נגינה שהוא נשתלשל ויורד משם, מבחינת "ועיני לאה רבות", יש לו כח למשך, בבחינת "הפעם ילדה".

ב. ח"א רלז - עקר ה'נגון' וה'כלי שיר' הביא לוי לעולם, כמובא בזהר (שמות יט): "שעקר הנגון מסטרא דלואי". וזה שאמרה לאה (בראשית כט, לד): "הפעם ילדה אישי אלי" - שעתה הפעם שנולד לוי, שעל-ידו בא בחינת הנגון וכלי שיר לעולם, "הפעם ילדה אישי אלי" בודאי, כי התחפרות שני דברים הוא על-ידי נגון' וכלי שיר', והבן. - וזה בחינת 'כלי זמר' שמנגנין על 'חתנה'.

"והתודו את הטאתם" (במדבר ה, ז)

ג. ח"א עח - כשה'מלכות' הוא ה'דבור', הוא בגלות, הוא אלם. ולכן במה שפגם יתקן, הינו 'ודוי דברים'. כמו שאמר הכתוב (הושע יד, ג): "קחו עמכם דברים", שיתודה תמיד בכל לבו, "נכח פני ה' (איכה ב, יט)". אזי: "ושובו אל ה'" (הושע שם), שישובו כל הדברים שפגם אל שרשו.

ד. ח"א קעח - צריך דוקא 'ודוי דברים', כי צריך לפרט את החטא, וצריך להתודות בדברים בכל פעם על כל מה שעשה. ויש לזה מניעות רבות; לפעמים נשפח מאתו החטא, ויש שיכבד עליו מאד וקשה לו להוציא הדבור להתודות, ועוד מניעות רבות.

וצריך לזה 'שמחה של מצוה' - כי 'שמחה' הוא קומה שלמה מרמ"ח אברים ושס"ה גידים, ועל-יבן בשהוא שמח או מרקד, צריך לראות שיעבר בכל הקומה שיש בהשמחה, וצריך לזה מצוות רבות, כי שרש נקדות כל

המצוות היא השמחה וכו', אזי כשפוגע בזה האיבר שהוא כנגד אותה מצוה שעבר, אי אפשר לו לשמח שם, מחמת שפגם שם באותה המצוה שנקדחה שמחה וכו', ועל-ידי זה מרגיש ונזכר החטא שעשה מקדם וכו'. ואזי יכול להתודות.

"ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והיא נטמאה, או עבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והיא לא נטמאה - והשקה את האשה את מי המרים המאריים וכו' - ואם לא נטמאה האשה וטהרה הוא ונקתה ונזרעה זרע" (במדבר ה, יד-כ"ב)

ה. ח"ב לב - יש צדיקים גנוזים שצריכים להעלים תורתם, ולפעמים כותבה ואחר-כך שורפה. וגם יש בהם 'שמות', בחינת: "שמי שנכתב בקדשה" (שבת קטז, ס"ב נג). כי ה'ספר' הוא בחינת (זהר בראשית לז: על משלי יח, י): "שם ה'", "דא ספר", כי 'ספר' במספר 'שם', כי ה'ספר' הוא בחינת: "שמי שנכתב בקדשה", ונתפשט בעולם ועושה 'שם'. אך העולם מקלקלן זאת, וצריכין להעלימה ולשורפה.

גם בודאי הצדיקים הגדולים הקדמונים, תנאים ואמוראים וביוצא בהם, עשו ספרים הרבה, אך נאבדו - והוא טובה להעולם! - כי יש הרבה ספרי מינין, שאם היו חסיושלום מתפשטין בעולם, לא היה אפשר כלל להתקרב להשם יתברך.

ודע: שכל אחד ואחד צריך לשמר שלא יתקלקל בחינת 'משיח' שיש לו, ועקר הדבר הוא שמירה מנאוף וכו'. - ובחינת משיח שורה על אנפי אוריתא, על הספרים הקדושים שמגלן הפנים של תורה. - ובחינת רוח אפינו משיח ה'" (איכה ד, ט), נעשה רוח קנאה, שהולך ומקנא בכל מקום שמוצא שם נאוף.

ופעמים מקנא "והיא נטמאה, או עבר עליו רוח קנאה וכו' והיא לא נטמאה" (במדבר ה, יד) - כי לגדל עצם קדשתו וטהרתו, אף-על-פי שלא נטמאה, הוא מקנא על הסתירה לבד, כי נחשב פגם כנגד עצם טהרתו של הרוח קנאה, ונעשה על-ידי זה לפעמים גט. או שמשקה אותה "מים מאריים" (שם ה, כד), ואזי נבדקת אם נטמאה וכו', ואם לאו אזי אדרבא (שם ה, כח): "ונקתה ונזרעה זרע" וכו'.

ודע: שיש יחודא תתאה' שבזה העולם, שהוא בכשרות גדול בקדשה ובטהרה כליפה, עד שבו תלוי יחודא עלאה'. וה'רוח קנאה של משיח', מה הוא עושה כאן, מאחר שהם קדושים וטהורים מאד?! - אך כאן בא ה'רוח קנאה' בשביל 'אהבה', מחמת גדל האהבה הוא מקנא בה: "אל תסתרי" (סוטה ה:), כדי שלא יתקלקל האהבה חסיושלום.

לשרש שהחכמים משרשים שם, הינו בחינת "פליאות חכמה" (ספר יצירה פ"א מ"א), ויודע ומפיר מעלות החכמים, ועל-ידי-זה הוא שב ומאמין בהם.

וזו בחינת (ישעיה כה, א): "אודה שמך פי עשית פלא, עצות מרחק אמונה אמן". הינו על-ידי בחינת 'נדר', בחינות 'פלא', נתתקן 'אמונת-חכמים' שעצתם מרחוק, בבחינת: "ממרחק תביא לחמה" (משלי לא, יד), כי 'דברי תורה עניים במקומם ועשירים במקום אחר' (ירושלמי ראש-השנה פ"ג ה"ה), שהחכמים למדים דבריהם ממקומות רחוקים שבתורה, שזה נמסר להם לדרש התורה לכל הפציהם, בשלש-עשרה מדות, ומחביבין אנחנו להאמין לכל דבריהם.

"מיין ושקר יזיר", (במדבר ו, ג)

ח. ספר המדות, מריבה ח"ג נג; שנוות ח"ג ו -
מי שיש לו שונאים, יזיר מן היין, ועל-ידי-זה נעשה ראש להם.

"ברכת כהנים" (במדבר ו, כד-כז)

ט. ח"א ד, בסוף - "שתין מחוזי" [ששים כרימים] (בבא בתרא עג:). זה רמז על ששים אותיות שבברכת כהנים שהם ביד הצדיק, כמו שכתוב (משלי י, ז): "ברכות לראש צדיק".

"כה תברכו את בני ישראל אמור להם, יברכה ה' וישמרה" (במדבר ו, כג-כד)

י. ח"א רנג - פשהצדיק צריך לבקש מאת השם יתברך, יכול להיות שלא ימלאו בקשתו, כי "זמנין דשמע וזמנין דלא" וכו' (זהר וזרא קה:). אבל יש צדיק שיכול לגזר ולומר: "אני אמר שיהיה כן". וזה בחינת (במדבר ו, כג): "כה תברכו וכו' אמור להם", הינו שאני אמר שיהיה כן: "יברכה ה' וישמרה" וכו', אמן.

יא. ח"ג ה, בסוף - אין שלמות רק ללשון-הקדש. ולשון- הקדש הוא מקשר לשבת, בבחינת (שבת קיג, על ישעיה נח, יא): "ודבר דבר, שלא יהא דבורך של שבת דבורך של חל", בבחינת (סוטה לז, על במדבר ו, כג): "כה תברכו, בלשון הקדש" - שבלשון-הקדש נכלל ברכה וקדשה, כי הלשון הקדש מקשר לשבת, שנאמר בו ברכה וקדשה, כמו שכתוב (בראשית ב, א): "ויברך ויקדש".

וזו בחינת (תקוני-זהר כט:): "תנבה, חנ"ו כ"ה", בחינת שבת, ניקח, שבו מקשר לשון-הקדש שהוא בחינת: "כ"ה תברכו בלשון-הקדש".

אך מחמת שאף-על-פי-כן ה'יחודא תתאה' הוא בזה העולם, יוכל להתקלקל השלום שביניהם חסיושלום על-ידי הרוח-קנאה. - ועל-כן דע: שבשביל שלא יקלקל חסיושלום שלום הזוג הקדוש הנ"ל, כי יחודא תתאה' שלהם יקר מאד - צריכין הצדיקים הגדולים להעלים תורתם, לשרפן ולהאבידן, כדי לסלק ה'רוח-קנאה' - כי ה'רוח-קנאה' הוא "רוחו של משיח ששורה על אנפי אורייתא" (זהר בראשית, השמטות רסג), על הספרים הנ"ל. נמצא: בשנשרפין ונאבדין הספרים, ממילא נסתלק ה'רוח-קנאה', שהוא 'רוחו של משיח' ששורה על הספרים.

וזוהו סוד: "שמי שנכתב בקדשה ימחה" - כי הספר הוא בחינת "שם ה'", ואמרה תורה: "שימחה ויאבד כדי להטיל שלום בין איש לאשתו" - דהיינו: שבשביל השלום זוג הקדוש הנ"ל נמחין ונאבדין הספרים.

ואזי נושאים קליוחמר למעלה: "ומה שמי שנכתב בקדשה" (שבת קטז), שהוא הספרים הקדושים הנ"ל, אמרה תורה ימחה בשביל להטיל שלום וכו', ספרי המינין שהם מטיילין שנאה ותחרות בין ישראל וכו', על אחת כמה וכמה שימחו ויאבדו ויעקרו מן העולם - ואזי יכולים להתקרב אליו יתברך, אמן.

"ולקח הכהן מים קדשים בכלי הרש" (במדבר ה, יז)

ז. ח"ג טו - על-ידי הצדקה נעשה בחינת יב"ק, הינו: יחוד ב'רכה קדשה, וכל שלש בחינות אלו נאמרו במים, שהוא בחינת צדקה (עין בפנים). יחוד, כמו שכתוב (בראשית א, ט): "יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד". 'ברכה', - כמו שכתוב (שם א, ט): "שרצו המים שרץ נפש תיה" וכו'. קדשה, כמו שכתוב (במדבר ה, יז): "מים קדשים".

"כי יפלא לנדר נדר" (במדבר ו, ב)

ז. ח"א נז, ב - להקים אמונה הנפולה, היא על-ידי נדר, שידר איזהו נדר ויקים מיד, ועל-ידי-זה ישוב ל'אמונת חכמים'.

כי פשאין לו 'אמונת-חכמים', זה בחינת 'הסתלקות החכמים', בחינת 'פלא', בבחינת (ישעיה כט, יד): "הנני יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא ואבדה חכמת חכמיו", ודרשו חז"ל (איכה-רבה א, לז): "על סלוקן של חכמים". ותקונו של הפלאה הזאת, של סלוקן של חכמים: 'הפלאה של נדר', בבחינת (במדבר ו, ב): "כי יפלא לנדר נדר" - כי על-ידי ה'נדר', הוא עולה

"יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֵינוּ וְיַחַנֵּף" (במדבר ו, כח)

יב. ח"א ב, ו - בְּגִלּוֹתֵנוּ, בְּכִיכּוֹל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּהִסְתַּרְתּוֹ פָּנִים, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (תהלים ל, ח): **"הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ"**, שֶׁהוּא בְּחִינּוֹת דְּחָמִים, וּפְנֵה עָרַף, שֶׁהוּא בְּחִינּוֹת דִּין. וְכָל תְּפִלוֹתֵינוּ וּבִקְשָׁתֵנוּ עַל-יְדֵי שְׂפָנָה עָרַף אֵלֵינוּ, שִׁיחֹזֵר אֶת פָּנָיו, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (תהלים פו, טז; ועוד): **"פָּנָה אֵלַי"**, וְכֵן שְׂכָתוֹב (במדבר ו, כח): **"יָאֵר ה' פָּנָיו"**.

יג. ח"א סג - פָּנִים לְשׁוֹן כְּעֵס, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (שמות לג, יד): **"פָּנֵי יִלְכוּ"**, וְגַם פָּנִים לְשׁוֹן דְּצוֹן וְהִשְׁגַּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (במדבר ו, כח): **"יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֵינוּ"** - וְהַצְדִּיק לְפַעֲמִים מְקַבֵּל עַל-עַצְמוֹ יְסוּרִין בְּשִׁבְלֵי הָעוֹלָם, וְהוּא כְּמוֹ חֲלוּף, שֶׁמְחַלֵּף עִם הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ הַשֹּׁפֵעַ וְהַשְּׂגָחָה, שְׂאִינוּ רוֹצֵה זֹאת הַשֹּׁפֵעַ וְהַשְּׂגָחָה וּמְכַסֶּה אוֹתוֹ, וּמְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ יְסוּרִין, כִּי הוּא בּוֹחֵר בְּהִשְׁפָּעָה וְהִשְׁגָּחָה רַחוּמֵינוּ. וְאוֹתָהּ הַשֹּׁפֵעַ שֶׁהִלְכָה לָהּ, נִתְפָּאֵרָה בֵּין הָעוֹלָם.

וְזֶה בְּחִינַת (נדרים כ:): **"מְגַלָּה טַפַּח וּמְכַסֶּה טַפַּח"** - שְׁלִפְעָמִים מְגַלָּה פָּנִים שֶׁל רְצוֹן וְהִשְׁגָּחָה, וּמְכַסֶּה פָּנִים שֶׁל כְּעֵס, וּלְפַעֲמִים מְכַסֶּה פָּנִים שֶׁל רְצוֹן וְהִשְׁגָּחָה.

יד. ח"ב ז, יא - זֶה בְּחִינּוֹת (במדבר ו, כח): **"יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֵינוּ וְיַחַנֵּף"**. וְיַחַנֵּף - זֶה בְּחִינּוֹת חֲנֻפָּה, שְׁעַל-יְדוֹ נִתְגַּלָּה אֲוֵרֵי-הַפָּנִים, בְּחִינַת: **"יָאֵר ה' פָּנָיו"**.

"יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֵינוּ וְיִשֵּׂם לָנוּ שְׁלוֹם" (במדבר ו, כז)

טו. ח"א מז - מִי שֶׁמְשַׁבֵּר תְּאוֹת אֲכִילָה, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה עַל-יְדוֹ מוֹפְתִים. כִּי אָמְרוּ חַז"ל (בְּרֵכוֹת כ:): כְּתִיב (דְּבָרִים י, יז): **"אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָּנָיו"**, וּכְתִיב (במדבר ו, כז): **"יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֵינוּ"**. אָמַר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: אֵיךְ לֹא אֲשָׂא לָהֶם פָּנִים, אֲנִי אֹמְרֵתִי: וְאֲכַלְתָּ וְשִׁבַּעְתָּ וּבִרְכַתָּ, וְהֵם מְדַקְדְּקִין עַל עַצְמָן בְּכַזְבִּיּוֹת. - וְזֶהוּ רְמַז נִפְלָא: אִם יִשְׂרָאֵל מְדַקְדְּקִין לְבָלֵי לֶאֱכֹל הַרְבֵּה, רַק מְכַזְּבִים וְעַד כְּבִיזָה, אֲזִי הֵם בְּבְחִינַת: **"יִשָּׂא ה' פָּנָיו"**, וְאֲזִי יִשׁ נְשִׂאוֹת פָּנִים.

אֵךְ כְּשֶׁהֵם מְשַׁקְעִים בְּתְאוֹת אֲכִילָה - אֲזִי הִסְתַּרְתּוֹ פָּנִים חֵס וְשְׁלוֹם. וְזֶה פְּרוּשׁ (דְּבָרִים לא, יז): **"וְהִסְתַּרְתִּי פָּנַי וְהָיָה לֶאֱכֹל"**, פְּרוּשׁ: עַל-יְדֵי תְאוֹת אֲכִילָה, הוּא מְסַתֵּיר פָּנָיו. - וְהִאֲרַת-פָּנִים הוּא תְקוּנָה וְ"אֲמֵת" (שמות לה, ו) מְשַׁלְשֵׁי-עֶשְׂרֵה מְדוּת.

וְזֶה פְּרוּשׁ (דְּבָרִים יא, טו): **"וְנִתַּתִּי עֹשֵׁב"** - "דָּא ע"ב שִׁין" (זֶהר בְּרֵאשִׁית כח:), דָּא כְּלָלִיּוֹת הַגְּנוּנִין, תְּלַת רָאשִׁין, שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת. **"בְּשֶׁדֶךְ לְבַהֲמַתְךָ"** - כְּשֶׁתִּשְׁדֵּד אֶת הַבְּהֵמִיּוֹת. **"וְאֲכַלְתָּ וְשִׁבַּעְתָּ"** - לֶאֱכֹל וְלִשְׁבַּע, רַק לְהִסְתַּפֵּק בְּמַעֲט.

אֲזִי: **"וְנִתַּתִּי עֹשֵׁב"** - אֲזִי יִתְגַּלָּה כְּלָלִיּוֹת הַגְּנוּנִין, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב: **"יִשָּׂא ד' פָּנָיו אֵלֵינוּ"**.

טז. ח"א סז, ב - כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּאֲכִילָה, אֲזִי נִפְגָּם הַכְּבוֹד וְאִין לֹא פָּנִים. בְּבְחִינַת (דְּבָרִים לא, יז): **"וְהִסְתַּרְתִּי פָּנַי וְהָיָה לֶאֱכֹל"**, שְׁעַל-יְדֵי תְאוֹת-אֲכִילָה חֲסוּשׁ-שְׁלוֹם, הוּא הִסְתַּרְתּוֹ פָּנִים. אֲבָל עַל-יְדֵי מְעוּט אֲכִילָה, שֶׁמְשַׁבֵּר תְּאוֹת-אֲכִילָה, עַל-יְדֵי יְזָה הוּא נְשִׂאוֹת-פָּנִים, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ רַז"ל (בְּרֵכוֹת כ:): **"יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֵינוּ"** וְכוּ' (במדבר ו, כז): **"וְכִי לֹא אֲשָׂא פָּנִים לְיִשְׂרָאֵל, שְׂאֵנִי אֹמְרֵתִי וְאֲכַלְתָּ וְשִׁבַּעְתָּ וּבִרְכַתָּ, וְהֵם מְדַקְדְּקִין מְכַזְּבִים וְעַד כְּבִיזָה"**. נִמְצָא: שְׁעַל-יְדֵי שְׂבוּר תְּאוֹת-אֲכִילָה, שֶׁמְדַקְדְּקִין מְכַזְּבִים וְעַד כְּבִיזָה, עַל-יְדֵי יְזָה הוּא נְשִׂאוֹת-פָּנִים.

וְזֶה בְּחִינּוֹת (יחזקאל מא, כב): **"וַיִּדְבַּר אֵלַי זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'"**. **"לִפְנֵי ה' דִּיקָא** - בְּחִינַת הִאֲרַת-פָּנִים עַל-יְדֵי הַשְּׁלַחַן, דְּהֵינּוּ: עַל-יְדֵי אֲכִילָה בְּקִדְשָׁה.

יז. ח"ב ד, ח - כְּשֶׁהִזְקַנְיָם פּוֹגְמִים אֶת יְמֵיהֶם וְאִין מְאָרִיכִין אֶת יְמֵיהֶם בְּקִדְשָׁה וְדַעְתָּ, זֶה בְּחִינַת (איוב יד, א): **"קָצַר יָמִים"**, וּמַזָּה יוֹנֵק מְצַח הַנְּחָשׁ, הַפֶּךְ מְצַח הַרְצוֹן, וְזֶהוּ (איוב שם): **"שִׁבַּע רִגְזוֹ, הַפֶּךְ הַרְצוֹן"**.

אֲבָל כְּשֶׁהִזְקַנְיָם כְּרֵאוּי, בְּחִינַת (קדושין לב: על וַיִּקְרָא יט, לב): **"זָקֵן, זֶה קִנְיָה חֲכָמָה"** וְכוּ' - עַל-יְדֵי יְזָה מִתְגַּבֵּר הַתְּגַלּוֹת הַרְצוֹן, בְּבְחִינַת (ישעיה ט, יד): **"זָקֵן וְנִשְׂוֹא פָּנִים"** - שְׁעַל-יְדֵי זָקֵן שְׂבַקְדְּשָׁה, מִתְגַּבֵּר הַרְצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת נְשִׂאוֹת פָּנִים, כִּי נְשִׂאוֹת-פָּנִים הוּא בְּחִינַת דְּצוֹן - כְּמוֹ שְׂאֵמַר אֱלִישֶׁע לִיהוֹרָם (מְלָכִים-ב ג, יד): **"כֹּלְכִי פָּנַי יְהוֹשִׁפֵט אֲנִי נִשָּׂא, אִם אֲבִיט אֵלֶיךָ וְאִם אֶרְאֶה"**, שְׂאֱלִישֶׁע לֹא הָיָה לוֹ שׁוֹם רְצוֹן לִיהוֹרָם, רַק עַל-יְדֵי נְשִׂאוֹת-פָּנִים שֶׁל יְהוֹשִׁפֵט נִתְרַצָּה אֵלָיו.

"וְאֲנִי אֲבָרְכֶם" (במדבר ו, כז)

יח. ח"א עג - הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חֲפִץ חֶסֶד הוּא, וְרוֹצֵה תְּמִיד לְהַשְׁפִּיעַ הַשְּׁפָעוֹת וּבְרֵכוֹת, וְאִין הַשְּׁפָעָה יִכּוֹלָה לִירֵד, רַק עַל-יְדֵי כְּלֵי הַנִּקְרָא אֲנִי, שְׂנֵאֲמַר (במדבר ו, כז): **"וְאֲנִי אֲבָרְכֶם"**. וְהַכְּלֵי הַנֵּל נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּאִפְן שֶׁמְקַשֵּׁר הַמַּחְשָׁבָה לְהַדְּבוּר.

כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִקְרָא צְדִיק, שְׂנֵאֲמַר (ישעיה ס, כא): **"וְעַמְּךָ כָּלֵם צְדִיקִים"**. וְהַצְדִּיק נִקְרָא אֶלְפִי, מְלִשׁוֹן (תהלים קמד, יד): **"אֱלוֹפֵינוּ מְסֻבִּים"**, וְהַנֵּוֹן נִקְרָא דְּבוּר, כִּי הַדְּבוּר הוּא מְלָכוּת, עַל דְּרָךְ (פְּתַח אֲלִיָּהוּ): **"מְלָכוּת פֶּה"**. וּמְלָכוּת נִקְרָא נוֹן, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (תהלים עב, יז): **"יְנוּן שְׁמוֹ"**, וּפְרַשׁ רַש"י: **"לְשׁוֹן מְלָכוּת"**. וְהַיּוֹד נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַמַּחְשָׁבָה שֶׁמְקַשֵּׁר לְהַדְּבוּר, כִּי הַמַּחְשָׁבָה נִקְרָא

י"ד, במו שכתוב (שמות טו, א): "אז ישיר משה", ופרש רש"י: "י"ד על שם המחשבה נאמרה". - ונגמר הפלי הנקרא "אני", והשפע יורד, ונשלם הפץ השם יתברך, כי "הפץ חסד הוא" (מ"כ ז, יח), ולפיכך "השם יתברך מתאווה לתפלתן" (יבמות סד. מדרש תהלים קטז).

"ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן וכו'" (במדבר ז, א),
"כלת כתיב" (רש"י; במדבר רבה יב, ח)

יט. ח"א קנא - סגלה לזרע של קימא: שיאמרו שניהם, האיש ואשתו, קדם הזיווג, פרשת ובראשי חדשיכם (במדבר כח). וכן בשהתינוק חולה חסוֹשֶׁלום, יאמרו אז גם־כן האיש והאשה פרשת ובראשי חדשיכם. כי "מארת (בראשית א, יד), חסר ואו" (זהר הקדמה א), שהוא החיות של כל דבר, וכן "כלת משה, חסר ואו" (במדבר ז, א; זהר ויחי רלו. שמות ה:).

וכל־זה הוא "סוד פגימת־הלבנה, שמשם נמשך, שהוא אספרה לרביי חסוֹשֶׁלום" (זהר בראשית יט:). כי הואו הוא החיות של כל דבר, והסרון הואו מרמוז על הסרון החיות, ומשם נמשך מיתת הבנים קטנים חסוֹשֶׁלום. ובראשי־חדש מתחלת הלבנה להתמלאת ולהתתקן כידוע, כי אז הגיעה לתכלית הפגם והחסרון, ואזי תקף מתחיל התקון והמלוי.

וזהו: "כלת", ראשי־תבות: "כפרה לכל תולדותם", שבראשי־חדש נתתקן ונמתק בחינת "כלת משה", שהוא בחינת הלבנה, כי אזי מתחלת להתמלאת, שנמשך כפרה וסליחה והמתקה על כל תולדותם של ישראל, שיהיה נמשך עליהם חיים טובים וארבים. ועל־כן "פרשת ובראשי חדשיכם", סגלה לבנים.

"ולבני קהת לא נתו, כי עבדת הקדש עליהם בפתה ישאו" (במדבר ז, ט)

כ. ח"א לא - עלידי הנגינה אדם נפר אם קבל עליו על תורה. וסימן (במדבר ז, ט): "בפתה ישאו", ודרשו רז"ל (ערכין יא): "אין ישאו אלא לשון שירה, שנאמר (תהלים פא, ג): שאו זמרה ותנו תף" - ומקרא זה נאמר במשא בני קהת, שהיו נושאים בפתה את הארון, הינו בחינת על תורה.

כא. ח"ב סט - [ענין משא הארון שנושא את נושאים] - מה שנוהגים לתן ברכה להאיש המביא המשקה לאורחים או על החתנה וכיוצא, הוא על־פי הזהר (פקודי רמב): שיש כמה דברים שהם נושאים ונושאים, דהינו שנושאים אותם, ובאמת הם נושאים, כגון המרפבה, וכן הארון שהיו נושאים אותו והוא נושא את נושאיו וכו' (סוטה לה).

וזה בחינת ברכה שנותנין - כי ברכ"ה ראשי־תבות (יחזקאל א, ט): "כ"י ריח ה'חיה באופנים", בחינת "נשאת ונושאת", כי האופנים נושאים החיות, והחיות נושאים אותם, וכן הוא כל המרפבה, שהאופנים נושאים את החיות, והחיות את המרפבה, ובאמת המרפבה נושאת הכל. ועל־כן זה שנושא את המשקה, נותנין לו ברכה, בחינת "נשא ונושא" - כי הוא נושא את המשקה, ועתה המשקה מנשא אותו.

כב. ח"ב ה, י - ויט שכמו לסבל (בראשית מט, טו) - זה בחינת נגון, בחינת שיר־חדש - בחינת (במדבר ז, ט): "בפתה ישאו", ודרשו רז"ל (ערכין יא): "אין ישאו אלא לשון שירה", שנאמר (תהלים פא, ג): שאו זמרה ותנו תף". [עין בפנים, הבאור על המשך הפסוק ויחי למס עובד].

"קרבת הנשיאים" (במדבר ז, רפח)

כג. ספר המדות, חתון ח"ב ו - מי שקשה לו למצא זיווגו, ירגיל את־עצמו לקרות בקרבנות הנשיאים (במדבר ז, רפח).

"וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת אשר על ארן העדת מבין שני הכרבים" (במדבר ז, פט)

כד. ח"ב א, ו - עלידי בנן ירושלים, דהינו תקון שלמות היראה שפלב - עלידי־זה נברא מלאך שמשפיע נבואה לכלי הנבואה. כי הנבואה באה מבחינת פרובים, בבחינת (במדבר ז, פט): "וישמע את הקול מבין שני הכרבים", ופרובים הם אנפי זוטרי (זהר בראשית יח), והם נשפעים מן המלאך, בבחינת (בראשית מח, טז): "המלאך הנאל אתי מכל רע יברך את הנערים", שהם אנפי זוטרי, בחינת פרובים. וזה המלאך שרשו מיראה, כי מלאך, ראשי־תבות "כ"י אין מחסור ליראיו" (תהלים לה, י), ואזי נמשכת נבואה, ואפילו קטנים יכולין להתנבאות, בבחינת (יזאל ג, א): "ונבאו בניכם ובנותיכם".

- הלימוד בגליון הזה -
יהא לטובת ולעילוי נשמת איש צדיק תמים
תרה"ג מוהר"ר אתרן גרשון מנחם
נ"ר אפרים שמואל זצ"ל
נלב"ע ח' אלול תשע"ח לפ"ק - תנצב"ה

